

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ

**Матеріали
X науково-практичної студентської конференції**

27 травня 2026 року

**Житомир
2026**

УДК 336:338
Ф 59

Редакційна колегія:

- Недільська Л.В.** – в.о. декана факультету інформаційних технологій, обліку та фінансів, к. е. н., доцент;
Шубенко І.А. – в.о. завідувача кафедри фінансів і кредиту, к. е. н., доцент;
Віленчук О.М. – д. е. н., професор кафедри фінансів і кредиту;
Дема Д.І. – к. е. н., професор кафедри фінансів і кредиту;
Стойко О.Я. – к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту;
Сус Л. В. – к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту;
Куровська Н.О. – к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту;
Сус Ю. Ю. – к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту (відповідальний секретар).

Ф 59. Фінансове забезпечення економіки : матеріали Х науково-практичної студентської конференції, 27 травня 2026 р. Житомир : Поліський університет. 2026. 101 с.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей авторів без літературного редагування. Відповідальність за зміст та академічну доброчесність несуть автори.

ЗМІСТ

ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ЛОГІСТИКИ НА ТОВ «ЧЕРВОНОГРАНІТНИЙ КАР'ЄР»: ФІНАНСОВІ ПІДХОДИ ТА УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ	5
<i>Андрій НОВАШЕВСЬКИЙ</i>	
РОЛЬ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В ПЕРІОД НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	7
<i>Софія ВЛАДЗЯНІВСЬКА</i>	
СТРУКТУРНІ ЗМІНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	11
<i>Анна ПЕТРИЧУК</i>	
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ З ЕНЕРГЕТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	14
<i>Вадим АНТОНЕЦЬ</i>	
ДІАГНОСТИКА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	17
<i>Віталій БАШИНСЬКИЙ</i>	
АНАЛІЗ ДЕПОЗИТНИХ СТАВОК БАНКІВ УКРАЇНИ	21
<i>Максим ЦИГАНЕЦЬ</i>	
<i>Михайло ОСТАПЧУК</i>	
ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО АВТОКРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	25
<i>Нікіта ЛІТИНСЬКИЙ</i>	
ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ	28
<i>Артем ШУЛЯК</i>	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	32
<i>Павло МАТВІЙЧУК</i>	
ОЦІНКА РІВНЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	35
<i>Денис МАРУЩАК</i>	
СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	40
<i>Ірина ГАВРИЛЮК</i>	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	43
<i>Валерія РУДЮК</i>	
ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ. .	47
<i>Анастасія ЄФІМОВА</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СКЛАДСЬКОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	51
<i>Вадим ЯЦЮТА</i>	
ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКОГЕННОСТІ	54
<i>Вікторія ЯКУСЕВИЧ</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО КЕРУВАННЯ ТЕХНІЧНИМ ОНОВЛЕННЯМ ДП «ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК».....	57
<i>Людмила ШЕРЕМЕТ</i>	
ОЦІНКА ЛІКВІДНОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	59
<i>Альона ДАВИДЮК</i>	
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ВІДКРИТІ ІННОВАЦІЇ ЯК НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРАТ «МАЛИНСЬКА ПАПЕРОВА ФАБРИКА-ВАЙДМАНН».....	63
<i>Марія КРЕСТЕЛЬСЬКА</i>	

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ В УКРАЇНІ.....	66
<i>Катерина ОСАДЧА</i>	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	69
<i>Анастасія СІКАН</i>	
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ.....	73
<i>Олександра ВАСЬКОВСЬКА</i>	
ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	76
<i>Ірина ДИКУНЕЦЬ</i>	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	80
<i>Ольга КОЗАК</i>	
СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	83
<i>Надія ЯВОРСЬКА</i>	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОНІТОРИНГУ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	86
<i>Ірина ПАРУБОК</i>	
МЕТОДИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	89
<i>Микола ГОЙКО</i>	
УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯК СКЛADOVA ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	92
<i>Анна ПІВЕНЬ</i>	
ЛОГІСТИЧНІ ПРОЦЕСИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТАЦІЇ.....	95
<i>Мирослава КОХАНЧУК</i>	
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА ...	98
<i>Каріна ЗАРЕДІНА</i>	

ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ЛОГІСТИКИ НА ТОВ «ЧЕРВОНОГРАНІТНИЙ КАР'ЄР»: ФІНАНСОВІ ПІДХОДИ ТА УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ

Андрій НОВАШЕВСЬКИЙ

здобувач спеціальності «Логістика»

Науковий керівник - к.е.н., доцент Буднік О.М.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах логістика є важливим чинником, що значною мірою впливає на конкурентоспроможність підприємств. Однак на практиці часто спостерігається її недостатня ефективність через високі витрати та недостатню узгодженість між основними процесами. Дана проблема глибоко вивчається, зокрема в контексті оптимізації логістичних систем, автоматизації управління, механізму зниження витрат і впровадження цифрових технологій. Поряд з цим, окремі аспекти організації логістики залишаються недостатньо опрацьованими, що зумовлює потребу подальших досліджень у цьому напрямі.

Основний матеріал. На ефективність логістичної діяльності підприємства суттєво впливає належно сформована система управління та чіткість розподілу функцій між її складовими. Така організація забезпечує узгоджену роботу всіх підрозділів, задіяних у постачанні, виробництві, транспортуванні, зберіганні та реалізації продукції.

ТОВ «Червоногранітний кар'єр» використовує функціональний підхід до організації логістики, за якого ключову координаційну роль виконує логістичний менеджер, що забезпечує взаємозв'язок між підсистемами та узгодженість їх роботи. Така організація підвищує керованість процесів, прискорює прийняття рішень і сприяє раціональному використанню ресурсів. Підприємством здійснено розподіл логістичних функцій за окремими напрямками, йдеться про постачання, виробництво, транспортування, складування та збут. Це дозволяє підвищити якість виконання операцій, що сприяє зменшенню витрат та покращенню рівня обслуговування клієнтів.

Проведена оцінка діяльності ТОВ «Червоногранітний кар'єр» засвідчує зниження результативності підприємства протягом періоду дослідження. Зокрема, спостерігається скорочення валового прибутку на 756 тис. грн у 2025 р. порівняно з 2023 р., що вказує на зниження економічної ефективності діяльності підприємства. Аналіз показав неоднорідність динаміки логістичних підсистем. Найбільше зниження спостерігається у постачанні та транспортуванні, що може свідчити про недосконалість забезпечення ресурсами та організації перевезень. Виробництво і складування залишаються відносно стабільними, але без зростання. У збуті також фіксується негативна тенденція, що може бути пов'язано зі зниженням ефективності реалізації продукції, а також з потребою удосконалення діяльності логістичної служби підприємства.

Таблиця 1

**Оцінка динаміки показників ефективності та надійності логістичної служби
ТОВ «Червоногранітний кар'єр»**

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення (+/-)
Валовий прибуток, тис. грн	3405	3647	2649	-756
<i>Коефіцієнти надійності:</i>				
- системи постачання	15,78	11,54	13,13	-2,65
- системи виробництва	30,63	23,25	29,62	-1,01
- системи транспортування	7,23	6,65	6,08	-1,15
- системи збуту	5,82	4,48	4,86	-0,96
- системи складування	11,22	11,61	10,78	-0,44
Комплексний показник надійності	11,79	9,85	10,44	-1,35

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності підприємства [1].

Загальний рівень надійності логістичної системи зменшився, що вказує на потребу вдосконалення системи управління логістикою через підвищення координації, оптимізацію витрат і впровадження цифрових інструментів. Покращення логістичної служби ТОВ «Червоногранітний кар'єр» потребує впровадження сучасних підходів до управління. Доцільним є застосування проектного підходу, який забезпечує чіткий розподіл відповідальності, координацію дій проектним менеджером і контроль виконання завдань на рівні керівництва. Важливим напрямом розвитку підприємства є впровадження TMS-системи для автоматизації транспортних процесів, оптимізації маршрутів і зниження витрат за рахунок цифровізації логістики. Також для підвищення ефективності доцільно запровадити S&OP-планування, яке дозволяє узгодити виробництво, постачання та збут із залученням керівного складу та системою оцінки точності прогнозів. Додатково необхідно впровадити перманентний моніторинг ключових фінансових показників і показників ефективності через аналітичні інструменти для оперативного контролю та прийняття рішень.

Висновки та пропозиції. Дослідження показало, що логістична система ТОВ «Червоногранітний кар'єр» потребує удосконалення, що сприятиме підвищенню його прибутковості та надійності діяльності окремих підсистем, зокрема постачання, транспортування та збуту. Для цього доцільно впровадити проектний підхід до управління, TMS-систему, S&OP-планування та інструменти моніторингу показників. Запропоновані заходи сприятимуть покращенню координації процесів, зниженню витрат і підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

Список використаних джерел

1. ТОВ «Червоногранітний кар'єр» : опендатабот - відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України. URL: <https://surl.li/nsseha>.
2. Ільченко Т. Формування ефективної системи логістичного менеджменту у сфері реалізації продукції підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. URL: <https://surl.li/eicfhn>

РОЛЬ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В ПЕРІОД НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Софія ВЛАДЗЯНІВСЬКА

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник - к.е.н., доцент Сус Л.В.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Споживчий кредит – це позика, яку людина бере в банку або іншій фінансовій установі для особистих потреб. Ці гроші мають витратитися на купівлю техніки, оплату навчання, лікування або ремонт. Головна особливість у тому, що ці кошти не можна використовувати для бізнесу або для професійної діяльності - лише для приватних потреб, зазначено в Законі України «Про споживче кредитування» [1]. Споживче кредитування є потужним чинником соціально-економічного розвитку. Стабільне зростання попиту на цей фінансовий інструмент зумовлене бажанням громадян підвищити якість власного життя. Розвиток цього сектору є стратегічно вигідним як для банківської системи, так і для держави, оскільки він забезпечує макроекономічну стабільність. Водночас високий рівень розвитку послуг споживчого кредитування у світовій практиці вже тривалий час виступає невід’ємною складовою функціонування фінансової системи та важливим інструментом задоволення потреб населення, досліджували Алескерова Ю.В. та Дзюбенко А.Д. [3]. Навіть в умовах воєнного стану та економічної турбулентності в Україні роль споживчого кредиту залишається високою, адже він стимулює сукупний попит і, отже, активізує внутрішнє виробництво товарів та послуг, розглядали Вовчак О. Д. та Антонюк О. І. [2].

Основний матеріал. Популярність споживчого кредитування серед банківських установ стрімко зростає, це зумовлює активізацію боротьби між фінансовими установами за залучення клієнтів. На сучасному етапі розвитку банківського сектору на ринок виходять нові банки, які пропонують різноманітні кредитні продукти та вдосконалюють умови кредитування з метою підвищення власної конкурентоспроможності.

Структура та динаміка споживчого кредитування представлена в табл. 1.

В досліджуваному періоді (2023–2025 рр.) спостерігається стійка позитивна динаміка загального обсягу кредитування домогосподарств. Сукупний кредитний портфель зріс із 278,44 млрд грн у 2023 році до 438,20 млрд грн у 2025 році. Абсолютний приріст за три роки склав 159,76 млрд грн, що свідчить про інтенсивне відновлення ринку банківських послуг та зростання кредитної активності населення в умовах адаптації економіки.

Споживче кредитування залишається ключовим драйвером ринку, займаючи понад дві третини загального обсягу. Проте виявлено тенденцію до

поступової деконцентрації: частка споживчих кредитів у структурі зменшилася з 70,42% у 2023 р. до 67,43% у 2025 р. Це вказує на поступове насичення ринку короткострокових позик та зміщення інтересу позичальників у бік довгострокових інвестиційних цілей.

Таблиця 1

Структура та динаміка обсягів кредитів, наданих домашнім господарствам за цільовим спрямуванням

Тип кредиту	2023 р.		2024р.		2025р.		Зміна 2025/2023, млрд грн	Зміна структури 2025/2023, %
	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%		
Споживчі кредити	196 088	70,42	237 253	68,49	295 484	67,43	99 396	-2,99
Авто кредитування	11 715	4,21	13 989	4,04	19 016	4,34	7 301	0,13
На придбання нерухомості	26 523	9,53	37 064	10,70	46 425	10,59	19 902	1,07
Інші кредити	13 859	4,98	17 442	5,04	23 477	5,36	9 618	0,38
Із загальної суми іпотечної кредити	30 258	10,87	40 636	11,73	53 796	12,28	23 538	1,41
Усього	278 443	100	346 384	100	438 198	100	159 755	-

Джерело: [4].

Аналіз свідчить про найбільш динамічне зростання в сегменті кредитування нерухомості. Його частка в структурі зросла на 1,07 в.п. (з 9,53% до 10,59 %). Особливу увагу слід звернути на іпотечні кредити, питома вага яких збільшилася на 1,41 в.п., досягнувши 12,28 % у 2025 році.

Зростання майже на 23,5 млрд грн у абсолютному вимірі може бути результатом реалізації державних програм пільгового іпотечного кредитування (наприклад, «Оселя»), що сприяє трансформації кредитного портфеля від суто споживчого до капіталотворчого.

Сегменти кредитів на придбання транспортних засобів та інших цілей демонструють помірне зростання. Частка автокредитування залишилася відносно стабільною з незначним зростанням на 0,13 в.п., що свідчить про консервативність даного ринку та його залежність від реальних доходів населення та умов імпорту.

Далі розглянемо, яку роль споживче кредитування відіграє у сучасних умовах невизначеності. Проведений аналіз портфеля споживчих кредитів за термінами погашення (табл. 2) дозволяє виявити ключові тенденції в кредитній політиці банків та споживчих настроях населення протягом досліджуваного періоду.

Дані табл. 2 засвідчують домінування та експансію короткострокового кредитування. Найбільш динамічним сегментом є кредити терміном до 1 року. За 2023–2025 рр. їх обсяг зріс на 65,1% (з 127 346 до 210 265 млн грн), а абсолютний приріст склав 82 919 млн грн. Це свідчить про концентрацію банківського

капіталу в сегменті високоліквідних та операційних позик (зокрема, овердрафтів та відновлювальних кредитних ліній за картковими рахунками). Такий тренд є характерним для економіки з високим рівнем невизначеності, де фінансові установи мінімізують кредитні ризики шляхом скорочення термінів експозиції.

Таблиця 2

Динаміка обсягів споживчих кредитів за строками погашення, млрд грн

Термін кредиту	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Зміна 2025+- 2023
До 1 року	127 346	159 895	210 265	82 919
Від 1 до 5 років	44 874	55 201	62 667	17 793
Більше 5 років	23 868	22 157	22 551	-1317

Джерело: [4].

Помірне зростання середньострокового сегмента. Кредитування терміном від 1 до 5 років продемонструвало стабільну позитивну динаміку - обсяги зросли на 39,6% (+17 793 млн грн). Це вказує на часткове відновлення попиту на товари тривалого користування та цільове споживче кредитування. Однак темпи зростання цього сегмента суттєво поступаються короткостроковим позикам, що підтверджує обережність позичальників щодо прийняття на себе середньострокових фінансових зобов'язань.

Стагнація та скорочення довгострокових позик. Єдиним сегментом, що продемонстрував негативну динаміку, є кредити терміном понад 5 років, обсяг яких скоротився на 1 317 млн грн (або на 5,5%). Це свідчить про фактичну зупинку розвитку довгострокового споживчого кредитування.

Основними чинниками такої тенденції є: високі відсоткові ставки, жорсткі вимоги банків до застави та платоспроможності клієнтів також відсутність довгострокового фондування у банківській системі.

Висновки. У структурі споживчого кредитування спостерігається чітка тенденція до «скорочення строковості». Ринок трансформується у бік мікрокредитування та карткових продуктів, тоді як роль довгострокового кредитування як інструменту фінансування масштабних потреб населення нівелюється. Це створює ризики високого боргового навантаження на доходи домогосподарств у короткостроковому періоді та обмежує стимулюючий вплив кредиту на внутрішній інвестиційний попит. А трансформація цільової структури кредитування у 2023–2025 рр. відображає перехід від стратегії виживання до поступового відновлення інвестиційного попиту населення. Проте критичне переважання нецільових споживчих позик над іпотечними та автокредитами вказує на збереження високих ризиків та необхідність подальшого стимулювання довгострокових банківських продуктів з боку регулятора.

Кредитний ринок України перебуває у фазі адаптивного зростання, де кількісні показники випереджають якісні зміни. Для сталого розвитку необхідно переорієнтувати ринок від стимулювання чистого споживання до підтримки

довгострокових інвестиційних проєктів домогосподарств, що вимагає зниження вартості ресурсів та розширення інструментів державного гарантування.

Список використаних джерел

1. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року №1734-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text> (дата звернення: 07.05.2026).
2. Вовчак О. Д., Антонюк О. І. Споживче кредитування в Україні: сучасний стан та тенденції розвитку в умовах фінансово-економічної нестабільності. Європейські перспективи. 2016. № 2. С.148
3. Алескерова Ю.В., Дзюбенко А.Д. Особливості розвитку споживчого кредитування в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 27(2). С. 87-92.
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 07.05.2026).

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Анна ПЕТРИЧУК

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник - к.е.н., доцент Шубенко І.А.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Банківський сектор України функціонує в умовах воєнних та макроекономічних ризиків, що зумовлює необхідність оцінки його структурних змін і фінансової стійкості. Ключовими проблемами є концентрація ринку, якість активів та стабільність збереження показників прибутковості. У наукових дослідженнях значна увага приділяється аналізу фінансових показників банків, рівня концентрації та ефективності управління ризиками. Водночас поточні трансформації банківської системи потребують уточнення оцінок її сучасного стану та тенденцій розвитку.

Основний матеріал. В умовах воєнної та економічної нестабільності актуальним є аналіз банківських структурних змін і фінансових результатів. Аналізуючи, табл. 1 можна сказати що, упродовж 2021-2025 рр. в Україні відбулося скорочення кількості банків на 13 установ, що свідчить про процес консолідації та підвищення вимог до фінансової стійкості останніх.

Таблиця 1

**Динаміка ключових показників банківського сектору
України за 2021-2025 рр.**

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Кількість банків, од.	73	71	67	63	60
Чисті активи, млн. грн	1 822 841	2 053 232	2 351 678	2 945 030	3 414 920
Депозити, млн. грн	1 328 383	1 485 332	1 822 766	2 343 914	2 713 592
Чистий прибуток, млн. грн	77 376	21 921	83 039	90 907	126 752
ROA, %	2,44	4,09	1,04	3,24	2,94
ROE, %	19,22	35,08	9,68	30,33	25,52

Джерело: розраховано автором на основі даних [1, 2]

Одночасно спостерігається суттєве зростання активів банківської системи - на 1 592 079 млн грн, що відображає укрупнення банків та концентрацію ресурсів. Обсяг депозитів зріс на 1 385 209 млн грн, що є індикатором зростання довіри з боку населення та бізнесу. Динаміка прибутку є нерівномірною: у 2022 р. його обсяг зменшився на 71,7%, проте у 2025 р. перевищив рівень 2021 р. на 63,8%, що свідчить про відновлення ефективності діяльності банків. Показники рентабельності демонструють волатильність: ROA змінювався в межах 1,04 - 4,09%, ROE - 9,68-35,08%, що відображає вплив зовнішніх економічних шоків, однак підтверджує збереження прибутковості сектору.

За даними табл. 2, у період кризових явищ спостерігалось посилення концентрації банківського сектору, що проявлялось у зростанні частки провідних банків. Це свідчить про перерозподіл ресурсів на користь найбільш стійких установ та підвищення їх ролі на ринку. У подальшому тенденція змінилася: рівень концентрації почав поступово знижуватися, що вказує на вирівнювання конкурентних позицій між банками та часткове відновлення ринкової рівноваги.

Таблиця 2

**Показники концентрації банківського сектору України
за 2021-2025 рр.**

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Частка ТОП-10 банків, %	88,54	95,5	94,23	90,30	81,75
Індекс Херфіндаля-Хіршмана	1337,71	1609,10	1531,24	1365,06	1145,95
Рівень концентрації	помірний	помірний	помірний	помірний	помірний

Джерело: розраховано автором на основі даних [2, 3]

Така динаміка є ознакою стабілізації банківського сектору в Україні після періоду шоків впливів. Динаміка індексу Херфіндаля-Хіршмана підтверджує зазначені процеси, демонструючи зменшення рівня ринкової концентрації у банківському секторі. Водночас банківський сектор упродовж усього досліджуваного періоду зберігає статус помірно концентрованого, що свідчить про відсутність критичних дисбалансів у конкурентному середовищі.

Висновки та пропозиції. У результаті проведеного дослідження встановлено, що у 2021-2025 рр. банківський сектор України функціонував в умовах значних воєнних та макроекономічних шоків, що зумовило його структурну перебудову. Попри скорочення кількості банківських установ на 17,8%, система не лише зберегла свою функціональність, а й продемонструвала зростання ключових фінансових показників. Це свідчить про концентрацію фінансових ресурсів у більш стійких банках, підвищення ролі системно важливих установ та збереження довіри населення і бізнесу до банківської системи навіть в умовах невизначеності.

Встановлено, що скорочення кількості банків супроводжувалося не послабленням сектору, а переходом до моделі якісного зростання, у межах якої визначальними факторами розвитку є рівень капіталізації, ефективність управління ризиками та технологічність банківських послуг. Динаміка показників концентрації засвідчила, що у кризовий період відбулося тимчасове посилення позицій провідних банків, однак у подальшому рівень концентрації знизився. Стабілізація індексу Херфіндаля-Хіршмана підтверджує відсутність надмірної монополізації ринку та збереження помірного рівня конкуренції, що є важливою умовою його збалансованого розвитку.

Таким чином, банківський сектор України характеризується поєднанням процесів консолідації, нарощення фінансових ресурсів, відновлення ефективності діяльності та поступової нормалізації конкурентного середовища. Це свідчить про

його адаптивність до зовнішніх шоків та здатність забезпечувати фінансову стабільність. Водночас для трансформації досягнутої стійкості у довгостроковий фактор економічного зростання доцільно реалізувати комплекс заходів:

- впровадження динамічного стрес-тестування дозволить підвищити ефективність ризик-орієнтованого нагляду та своєчасно виявляти потенційні загрози фінансовій стійкості банків;
- активізація роботи з проблемними активами через розвиток вторинного ринку боргів і вдосконалення механізмів управління кредитними ризиками сприятиме зниженню навантаження на банківський сектор;
- стимулювання розвитку цифрових банківських послуг і впровадження відкритого банкінгу, що забезпечить підвищення доступності фінансових ресурсів та зниження операційних витрат;
- гармонізація регуляторного середовища з вимогами Європейського Союзу сприятиме підвищенню прозорості діяльності банків та інтеграції у європейський фінансовий простір.

Реалізація зазначених заходів дозволить підвищити ефективність функціонування банківського сектору України, посилити його роль як фінансового посередника та спрямувати акумульовані ресурси у реальний сектор економіки, що є необхідною передумовою забезпечення макроекономічної стабільності та післякризового відновлення економіки України.

Список використаних джерел

1. Показники фінансової звітності банків України станом на 01.04.2026: веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Indicators_Banks_2026-04-01.xlsx (дата звернення: 10.05.2026).
2. Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції банків України станом на 01.04.2026: веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Ratios_Banks_2026-04-01.xlsx (дата звернення: 10.05.2026).
3. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025. Національний банк України: веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf?v=16 (дата звернення: 10.05.2026)..

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ З ЕНЕРГЕТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Вадим АНТОНЕЦЬ

здобувач спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – д.е.н, професор Віленчук О.М.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Проблема фінансового забезпечення інноваційних проєктів з енергетичної модернізації підприємств зумовлена сучасними викликами економічного, енергетичного та екологічного характеру, які суттєво впливають на функціонування підприємств та розвиток національної економіки. У сучасних умовах підвищення цін на енергоресурси, посилення енергетичної залежності, необхідності забезпечення енергетичної безпеки та переходу до принципів сталого розвитку питання впровадження енергоефективних технологій набуває особливого значення.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває для України в умовах воєнного стану, економічної нестабільності та руйнування енергетичної інфраструктури. Підприємства змушені адаптуватися до нових викликів, пов'язаних із нестабільністю енергопостачання, зростанням виробничих витрат, дефіцитом інвестиційних ресурсів та високими фінансовими ризиками. За таких умов енергетична модернізація виступає не лише засобом підвищення ефективності виробництва, а й важливим чинником забезпечення економічної стійкості та конкурентоспроможності підприємств.

Водночас реалізація інноваційних проєктів у сфері енергомодернізації потребує значних фінансових ресурсів, доступ до яких залишається обмеженим через високі процентні ставки, недостатній розвиток механізмів зеленого фінансування, низьку інвестиційну привабливість та тривалий термін окупності таких проєктів. Додатковими проблемами є недостатня державна підтримка, складність залучення міжнародних інвестицій і недостатній рівень фінансової та інноваційної підготовки підприємств.

Проблеми фінансового забезпечення проєктів з енергетичної модернізації підприємств знайшли відображення у наукових дослідженнях багатьох науковців. Зокрема, Петренко К. В. та Скоробогатова Н. Є. [1] здійснили аналіз ефективних механізмів фінансування таких проєктів. Натомість Кришталь Г. та Хіміч С. [2] розробили «методичний підхід до оцінювання ефективності інвестиційних проєктів на основі багатокритеріальної оцінки та збалансованості очікуваних результатів з урахуванням рівня нестабільності зовнішнього середовища підприємства в умовах війни». Однак, систематизація проблем

фінансового забезпечення інноваційних проєктів з енергетичної модернізації підприємств дозволить комплексно оцінити їх рівень впливу та визначити напрями вдосконалення механізмів фінансування, управління й державної підтримки інноваційних проєктів.

Основний матеріал. Інноваційні проєкти з енергетичної модернізації підприємств в сучасних умовах невизначеності наражаються на низку організаційних, інституційних, технологічних та фінансових викликів. Саме фінансові виклики здійснюють визначальний вплив на успішну реалізацію таких проєктів та розвиток сфери енергозабезпечення загалом.

До фінансових проблем належать труднощі, безпосередньо пов'язані із залученням, розподілом та ефективним використанням фінансових ресурсів для реалізації енергомодернізаційних проєктів:

- ☐ висока капіталомісткість енергомодернізаційних проєктів;
- ☐ обмежений доступ до довгострокового кредитування;
- ☐ високі процентні ставки за кредитами;
- ☐ тривалий термін окупності проєктів;
- ☐ нестача власних фінансових ресурсів підприємств;
- ☐ низький рівень розвитку зеленого фінансування;
- ☐ валютні та інфляційні ризики;
- ☐ складність залучення інвестицій в умовах економічної нестабільності.

Однією з ключових проблем фінансового забезпечення інноваційних проєктів з енергетичної модернізації підприємств є висока капіталомісткість таких проєктів, що потребує значних обсягів довгострокових інвестицій та обмежує можливості їх реалізації за рахунок власних фінансових ресурсів підприємств.

Важливим стримуючим чинником розвитку енергетичної модернізації виступає обмежений доступ підприємств до банківського кредитування через високий рівень ризикованості інноваційних проєктів, тривалі строки окупності та нестабільність економічного середовища.

Суттєвою проблемою залишається недостатній розвиток механізмів зеленого фінансування, зокрема ринку зелених облігацій, ESG-інвестування та енергосервісних контрактів, що знижує можливості залучення альтернативних джерел капіталу для реалізації енергомодернізаційних проєктів.

Високий рівень воєнних, економічних та валютних ризиків в Україні негативно впливає на інвестиційну привабливість інноваційних енергетичних проєктів та ускладнює процес залучення внутрішніх і зовнішніх інвесторів.

Недостатня державна підтримка енергетичної модернізації підприємств проявляється у нестабільності програм фінансування, обмеженому обсязі компенсацій та відсутності ефективних податкових стимулів для впровадження енергоефективних технологій.

Однією з актуальних проблем є тривалий термін окупності інноваційних енергетичних проєктів, що знижує зацікавленість підприємств та фінансових установ у їх реалізації в умовах економічної невизначеності.

Важливим фактором, що стримує розвиток енергетичної модернізації, є недостатній рівень підготовки підприємств до роботи з міжнародними фінансовими програмами, грантовими механізмами та інструментами залучення інвестицій.

Проблемою сучасного етапу розвитку енергомодернізації є недостатній рівень цифровізації систем фінансового управління інноваційними проєктами, що обмежує ефективність контролю за витратами, оцінки ризиків та прогнозування результативності інвестицій.

Значною перешкодою для реалізації інноваційних проєктів є технологічна залежність підприємств від імпортного енергоефективного обладнання, що посилює валютні ризики та підвищує загальну вартість модернізації.

Сучасні умови господарювання вимагають удосконалення системи фінансового забезпечення енергетичної модернізації підприємств шляхом розвитку державно-приватного партнерства, розширення механізмів зеленого фінансування та активізації міжнародної інвестиційної підтримки.

Висновки та пропозиції. Отже, сучасний стан фінансового забезпечення інноваційних проєктів з енергетичної модернізації підприємств характеризується наявністю комплексу взаємопов'язаних фінансових, організаційних, інституційних та технологічних проблем. Висока капіталомісткість проєктів, обмежений доступ до довгострокових фінансових ресурсів, недостатній розвиток механізмів зеленого фінансування, економічна нестабільність та воєнні ризики суттєво ускладнюють процес реалізації енергомодернізаційних заходів. Одночасно недостатня державна підтримка, низький рівень інтеграції міжнародних фінансових інструментів, технологічна залежність від імпортного обладнання та недосконалість систем управління інноваційними проєктами стримують розвиток енергоефективних трансформацій на підприємствах.

Список використаних джерел

1. Петренко К. В., Скоробогатова Н. Є. Ефективність застосування механізмів фінансування модернізації підприємств в контексті забезпечення енергонезалежності країни в умовах війни. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2022. №22. С.65-71.
2. Кришталь Г., Хіміч С. Фінансування проєктів енергетичних підприємств. *Підприємництво та інновації*. 2025. №34. С.102-106. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.15>

ДІАГНОСТИКА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Віталій БАШИНСЬКИЙ

здобувач спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – д.е.н, професор Віленчук О.М.

Постановка проблема та аналіз основних досліджень. У сучасних умовах нестабільного економічного середовища, посилення конкурентного тиску, інфляційних коливань, трансформації фінансових ринків та зростання ризиків господарської діяльності особливої актуальності набуває проблема забезпечення фінансової стійкості підприємств як фундаментальної передумови їхнього стабільного функціонування та довгострокового розвитку. Ефективне управління фінансовими ресурсами вимагає від суб'єктів господарювання не лише контролю рівня прибутковості, але й системного моніторингу руху грошових коштів, оскільки саме грошові потоки формують основу платоспроможності, ліквідності та фінансової рівноваги підприємства [2]. Нерівномірність надходжень і витрат коштів, дефіцит оборотного капіталу або неефективне управління фінансовими ресурсами можуть призводити до виникнення кризових явищ навіть за умов прибуткової діяльності. Особливої значущості в контексті зміцнення фінансової стійкості набуває діагностика грошових потоків, як інструмент аналітичного забезпечення управлінських рішень. Своєчасне виявлення дисбалансів між вхідними та вихідними потоками, оцінка їхньої структури, інтенсивності та синхронності дозволяють мінімізувати ризики неплатоспроможності, підвищити ефективність використання фінансових ресурсів та забезпечити фінансову стабільність підприємства в довгостроковій перспективі.

Проблематика управління грошовими потоками та їхнього впливу на фінансову стійкість підприємства є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Значний внесок у розвиток теоретико-методологічних підходів до оцінювання грошових потоків здійснили такі дослідники, як І. Бланк, М. Білик, Г. Савицька, А. Поддєрьогін та ін. У наукових працях обґрунтовано сутність грошових потоків, механізми їх формування, принципи управління фінансовими ресурсами та інструменти забезпечення фінансової стійкості підприємств. Попри значну кількість досліджень, питання використання діагностики грошових потоків як комплексного інструменту підвищення фінансової стійкості потребує подальшого поглиблення, особливо в умовах високої динамічності зовнішнього середовища та цифрової трансформації фінансового менеджменту. Недостатньо дослідженими залишаються питання інтеграції сучасних аналітичних підходів до оцінювання руху коштів у систему стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємств.

Основний матеріал. Фінансова стійкість підприємства характеризує його

здатність забезпечувати безперервність операційної діяльності, підтримувати оптимальну структуру капіталу, своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та адаптуватися до змін зовнішнього середовища без втрати економічної рівноваги. Одним із визначальних факторів забезпечення фінансової стійкості слід визнати якість управління грошовими потоками, оскільки саме рух грошових коштів формує реальні фінансові можливості підприємства щодо здійснення виробничої, інвестиційної та фінансової діяльності. При цьому прибутковість підприємства не завжди є свідченням його фінансового благополуччя, оскільки позитивний фінансовий результат може супроводжуватися дефіцитом ліквідних коштів.

Діагностику грошових потоків варто розглядати як комплексну систему аналізу, оцінювання та прогнозування руху фінансових ресурсів підприємства з метою виявлення відхилень, диспропорцій і потенційних ризиків. Основним завданням діагностики є формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації структури грошових потоків, підвищення рівня ліквідності та забезпечення фінансової стабільності підприємства. У процесі діагностики здійснюється оцінка обсягів вхідних і вихідних потоків, визначення чистого грошового потоку, аналіз їх динаміки, структури та ефективності використання фінансових ресурсів [4].

Важливим аспектом діагностики виступає аналіз грошових потоків за видами діяльності підприємства – операційною, інвестиційною та фінансовою. Операційна діяльність формує основний обсяг фінансових надходжень, забезпечуючи поточне функціонування підприємства. Інвестиційні потоки відображають стратегічний розвиток та оновлення виробничого потенціалу. Фінансові потоки характеризують залучення та використання позикового і власного капіталу. Дисбаланс між зазначеними компонентами може свідчити про погіршення фінансової стійкості та зростання ризику втрати платоспроможності. Основні напрями діагностики грошових потоків підприємства наведено у табл. 1.

Сучасна практика фінансового менеджменту передбачає використання різноманітних інструментів діагностики грошових потоків, серед яких особливого значення набувають коефіцієнтний аналіз, факторний аналіз, бюджетування, прогнозування фінансових показників та застосування цифрових аналітичних платформ. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє здійснювати оперативний моніторинг руху грошових коштів, підвищуючи якість фінансового планування та швидкість реагування на зміни ринкової кон'юнктури.

В умовах нестабільного економічного середовища діагностика грошових потоків виконує не лише контрольну, але й стратегічну функцію. Вона сприяє формуванню механізму превентивного управління фінансовими ризиками, забезпечує можливість прогнозування потенційних кризових явищ та підвищує адаптивність підприємства до зовнішніх викликів. Раціональне управління грошовими потоками сприяє зміцненню фінансової незалежності підприємства, зростанню його інвестиційної привабливості та формуванню конкурентних переваг.

Особливу роль у підвищенні фінансової стійкості відіграє забезпечення позитивного чистого грошового потоку, що виступає індикатором фінансового

здоров'я підприємства.

Таблиця 1

**Характеристика ключових напрямів діагностики
грошових потоків підприємства**

Напрямок діагностики	Зміст аналізу	Очікуваний результат	Напрямок діагностики
Аналіз структури грошових потоків	Оцінка співвідношення надходжень і витрат	Виявлення фінансових дисбалансів	Аналіз структури грошових потоків
Аналіз ліквідності потоків	Визначення достатності коштів для виконання зобов'язань	Підвищення платоспроможності	Аналіз ліквідності потоків
Оцінка синхронності потоків	Дослідження узгодженості надходжень і платежів	Зменшення касових розривів	Оцінка синхронності потоків
Прогнозування грошових потоків	Планування майбутніх надходжень та витрат	Підвищення фінансової стійкості	Прогнозування грошових потоків
Виявлення ризиків	Ідентифікація потенційних фінансових загроз	Мінімізація фінансових втрат	Виявлення ризиків

Джерело: сформовано автором на основі [2, 4]

Наявність стабільних грошових надходжень забезпечує своєчасне виконання фінансових зобов'язань, підвищує рівень ліквідності та створює передумови для подальшого розвитку підприємства. Водночас дефіцит грошових ресурсів формує ризики втрати фінансової рівноваги та погіршення економічних результатів діяльності.

Висновки та пропозиції. Таким чином, діагностика грошових потоків виступає важливим інструментом забезпечення фінансової стійкості підприємства, оскільки дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти фінансової діяльності, оцінювати рівень ліквідності, прогнозувати можливі ризики та формувати обґрунтовані управлінські рішення. Ефективна система діагностики сприяє оптимізації фінансових ресурсів, підвищенню платоспроможності та забезпеченню стабільного економічного розвитку підприємства. З метою підвищення ефективності управління грошовими потоками доцільно рекомендувати впровадження сучасних цифрових інструментів фінансового аналізу, удосконалення системи бюджетування, розвиток механізмів прогнозування фінансових показників та підвищення якості аналітичного забезпечення управлінських процесів. Комплексне застосування зазначених заходів дозволить зміцнити фінансову стійкість підприємств та забезпечити їхню конкурентоспроможність в умовах сучасних економічних трансформацій.

Список використаних джерел

1. Воробець Є., Парасій-Вергуненко І. Аналіз грошових потоків транспортно-логістичних підприємств в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024, №59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-115>.
2. Дорош О.І., Пліш І.В. Планування грошових потоків на підприємстві. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021, №2, 6, 21–28.
3. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ. КНЕУ, 2005. 536 с.
4. Старостенко Г.Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.

АНАЛІЗ ДЕПОЗИТНИХ СТАВОК БАНКІВ УКРАЇНИ

Максим ЦИГАНЕЦЬ

Михайло ОСТАПЧУК

здобувачі спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Л. В.

Постановка проблеми та аналіз основних досліджень. У сучасних умовах розвитку фінансової системи важливу роль у збереженні та примноженні коштів населення відіграють банківські депозити. Депозит – це грошові кошти, які фізичні або юридичні особи розміщують у банку на певний термін або без визначеного терміну з метою отримання доходу у вигляді процентів. Банки, у свою чергу, використовують ці кошти для кредитування, інвестування та інших фінансових операцій.

Банківські депозити є одним із найважливіших інструментів заощадження та примноження фінансових ресурсів населення. В умовах нестабільності фінансових ринків та інфляційних процесів питання ефективного розміщення грошових коштів набуває особливої актуальності. Саме депозитні операції забезпечують формування значної частини ресурсної бази банківських установ, що дозволяє їм здійснювати кредитування економіки та підтримувати фінансову стабільність.

Депозитом вважаються грошові кошти, які фізичні або юридичні особи передають банку на зберігання на певний строк або без визначеного строку з метою отримання доходу у вигляді процентів. Для вкладників депозит виступає інструментом збереження та примноження коштів, а для банків – джерелом фінансових ресурсів. Питання функціонування депозитного ринку, формування депозитної політики банків та аналізу процентних ставок досліджували такі науковці, як Копилова О. [2], Пічугіна Ю., Залецька І., Глуценко О. [1], Маначинська Ю. [3] та інші. Проте в умовах сучасних економічних змін питання порівняльного аналізу депозитних ставок різних банків України залишається актуальним.

Основний матеріал. З метою дослідження особливостей формування депозитних ставок у банківській системі України було проведено порівняльний аналіз процентних ставок провідних комерційних банків. У межах дослідження розглядалися депозитні пропозиції для фізичних осіб при розміщенні коштів у національній валюті. Для забезпечення об'єктивності аналізу було обрано однакову суму депозиту – 30000 грн, що дозволяє коректно порівняти умови різних банківських установ.

У процесі дослідження було проаналізовано депозитні ставки за трьома найбільш поширеними строками розміщення коштів, а саме: 3 місяці, 6 місяців та 12 місяців. Саме такі строки є найбільш популярними серед вкладників, оскільки

дозволяють поєднати можливість отримання стабільного доходу з відносною гнучкістю управління власними фінансовими ресурсами.

Варто зазначити, що депозитна політика кожного банку формується з урахуванням низки факторів, серед яких важливу роль відіграють потреба банку у фінансових ресурсах, рівень конкуренції на банківському ринку, макроекономічна ситуація в країні, а також рівень довіри клієнтів до фінансової установи. Саме тому процентні ставки можуть суттєво відрізнятися навіть серед банків, які працюють в однакових економічних умовах.

Аналіз наведених даних свідчить про значну диференціацію процентних ставок між банками. Найвищі ставки пропонують Універсал Банк, Таскомбанк та Ідея Банк, які займають лідируючі позиції за більшістю строків депозитів. Загалом простежується тенденція до збільшення процентних ставок зі зростанням строку розміщення депозиту. Це пояснюється тим, що банки зацікавлені у залученні коштів на довший період, що дозволяє їм більш ефективно планувати фінансову діяльність.

Таблиця 1

**Банківські депозитні ставки у розрізі строків повернення
станом на 01 квітня 2026 р.**

Термін	3 місяці		6 місяців		12 місяців	
Банк	Відсоткова ставка	Процентний дохід, грн	Відсоткова ставка	Процентний дохід, грн	Відсоткова ставка	Процентний дохід, грн
Приват банк	2,5	144,4	10	1500,0	13	3900
Укргазбанк	11,0	638,7	11,5	1725,0	12	3600
Райфайзен банк	4,75	276,6	5,75	665,94	5,75	1331,89
Універсал банк	15,5	1162,5	15,7	2354,99	16	4800
Таскомбанк	14,75	1106,3	15,25	2287,5	15,75	4725
ОТП банк	5,75	435,0	6	902	6	1800
ПУМБ	12,0	907,4	12	1389,8	12	3609,86
Ідея банк	12,0	907,4	15	2250	16,25	4875
А банк	14,1	1075,9	14,3	2225,57	14,4	4559,52
Ощадбанк	12,5	976,0	13	1944,66	13	3878,63

Джерело: розраховано за даними офіційних сайтів банків

Найнижчі депозитні ставки пропонують Райффайзен Банк та ОТП Банк. Така ситуація може пояснюватися високим рівнем надійності цих банків та значною довірою клієнтів, що дозволяє їм залучати депозити навіть за нижчими процентними ставками.

Графічне відображення результатів дослідження дозволяє більш наочно порівняти рівень процентних ставок між банками та визначити найбільш вигідні депозитні пропозиції (рис. 1).

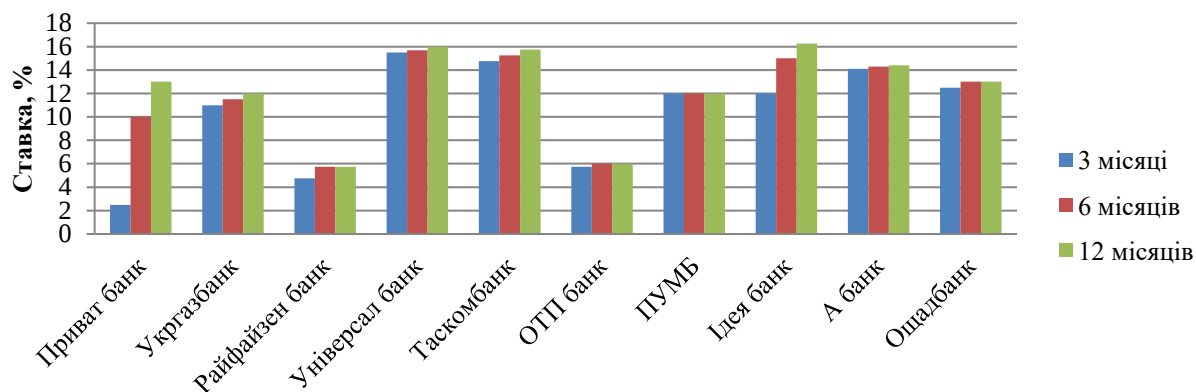

Рис. 1. Порівняльний аналіз рівня банківських депозитних ставок станом на 01 квітня 2026 р.

Джерело: розраховано за даними офіційних сайтів банків

Аналіз графіка показує, що рівень процентних ставок суттєво відрізняється залежно від банківської установи. Найвищі ставки за депозитами спостерігаються у Універсал Банку, Таскомбанку та Ідея Банку. Дані банки демонструють найбільш конкурентні депозитні пропозиції майже за всіма строками розміщення коштів, що свідчить про їхню активну політику щодо залучення фінансових ресурсів від населення.

Водночас можна простежити загальну тенденцію до зростання процентних ставок зі збільшенням строку розміщення депозиту. Це пояснюється тим, що банківські установи зацікавлені у залученні коштів на довший період, оскільки це дозволяє їм більш ефективно планувати кредитну та інвестиційну діяльність.

Крім того, на графіку можна побачити, що деякі банки підтримують відносно стабільний рівень процентних ставок незалежно від строку розміщення депозиту. Наприклад, у ПУМБ різниця між ставками за різними строками є мінімальною. Це свідчить про стабільну депозитну політику банку та орієнтацію на довгострокову співпрацю з клієнтами.

Висновки. Аналіз також показав, що у більшості банків процентні ставки зростають разом зі збільшенням строку розміщення депозиту. Це є типовою практикою банківського сектору, оскільки довгострокові депозити дозволяють банкам більш ефективно використовувати залучені ресурси у кредитних та інвестиційних операціях. Таким чином, при виборі депозитної програми вкладникам доцільно враховувати не лише рівень процентної ставки, але й інші важливі фактори, такі як надійність банку, умови депозитного договору, можливість дострокового зняття коштів, рівень обслуговування клієнтів та загальний фінансовий стан банківської установи. Отже, ефективне управління власними фінансовими ресурсами передбачає комплексний підхід до вибору депозиту, що дозволяє не лише отримати максимальний дохід, але й забезпечити надійне збереження заощаджень.

Список використаних джерел

1. Глущенко О. В. Депозитна політика банку. *Agrosvit*. № 24. 2023. С. 42–48 DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.24.42>.
2. Копилова О., Пічугіна Ю., Залецька І. Банківські ризики під час воєнного стану в Україні. *Актуальні питання у сучасній науці*. №3. 2023. С. 39-49. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3\(9\)-39-49](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3(9)-39-49).
3. Маначинська Ю. Аналіз кредитного та депозитного портфеля банків у контексті забезпечення стабільності банківської системи. *Вісник Чернівецького торгово-економічного інституту*. 2025. № 1/97. С. 22-41. DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2025-1.97.02>

ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО АВТОКРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Нікіта ЛІТИНСЬКИЙ

здобувач спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Л. В.

Вступ. У сучасних умовах розвитку фінансового ринку України банківське автокредитування є одним із найпоширеніших способів придбання транспортних засобів населенням. Через постійне зростання вартості автомобілів значна частина громадян не має можливості придбати авто за власні кошти, тому кредитування стає важливим фінансовим інструментом для задоволення потреб населення. Автокредит дозволяє отримати транспортний засіб у користування одразу, а оплату його вартості здійснювати поступово протягом визначеного банком строку.

Автокредитування є одним із напрямів банківського кредитування фізичних осіб, який активно розвивається в Україні. Банки пропонують різноманітні програми кредитування, що відрізняються за рівнем відсоткових ставок, розміром початкового внеску, строками кредитування та загальною вартістю кредиту. У сучасних економічних умовах особливого значення набуває аналіз умов автокредитування, оскільки саме вони визначають доступність кредитних ресурсів для населення.

Основний матеріал. З метою дослідження особливостей банківського автокредитування було проведено аналіз умов кредитування провідних банків України. У межах дослідження розглядалися кредитні програми на придбання автомобіля вартістю 600 тис. грн строком на 5 років. Для забезпечення об'єктивності порівняння було використано однакові умови кредитування для всіх банківських установ.

У процесі дослідження було проаналізовано такі основні показники: розмір авансового внеску, номінальна відсоткова ставка, реальна відсоткова ставка, щомісячний платіж та загальна вартість кредиту. Саме ці показники є найбільш важливими для потенційних позичальників, оскільки дозволяють оцінити реальне фінансове навантаження при оформленні автокредиту.

Розвиток автокредитування позитивно впливає не лише на банківський сектор, але й на автомобільний ринок України загалом. Завдяки кредитним програмам населення отримує можливість швидше оновлювати транспортні засоби, що сприяє зростанню попиту на автомобілі та активізації діяльності автосалонів. Для банків автокредитування є важливим джерелом прибутку та одним із напрямів розширення клієнтської бази. Разом із тим під час оформлення кредиту банки приділяють значну увагу оцінці платоспроможності клієнтів, рівню їхніх доходів та кредитній історії, оскільки це дозволяє зменшити ризик неповернення кредитних коштів. У сучасних умовах банки також активно

впроваджують онлайн-сервіси для оформлення кредитів, що робить процес отримання автокредиту більш швидким, зручним та доступним для населення.

Варто зазначити, що умови автокредитування суттєво відрізняються залежно від банку (табл.1). На формування кредитної політики впливають рівень ризику банку, потреба у залученні нових клієнтів, економічна ситуація в країні та конкуренція на ринку банківських послуг. Аналіз наведених даних свідчить про суттєві відмінності умов автокредитування між банками України. Найнижчі номінальні відсоткові ставки пропонують Креді Агріколь Банк та Укргазбанк – 12,9 %. Водночас найвищі ставки спостерігаються в ОТП Банку та Унекс Банку, що значно збільшує загальну вартість кредиту для позичальників. Найменший щомісячний платіж зафіксовано у Сенс Банку – 10 545 грн, що робить дану кредитну програму більш доступною для клієнтів. Крім того, саме Сенс Банк має найменшу загальну вартість кредиту – 846 629 грн. Це свідчить про більш вигідні умови кредитування порівняно з іншими банками.

Таблиця 1

**Коротка характеристика по умовам автокредитування
станом на 01 травня 2026 р.**

Термін	3 місяці		6 місяців		12 місяців	
Банк	Відсоткова ставка	Процентний дохід, грн	Відсоткова ставка	Процентний дохід, грн	Відсоткова ставка	Процентний дохід, грн
Приват банк	2,5	144,4	10	1500,0	13	3900
Укргазбанк	11,0	638,7	11,5	1725,0	12	3600
Райфайзен банк	4,75	276,6	5,75	665,94	5,75	1331,89
Універсал банк	15,5	1162,5	15,7	2354,99	16	4800
Таскомбанк	14,75	1106,3	15,25	2287,5	15,75	4725
ОТП банк	5,75	435,0	6	902	6	1800
ПУМБ	12,0	907,4	12	1389,8	12	3609,86
Ідея банк	12,0	907,4	15	2250	16,25	4875
А банк	14,1	1075,9	14,3	2225,57	14,4	4559,52
Ощадбанк	12,5	976,0	13	1944,66	13	3878,63

Джерело: розраховано за даними офіційних сайтів банків

Водночас окремі банки пропонують кредитування без початкового внеску. До таких банків належать ОТП Банк, Прокредит Банк та Унекс Банк. Незважаючи на відсутність авансового платежу, такі кредитні програми характеризуються значно вищими процентними ставками та більшим фінансовим навантаженням на позичальника.

Загалом можна простежити тенденцію до того, що нижча процентна ставка не завжди означає найвигідніші умови кредитування. Важливе значення має також реальна відсоткова ставка, яка враховує додаткові платежі, комісії та витрати за кредитом. Саме тому потенційним позичальникам необхідно звертати увагу не лише на рекламну процентну ставку, але й на загальну вартість кредиту.

Графічне відображення результатів дослідження на рис. 1 дозволяє більш наочно оцінити різницю між умовами автокредитування різних банків та визначити найбільш вигідні кредитні пропозиції.

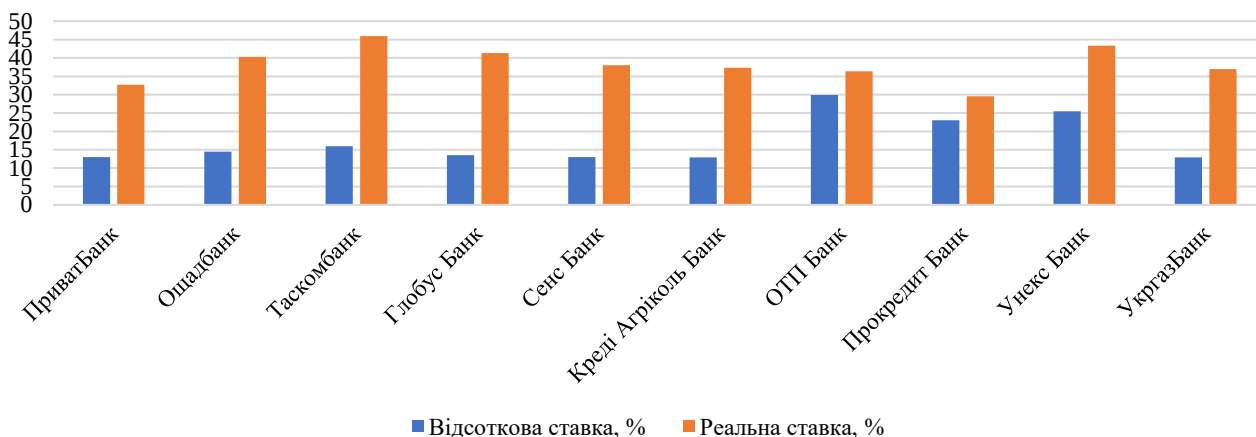

Рис. 1. Порівняльний аналіз ставок по автокредитуванню станом на 01 травня 2026 р.

Джерело: розраховано за даними офіційних сайтів банків

Аналіз графіка свідчить про суттєву різницю між номінальними та реальними відсотковими ставками у банках України. У більшості банків реальна ставка значно перевищує заявлену відсоткову ставку, що пояснюється наявністю додаткових комісій, страхових платежів та супутніх витрат за кредитом. Найвищий рівень реальної відсоткової ставки спостерігається у Таскомбанку та Унікс Банку, що свідчить про високе фінансове навантаження на позичальників. Водночас найнижчу реальну ставку має Прокредит Банк, хоча його номінальна відсоткова ставка залишається досить високою. Графік також демонструє, що банки з нижчими номінальними ставками не завжди пропонують найвигідніші умови кредитування, тому при виборі автокредиту необхідно враховувати саме реальну вартість кредиту.

Висновок. Отже проведені дослідження показали, що умови банківського автокредитування в Україні суттєво відрізняються залежно від фінансової установи. Найвигідніші умови серед досліджуваних банків пропонує Сенс Банк, який має найменший щомісячний платіж та найнижчу загальну вартість кредиту. Водночас банки, що надають кредити без авансового внеску, компенсують ризики за рахунок підвищених процентних ставок. Аналіз також показав, що при виборі кредитної програми важливо враховувати не лише рівень процентної ставки, але й розмір авансового внеску, щомісячний платіж, додаткові комісії та загальну суму переплати за кредитом. Комплексний підхід до оцінки умов кредитування дозволяє позичальникам обрати найбільш вигідний варіант та уникнути надмірного фінансового навантаження. Таким чином, банківське автокредитування залишається важливим інструментом фінансування придбання транспортних засобів в Україні та сприяє підвищенню доступності автомобілів для населення.

Список використаних джерел

1. Маначинська Ю. Аналіз кредитного та депозитного портфеля банків у контексті забезпечення стабільності банківської системи. *Вісник Чернівецького торгово-економічного інституту*. 2025. № 97/1. URL: <https://surl.li/vccraa>
2. Кретов Д. Єргієва П. Автокредитування в Україні. *Науковий збірник. InterConf №204*. 2024. С. 67–70.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ

Артем ШУЛЯК

здобувач спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Л. В.

Постановка проблеми. Зростаюча конкуренція серед представників фінансового сектору вимагає інноваційних рішень для залучення нових клієнтів. Щоб отримати перевагу, банки зосереджуються на розробці нових переваг для потенційних клієнтів. Одним із найперспективніших технологічних досягнень у цій галузі є інтернет-банкінг, який розглядається як ключовий розвиток фінансових технологій. Інтернет-банкінг відіграє життєво важливу роль у підвищенні доступності, швидкості та зручності банківських послуг, тим самим підтримуючи інтеграцію банківської системи України в європейський ринок та забезпечуючи конкурентоспроможність українських банків. Саме тому питання розвитку Інтернет-банкінгу в Україні заслуговує на увагу і визначає актуальність наукового дослідження.

Результати дослідження. Дистанційне банківське обслуговування стало життєво важливим компонентом сучасних фінансових систем, надаючи клієнтам зручний доступ до банківських послуг без відвідування фізичних відділень. Різні види дистанційного банкінгу, включаючи інтернет-банкінг, мобільний банкінг, SMS-банкінг, необанкінг та телефонний банкінг, мають унікальні особливості, переваги та недоліки, які впливають на їхню ефективність для користувачів. Ці послуги підвищують доступність та ефективність банківської справи, задовольняючи різноманітні потреби та вподобання клієнтів.

Інтернет-банкінг став основним методом швидкого та зручного вирішення особистих фінансових питань у будь-який час. Він включає не лише термінали самообслуговування, а й банківські веб-сайти та мобільні додатки, які широко доступні в Україні як через державні, так і комерційні банки. Ці цифрові платформи дозволяють користувачам здійснювати різноманітні операції, такі як отримання кредитів, інвестування депозитів, оплата комунальних послуг, переказ коштів та поповнення мобільних рахунків, що робить банківські операції ефективнішими та економнішими за час [3, с. 41].

Інтернет-банкінг з'явився на початку 1980-х років, коли західні банки почали пропонувати клієнтам можливість дистанційного доступу до певних послуг. Клієнти могли виконувати банківські операції, відвідуючи веб-сайт банку в Інтернеті та використовуючи паролі, надані банком. Цей розвиток поклав початок сучасним послугам інтернет-банкінгу, що дозволило клієнтам проводити транзакції без фізичного відвідування банку.

Інтернет-банкінг являє собою технологію віддаленого банківського обслуговування “home banking” (“домашній” або “віддалений” банкінг), що

дозволяє клієнту здійснювати різного роду операції та одержувати банківські послуги не відвідуючи банківський офіс [5, с. 1172].

Інтернет-банкінг, також відомий як онлайн- або веб-банкінг, – це послуга дистанційного банкінгу, яка дозволяє клієнтам отримувати доступ до своїх рахунків та здійснювати банківські операції будь-коли через Інтернет за допомогою таких пристроїв, як комп'ютери, планшети або телефони. Вона дозволяє користувачам виконувати всі стандартні банківські операції, які вони могли б робити у відділенні банку, за винятком готівкових операцій. Мобільний банкінг – це підвид онлайн-банкінгу, яка забезпечує аналогічний доступ через спеціальний мобільний додаток, встановлений на смартфоні [2, с. 208].

Інтернет-банкінг – це фінансова послуга, розроблена банками, яка пропонує швидкі та зручні банківські рішення в режимі реального часу. Інтернет-банкінг – це метод проведення банківських операцій шляхом обміну електронними сигналами, а не фізичними готівковими коштами, чеками чи документами. Його також можна розглядати як форму дистанційного банківського обслуговування, яка дозволяє клієнтам і банкам здійснювати банківські операції виключно через Інтернет. Цей підхід робить акцент на використанні електронного зв'язку для сприяння ефективним та дистанційним фінансовим операціям [4, с. 33].

Послуги інтернет-банкінгу для клієнтів банків Т.Латковська, А. Марущак, У. Олексій розділяють на дві основні групи залежно від їхнього змісту: транзакційні та нетранзакційні. Нетранзакційні послуги включають такі дії, як перегляд балансів рахунків, перевірка останніх транзакцій та зміна PIN-кодів, які не передбачають здійснення фінансових транзакцій. Натомість, транзакційні дії включають такі дії, як переказ коштів та здійснення різних платежів, які безпосередньо стосуються фінансових транзакцій [4, с. 33].

Герасим К. М. та Марич М. Г. наводять наступні можливості операції Інтернет-банкінгу (кожна з яких реалізується через Інтернет):

- відкривати різні типи рахунків та переказувати на них кошти;
- здійснювати грошові перекази на будь-який рахунок у будь-якому банку, включаючи перекази в іноземній валюті;
- купувати та продавати іноземну валюту;
- оплачувати всі комунальні рахунки (електроенергію, газ, оренду, опалення тощо);
- оплачувати рахунки за зв'язок (телефон, інтернет) та інші послуги (супутникове телебачення тощо);
- оплачувати товари, включаючи придбані через інтернет-магазини;
- отримувати виписки про баланс рахунку за певні періоди;
- отримувати платіжну інформацію в режимі реального часу;
- оформити підписку на різні веб-сайти, брокерські послуги тощо [2, с. 208]

Найпопулярнішими функціями мобільного та інтернет-банкінгу є мобільні платежі та відстеження транзакцій, якими займаються 73-78% користувачів. Такі послуги, як перекази третім особам, інтернет-платежі та перекази між рахунками, також широко використовуються, якими користуються понад 60% респондентів.

Однак транзакції з інвестиційними продуктами відносно рідко здійснюються через віддалені сервіси, складаючи не більше 2% використання [6].

О. Ф.Андросова та Безродна І.О виділяють такі основні операції інтернет-банкінгу: виписка за картою чи поточним рахунком, вільний платіж за реквізитами, перегляд історії транзакцій, онлайн поповнення депозиту, перегляд балансу рахунку, перегляд задишки по кредиту, отримання інформації про кредитні операції, переказ за номером картки клієнтам інших банків, переказ між власними рахунками, погашення кредиту з рахунків у банку [1, с. 97].

Операції інтернет-банкінгу можуть класифікуються за типом дій, які клієнти можуть здійснювати онлайн, включаючи: інформаційні (виписки за рахунками, запит залишків), платіжні (оплата рахунків, перекази, комунальні послуги) та управлінські (відкриття депозитів, блокування карток, оформлення кредитів). Також операції інтернет-банкінгу можна поділити на операції з платіжними картками, операції стосуються внутрішніх рахунків клієнта, міжбанківські перекази [7].

Зростаюча важливість інтернет-банкінгу в повсякденному житті людей очевидна, оскільки він забезпечує швидкий та зручний спосіб здійснення різних банківських операцій та платежів. Хоча наразі лише частина клієнтів банків користується цими послугами, останні тенденції демонструють стабільне зростання інтересу, що підкреслює необхідність постійного вдосконалення пропозицій дистанційного банкінгу. Розвиток та вдосконалення послуг дистанційного банкінгу не лише підвищує рівень обслуговування клієнтів, але й пропонує конкурентну перевагу в динамічній банківській галузі.

Система інтернет-банкінгу приваблива не лише для клієнтів, а й для банкірів, оскільки вона спрощує платіжні операції та знижує операційні витрати. Банки надають перевагу цьому методу, оскільки він дозволяє їм зосередитися на інших банківських продуктах, одночасно ефективніше обробляючи транзакції. На відміну від традиційних паперових переказів документів, електронні документи про транзакції надходять у готовому, перевіреному вигляді, що спрощує обробку для банківських працівників.

Розвиток інтернет-банкінгу є вигідним як клієнту, так і банку (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги і недоліки інтернет-банкінгу в Україні

Клієнти банку	Банк
Переваги інтернет-банкінгу	
—доповнює традиційні канали обслуговування;	—має низький рівень ризику послуг і високу їх рентабельність;
—доступність і мобільність сервісу;	—мінімізація комісійних;
—забезпечує зростання активних учасників інтернет-банкінгу;	—оперативність виконання та підтвердження транзакцій;
—збільшує присутність банків у регіонах;	—скорочення інвестицій у розвиток мережі
—простота в експлуатації;	—сприяє зниженню витрат на обслуговування клієнтів;
—економія в часі	—сприяє розширенню клієнтської бази;
	—широкий діапазон персоніфікованих послуг;

Проблеми і недоліки інтернет-банкінгу
— вимога підключення до мережі «Інтернет» — система досить вразлива, оскільки існує ризик того, що злочинці можуть викрасти персональні дані та кошти клієнтів під час входу в особисті облікові записи; — під час використання мобільних додатків існує ризик витоку персонального пароля, оскільки деякі спеціалізовані програми для злову можуть зчитувати або фотографувати дані та використовувати їх для інших особистих цілей.

Джерело: побудовано за даними [4; 5]

Отже, розвиток систем інтернет-банкінгу пропонує численні переваги як для клієнтів, так і для банків, включаючи підвищену доступність, ефективність, персоналізовані послуги та економію коштів. Для клієнтів це забезпечує більшу мобільність та ширший спектр послуг, тоді як банки отримують вигоду від розширення клієнтських баз, зниження операційних витрат та усунення географічних бар'єрів. Однак ці системи також створюють такі ризики, як вразливість до шахрайства та потенційні порушення конфіденційності персональних даних, особливо через злом або несанкціонований доступ до паролів.

Висновки. Інтернет-банкінг – це система дистанційного банківського обслуговування через Інтернет, що здійснюється віртуально з банком інтерактивно, тобто через його веб-сайт. Щоб скористатися цією системою, необхідно підписатися на цю послугу в будь-якому відділенні банку та мати доступ до Інтернету через звичайний браузер. Керування рахунком може здійснюватися з будь-якої точки світу на будь-якому комп'ютері, підключеному до Інтернету. Розвиток інтернет-банкінгу має значний потенціал, оскільки банки зосереджуються на розширенні послуг інтернет-банкінгу для задоволення потреб активних користувачів Інтернету, часто пропонуючи безкоштовні послуги для залучення клієнтів та скорочення часу очікування. Поширення смартфонів ще більше розширило інтернет-банкінг, дозволяючи користувачам зручно керувати рахунками зі своїх пристроїв, тим самим підвищуючи мобільність та швидкість роботи.

Список використаних джерел

1. Андросова О. Ф., Безродна І. О. Інтернет-банкінг як складова ринку банківських послуг в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 1. С. 93-100.
2. Герасим К. М., Марич М. Г. Інтернет-банкінг у сучасному світі. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 61. С. 207-211.
3. Жам О. Ю., Пироженко Ю. В. Інтернет-банкінг – економія часу у XXI столітті. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 5(1). С. 41-44.
4. Латковська Т., Марущак А., Олексій У. Правові та теоретичні проблеми визначення інтернет-банкінгу в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 1. С. 27-34.
5. Москальов А. А., Рудько А. О. Інтернет-банкінг як напрям розвитку банківських послуг. *Молодий вчений*. 2018. № 11(2). С. 1172-1175.
6. Радько Є. Б., Мешко Н. П. Сучасний стан інтернет-банкінгу як явища: перспективи, переваги та недоліки. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <https://surl.li/lpabrb>
7. Electronic Banking (e-Banking) : Types, Features & Advantages. Last Updated: 21 Apr, 2025. URL: <https://surl.li/mfguif>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Павло МАТВІЙЧУК

здобувач спеціальності «Економіка»

Науковий керівник – д.е.н, доцент Яремова М.І.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальної конкуренції, економічної нестабільності та швидких технологічних змін забезпечення інвестиційної привабливості підприємства є одним із ключових чинників його сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Інвестиції є основою модернізації виробництва, впровадження інновацій, оновлення основних засобів і розширення ринків збуту. Саме тому рівень інвестиційної привабливості підприємства визначає його здатність залучати фінансові ресурси для реалізації стратегічних цілей.

Для українських підприємств проблема набуває особливого значення в умовах воєнних викликів, економічної нестабільності, інфляційних процесів та високих ризиків ведення бізнесу. Інвестори дедалі більше орієнтуються не лише на фінансові результати діяльності підприємств, а й на рівень корпоративного управління, інноваційний потенціал, цифровізацію бізнес-процесів, екологічну відповідальність та здатність підприємства адаптуватися до кризових умов. Водночас формування позитивного інвестиційного іміджу підприємства є необхідною умовою активізації інвестиційної діяльності та забезпечення довгострокового економічного розвитку. У сучасних умовах зростає роль ефективного управління ризиками, прозорості фінансової звітності та впровадження інноваційних технологій як основних чинників підвищення інвестиційної привабливості підприємств.

Проблематика інвестиційної привабливості підприємств є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Значний внесок у розвиток теоретичних аспектів даної категорії здійснили Г. Роганова, Т. Китайчук, А. Погребняк, І. Мазуркевич, З. Тітенко та інші дослідники.

У наукових працях інвестиційна привабливість розглядається як комплексна характеристика підприємства, що відображає ефективність його діяльності, фінансову стійкість, конкурентоспроможність та перспективи розвитку. Особлива увага приділяється методичним підходам до оцінки інвестиційної привабливості, системі фінансових показників, рівню інвестиційних ризиків та впливу зовнішнього середовища.

Сучасні дослідження акцентують увагу на необхідності інтеграції концепцій цифровізації, інноваційного розвитку та управління якістю у процес формування інвестиційної привабливості підприємства. Зокрема, дослідники підкреслюють важливість впровадження принципів TQM, цифрових технологій та інноваційного менеджменту для підвищення ефективності діяльності підприємств і зростання їхньої ринкової вартості.

Разом із тим недостатньо дослідженими залишаються питання адаптації підприємств до сучасних кризових умов, управління інвестиційними ризиками та формування ефективних механізмів забезпечення інвестиційної привабливості в умовах нестабільного економічного середовища.

Основний матеріал. Інвестиційна привабливість підприємства є однією з найважливіших економічних категорій, що визначає рівень зацікавленості потенційних інвесторів у вкладенні фінансових ресурсів у розвиток суб'єкта господарювання. Вона формується під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів і характеризує здатність підприємства забезпечувати ефективне використання інвестиційного капіталу та отримання стабільного прибутку.

До основних внутрішніх факторів інвестиційної привабливості належать фінансова стійкість підприємства, рівень рентабельності, ліквідність, ефективність використання ресурсного потенціалу, інноваційна активність, якість менеджменту та кадровий потенціал. Водночас важливе значення мають зовнішні фактори, серед яких економічна ситуація в країні, податкова політика, інвестиційний клімат, рівень конкуренції та державне регулювання підприємницької діяльності [2, с. 126].

У сучасних умовах інвестори дедалі більше звертають увагу на прозорість діяльності підприємства та рівень корпоративного управління. Високий рівень фінансової відкритості, достовірність звітності та ефективна система управління ризиками сприяють підвищенню довіри з боку інвесторів і формують позитивний діловий імідж підприємства.

Одним із ключових чинників забезпечення інвестиційної привабливості є інноваційний розвиток підприємства. Впровадження сучасних технологій, цифровізація бізнес-процесів, автоматизація виробництва та розвиток інноваційної інфраструктури дозволяють підвищити продуктивність праці, скоротити витрати та зміцнити конкурентні позиції підприємства на ринку. Сучасні дослідження підтверджують, що інноваційна активність безпосередньо впливає на фінансові результати та ринкову вартість підприємств.

Важливу роль у забезпеченні інвестиційної привабливості відіграє система стратегічного управління підприємством. Чітко сформована стратегія розвитку, ефективне планування інвестиційної діяльності та здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища підвищують рівень його інвестиційної стійкості. Особливого значення набуває впровадження концепції сталого розвитку, яка передбачає поєднання економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної безпеки.

В умовах економічної нестабільності підприємства повинні приділяти значну увагу управлінню ризиками. Інвестиційні ризики можуть бути пов'язані зі змінами ринкової кон'юнктури, валютними коливаннями, інфляційними процесами, політичною нестабільністю та воєнними загрозами. Для мінімізації негативного впливу ризиків підприємствам необхідно диверсифікувати джерела фінансування, удосконалювати систему внутрішнього контролю та використовувати сучасні методи фінансового аналізу.

Не менш важливим фактором забезпечення інвестиційної привабливості є кадровий потенціал підприємства. Високий рівень професійної підготовки персоналу, ефективна система мотивації та розвиток інтелектуального капіталу сприяють формуванню інноваційного середовища та підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Таким чином, забезпечення інвестиційної привабливості підприємства є комплексним процесом, що передбачає удосконалення фінансового управління, підвищення інноваційної активності, розвиток корпоративного управління та формування позитивного інвестиційного іміджу підприємства.

Висновки та пропозиції. Отже, інвестиційна привабливість підприємства є важливою передумовою його стабільного функціонування та довгострокового розвитку. Вона формується під впливом комплексу внутрішніх і зовнішніх факторів та визначає здатність підприємства залучати інвестиційні ресурси для модернізації виробництва, впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності.

У сучасних умовах забезпечення інвестиційної привабливості потребує комплексного підходу, який повинен охоплювати фінансову стабільність, ефективне корпоративне управління, інноваційний розвиток, цифровізацію бізнес-процесів та систему управління ризиками.

Для підвищення інвестиційної привабливості підприємствам доцільно [1,3]:

- удосконалювати систему фінансового менеджменту та забезпечувати прозорість фінансової звітності;
- впроваджувати сучасні інноваційні та цифрові технології;
- розробляти довгострокові стратегії розвитку підприємства;
- підвищувати ефективність використання ресурсного потенціалу;
- забезпечувати високий рівень корпоративного управління;
- активізувати інвестиційну та інноваційну діяльність;
- удосконалювати систему управління інвестиційними ризиками;
- розвивати кадровий та інтелектуальний потенціал підприємства.

Реалізація зазначених заходів сприятиме зміцненню конкурентних позицій підприємства, підвищенню рівня довіри інвесторів та забезпеченню стійкого економічного розвитку в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Джерелейко С. Д. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств за концепцією загального управління якістю (TQM). *Трансформаційна економіка*. 2025. № 11. С. 84-96.
2. Тітенко З., Ліснічук В. Теоретичні основи визначення інвестиційної привабливості аграрних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. С. 124-138.
3. Китайчук Т. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. С. 169-174.
4. Мазуркевич І. Дослідження методичних підходів оцінки інвестиційної привабливості підприємств агропромислового комплексу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. С. 114-119.

ОЦІНКА РІВНЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Денис МАРУЩАК

здобувач спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Стойко О.Я.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. В умовах глобалізації, посилення конкуренції на міжнародних ринках та зростання обсягів фінансових операцій питання цифровізації фінансових процесів стає надзвичайно важливим для забезпечення стабільності, ефективності та безпеки економіки. Наша держава, реагуючи на сучасні виклики, активно впроваджує цифрові інструменти у банківській сфері, державних фінансах та фінансовому регулюванні, що відкриває нові можливості для розвитку фінансової інфраструктури та інтеграції у глобальний фінансовий простір. Проте цифрова трансформація фінансів несе й ризики: кібератаки, слабе законодавство, обмеженість інфраструктури та гостру потребу у кваліфікованих кадрах. Дослідження цифровізації фінансової системи України є своєчасним і має практичне значення для забезпечення стабільного розвитку національної економіки, формування сучасної фінансової інфраструктури та посилення довіри громадян до фінансових інститутів.

Проблематика цифрових трансформацій у фінансовій сфері, а також оцінка перспектив та ризиків впровадження цифрових технологій розглядається в роботах Волкової Н., Григораш О., Зубкова Р., Криворучко А., Пузирьової П., Савенко Д., Янішевського Б. та ін. Однак окремого розгляду потребує аналіз цифрових змін у фінансовій сфері в умовах воєнного стану та спричинених ним деструктивних чинників.

Основний матеріал. У сучасних умовах глобальної цифрової трансформації Україна активно впроваджує інноваційні технології у фінансову сферу з метою створення прозорої, безпечної та ефективною фінансової системи. Цифровізація стала одним із пріоритетів державної політики, оскільки сприяє детінізації економіки, розвитку фінансової інклюзії та підвищенню довіри до фінансових інститутів. Значний вплив на прискорення цифрових змін мали пандемія COVID-19, зростання безготівкових розрахунків, розвиток фінтех-індустрії і реалізація державної стратегії цифрової трансформації. У результаті суттєво модернізовано платіжну інфраструктуру, банківські послуги та систему управління державними фінансами.

Динаміка безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток в Україні за 2023-2025 рр. наведена в табл. 1.

Дані табл. 1 демонструють стійке зростання безготівкових розрахунків платіжними картками в Україні у 2023-2025 рр. Так, кількість операцій із використанням платіжних карток у 2025 р. проти 2023 р. збільшилася на 1599,8

млн операцій, або на 20,2 %. Це свідчить про активне поширення безготівкових платежів серед населення та бізнесу, а також про подальшу цифровізацію фінансових послуг. Частка безготівкових операцій за кількістю також зростає і цей показник за три роки зріс на 2 відсоткові пункти. Це означає, що майже всі операції з картками в Україні вже здійснюються у безготівковій формі.

Таблиця 1

**Динаміка безготівкових розрахунків платіжними картками
в Україні за 2023-2025 рр.**

Показник	Роки		
	2023	2024	2025
Кількість операцій з використанням платіжних карток, млн шт.	7912,5	8654,4	9512,3
Частка безготівкових операцій із використанням платіжних карток за кількістю, %	93,5	94,6	95,5
Сума операцій з використанням платіжних карток, млрд грн	6140,8	6577,4	7157,2
Частка безготівкових операцій із використанням платіжних карток за сумою, %	65,0	64,5	65,4

Джерело: складено за даними [1; 2; 7].

Сума операцій із платіжними картками також демонструє позитивну динаміку, що свідчить не лише про збільшення кількості платежів, а й про зростання обсягів фінансових операцій загалом. Частка безготівкових операцій за сумою має незначні коливання. У 2024 р. спостерігалось незначне зниження, однак у 2025 р. цей показник перевищив рівень 2023 р. Це може свідчити про стабільне домінування безготівкових платежів у грошовому обігу. Відтак у 2025 р. безготівкові операції фактично стали основною формою використання платіжних карток в Україні.

Протягом 2023-2025 рр. спостерігається значна трансформація платіжної інфраструктури (табл. 2).

Таблиця 2

Платіжна інфраструктура в Україні за 2023-2025 рр.

Вид платіжної інфраструктури	Роки		
	2023	2024	2025
Платіжні термінали у торговельній і сервісній мережі, тис. шт.	449,5	496,6	558,6
Платіжні термінали банків і небанківських фінансових установ, тис. шт.	19,8	26,3	46,5
Банкомати і програмно-технічні комплекси самообслуговування, тис. шт.	29,1	29,0	38,1

Джерело: складено за даними [3; 8].

Із даних табл. 2 видно, що кількість терміналів у торговельних мережах у 2025 р. проти 2023 р. зросла з 449,5 до 558,6 тис. шт., або на 24,3 %. Це свідчить про розширення можливостей для безготівкової оплати навіть у малому бізнесі. У той же час простежується помітний стрибок щодо використання банківських терміналів (ПТКС): зростання майже у 2,3 рази за 3 роки (з 19,8 до 46,5 тис. шт.). Дана тенденція відображає автоматизацію фінансових сервісів та оптимізацію мережі банківських відділень. Динаміка кількості банкоматів демонструє стабільність за 2023-2024 рр. і підвищення цього показника у 2025 р. на 30,9 %. Це ілюструє трансформацію споживчих пріоритетів у бік безготівкових операцій на тлі зниження попиту на готівку.

Відбулись структурні зміни у використанні платіжних карток, загальна кількість яких зросла впродовж періоду, який аналізується, на 29,2 % (з 115,1 до 148,7 млн шт.) [3; 8]. Водночас ще важливішими є якісні зміни у структурі платіжних інструментів: кількість активних платіжних карток зросла на 25,5 %, що свідчить про ширше використання цифрових способів оплати в повсякденному житті наших громадян; число безконтактних карток збільшилося на 17,3 %, підтверджуючи активне поширення технологій безконтактної оплати та поступову відмову від карток, які потребують вставлення в термінал; особливо стрімке зростання продемонстрували токенизовані картки – на 66,9 %, що вказує на підвищення цифрової зрілості користувачів і перетворення мобільних пристроїв на один із головних інструментів здійснення платежів [3; 8].

Наведені дані підтверджують перехід України до cashless-економіки завдяки технологічному оновленню, а саме безконтактним платежам та NFC-технологіям. Діджиталізація забезпечила життєздатність фінансового сектору, гарантуючи безперебійність транзакцій попри пошкодження критичної інфраструктури.

Важливим вектором діджиталізації загальнодержавної фінансової архітектури виступає цифрова трансформація сфери публічних фінансів. Платформа «Дія» стала ядром електронної взаємодії між громадянами, бізнесом і державними установами. Сервіси на кшталт електронного підпису, е-резиденства, цифрових документів та податкових звітів онлайн спрощують фінансові процеси та зменшують бюрократичне навантаження. Водночас реалізується Стратегія цифрової трансформації фінансового сектору [10], яка визначила напрями інтеграції цифрових технологій у банківську, податкову та страхову діяльність, а також розвиток кіберзахисту й фінансової грамотності громадян.

На тлі війни та зростаючої кіберзагрози Україна зробила цифрову безпеку невід'ємним елементом фінансової стабільності. Створення Центру кіберзахисту фінансового сектору, уніфікація стандартів безпеки та інтеграція з міжнародними мережами моніторингу кібератак – це не формальність, а реальна броня цифрової економіки [9]. У 2024 р. у вітчизняному кіберпросторі було виявлено та заблоковано близько 70 тис. фішингових ресурсів, пов'язаних із фінансовим шахрайством [6].

Потужним драйвером оновлення фінансової системи України, що відбувається на тлі глобального переходу світових ринків у цифровий формат, став сектор фінансових технологій. Якщо у 2023 р. кількість фінтех-компаній

становила 246, то у 2025 р. вона сягнула 257, причому 76 % з них працюють безбитково [4; 5]. Змінилась і структура ринку: зросла частка компаній у сферах технологічної інфраструктури, кіберзахисту та B2B-кредитування, що свідчить про зміщення акцентів з масових сервісів на стратегічно важливі сегменти. Попри внутрішні бар'єри – від регуляторних обмежень до нестачі кваліфікованих кадрів – український фінтех доводить свою конкурентоспроможність навіть в умовах війни.

Цифровізація фінансової системи України – це не просто впровадження нових технологій, а системна трансформація всієї архітектури фінансових відносин: від платіжних інструментів і регуляторної політики – до національної безпеки та міжнародної інтеграції. Вона стала одним з ключових напрямів модернізації економіки, сприяючи зростанню довіри до фінансових інститутів, підвищенню ефективності ринкових механізмів і наближенню України до стандартів ЄС.

Висновки та пропозиції. Цифрова трансформація фінансової системи України у 2023-2025 рр. стала одним із пріоритетних векторів модернізації економіки та сприяла активному поширенню безготівкових розрахунків, розвитку платіжної інфраструктури й фінтех-сектору. Зростання кількості безконтактних і токенизованих карток, розширення цифрових сервісів та впровадження сучасних платіжних технологій демонструє послідовний перехід нашої держави до cashless-економіки. Водночас цифрова трансформація фінансової системи супроводжується низкою викликів, серед яких пріоритетними є кіберзагрози, невідповідний рівень цифрової інфраструктури в окремих регіонах та потреба у вдосконаленні нормативно-правового забезпечення.

З метою подальшого розвитку цифровізації фінансової системи доречно посилити державну підтримку фінансових інновацій, гармонізувати законодавчу базу зі стандартами ЄС, розширювати цифрову платіжну інфраструктуру та підвищувати рівень фінансової і цифрової грамотності громадян. Посилену увагу слід приділити зміцненню системи кібербезпеки фінансової сфери та розвитку міжнародної співпраці у сфері цифрового захисту, що сприятиме підвищенню стабільності фінансової системи України та її інтеграції у міжнародний цифровий фінансовий простір.

Список використаних джерел

1. Безготівкові розрахунки у 2024 році суттєво переважали серед операцій з платіжними картками. *Офіційний сайт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezgotivkovi-rozrahunki-u-2024-rotsi-suttyevo-perevajali-sered-operatsiy-z-platijnimi-kartkami>
2. Другий рік повномасштабної війни : обсяги безготівкових розрахунків зростають. *Офіційний сайт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/drugiy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-zrostayut>
3. Звіт з оверсайту інфраструктури фінансового ринку 2024 рік. *Офіційний сайт НБУ*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Report_oversight_2024.pdf?v=16

4. Каталог фінтех-компаній України 2023. URL: <https://drive.google.com/file/d/1u9EKTulzzgm2EkhZMoROoDXLTce86LZ5/view>
5. Каталог фінтех-компаній України 2024. URL: https://drive.google.com/file/d/1YCKzK8FRm7gBTsFXbyJvoeQCCZ8d_d0_/view
6. Каталог фінтех-компаній України 2025. URL: https://drive.google.com/file/d/1OrjB-hqKNsgIpSb1Yyf1Jl-fVI1OI1_G/view
6. Консолідований звіт про управління за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року. *Офіційний сайт НБУ.* URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/NBU_2024_consolidated_fsu.pdf?v=12
7. Операції з платіжними картками у 2025 році : більшість – безготівкові. *Офіційний сайт НБУ.* URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/operatsiyi-z-platijnimi-kartkami-u-2025-rotsi-bilshist-bezgotivkovi>
8. Платіжна інфраструктура та платіжні картки, 2025 рік. *Офіційний сайт НБУ.* URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/platijna-infrastruktura-ta-platijni-kartki-2025-rik>
9. Стратегія кібербезпеки України : затверджено Указом Президента України від 26.08.2021 р. № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>
10. Стратегія розвитку фінансового сектору України (оновлено) : схвалено Радою з фінансової стабільності від 13.05.2025 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini>

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ірина ГАВРИЛЮК

здобувачка спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Тарасович Л.В.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Сучасні підприємства здійснюють діяльність в умовах нестабільного економічного середовища, посилення конкуренції та швидких технологічних змін. За таких умов важливим чинником успішного функціонування підприємства є його здатність формувати та підтримувати конкурентні переваги. Досягнення цієї мети неможливе без ефективного стратегічного планування, яке забезпечує визначення пріоритетних напрямів розвитку підприємства та підвищення ефективності управління. Тому дослідження ролі стратегічного планування у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства є актуальним і потребує подальшого вивчення.

Основний матеріал. Стратегічне планування є складовою стратегічного управління підприємством та спрямоване на формування довгострокових цілей діяльності. Воно передбачає розроблення стратегії розвитку підприємства з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. Основною метою стратегічного планування є забезпечення ефективного функціонування підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку [2].

Конкурентоспроможність підприємства є важливим показником ефективності його функціонування. Вона характеризує здатність підприємства успішно конкурувати на ринку, задовольняти потреби споживачів та забезпечувати високий рівень прибутковості. Важливими складовими конкурентоспроможності є якість продукції, рівень інноваційності, ефективність використання ресурсів, фінансова стійкість та здатність адаптуватися до змін ринкового середовища [1].

В умовах сучасного ринкового середовища конкурентоспроможність значною мірою залежить від ефективності системи стратегічного управління та якості стратегічного планування.

У науковій літературі стратегічне планування визначається як процес формування системи довгострокових цілей підприємства та розроблення механізмів їх реалізації з урахуванням впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Основною метою стратегічного планування є забезпечення ефективного розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та адаптація до змін ринкового середовища. Теоретичні засади стратегічного планування базуються на принципах системності,

комплексності, безперервності, адаптивності та ефективності. Принцип системності передбачає розгляд підприємства як цілісної системи взаємопов'язаних елементів. Принцип адаптивності полягає у здатності підприємства швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища та коригувати стратегічні цілі відповідно до нових умов господарювання [4].

Важливим етапом стратегічного планування є вибір конкурентної стратегії підприємства. Залежно від особливостей ринку та ресурсного потенціалу підприємства можуть застосовуватися стратегії лідерства за витратами, диференціації продукції або фокусування на певному сегменті ринку. Правильно обрана стратегія дозволяє підприємству ефективно використовувати власні ресурси та забезпечувати довгострокову конкурентну перевагу.

Особливого значення стратегічне планування набуває в умовах цифровізації економіки та глобалізації ринків. Сучасні підприємства повинні враховувати тенденції розвитку технологій, зміни споживчих потреб та посилення міжнародної конкуренції. У таких умовах стратегічне планування сприяє впровадженню інновацій, підвищенню гнучкості управління та забезпеченню економічної стійкості підприємства [5].

Теоретичні основи стратегічного планування базуються на концепціях стратегічного менеджменту, конкурентних переваг та адаптивного управління. Основною метою стратегічного планування є забезпечення стабільного розвитку підприємства, підвищення ефективності його діяльності та зміцнення конкурентних позицій на ринку. Важливим завданням стратегічного планування є визначення місії підприємства, формування стратегічних цілей та вибір оптимальної стратегії розвитку.

Таким чином, стратегічне планування виступає важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності підприємства, оскільки дозволяє формувати ефективну систему управління, прогнозувати можливі ризики та визначати перспективні напрями розвитку підприємства в довгостроковій перспективі [3].

Крім того, стратегічне планування забезпечує узгодженість між цілями підприємства та його ресурсними можливостями. Це дозволяє ефективно розподіляти ресурси, підвищувати продуктивність праці та забезпечувати стабільний розвиток підприємства у довгостроковій перспективі.

Висновки та пропозиції. Стратегічне планування є одним із найважливіших елементів системи управління підприємством, оскільки забезпечує визначення довгострокових цілей та шляхів їх досягнення. Також є важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності підприємства, оскільки сприяє формуванню ефективної системи управління та підвищенню здатності підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Реалізація стратегічних підходів до управління дозволяє підприємствам зміцнювати ринкові позиції, підвищувати ефективність діяльності та забезпечувати довгостроковий

розвиток. Для підвищення конкурентоспроможності підприємствам доцільно: удосконалювати процес стратегічного планування; впроваджувати сучасні інформаційні технології; здійснювати постійний аналіз ринкового середовища; підвищувати рівень інноваційної активності; забезпечувати розвиток кадрового потенціалу.

Список використаних джерел

1. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством в умовах сучасних викликів. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. С. 112–118. DOI <https://surl.li/izmuee>
2. Гринько Т. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах цифровізації економіки. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 145–151. DOI https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2024&abstract=2024_10_0
3. Ковтун О.І. Стратегія підприємства: навч. посібник. Львів: Новий світ-2000, 2021. 388 с.
4. Куряча Н. В., Біліченко Ю. Є. Оптимізація управління розвитком підприємства в умовах нестабільного ринкового середовища. *Бізнес Інформ*. 2024. №10. С. 470–477. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-470-477>
5. Проценко В. М., Янчак Ю. О., Собіна Ю. В., Слепцов О. В. Стратегічне планування як інструмент підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності суб'єктів господарювання. *Бізнес Інформ*. 2024. №10. С. 478–484. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-478-484>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Валерія РУДЮК

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Недільська Л. В.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах функціонування фінансового сектору особливого значення набуває ефективне управління ліквідністю комерційного банку, насамперед у періоди економічних коливань і фінансової нестабільності. Посилення впливу макроекономічних ризиків, зміна кон'юнктури фінансових ринків, а також дія внутрішніх дестабілізуючих факторів можуть суттєво ускладнювати підтримання належного рівня платоспроможності та фінансової стійкості банківської установи. За таких умов своєчасне забезпечення достатнього обсягу ліквідних ресурсів, здатність оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та підтримувати безперервність виконання фінансових зобов'язань набувають визначального значення для стабільної діяльності банку. Саме тому питання формування результативної системи управління ліквідністю, вибору дієвих інструментів її регулювання та вдосконалення механізмів підтримання ліквідної позиції належать до ключових напрямів банківського менеджменту, що обумовлює актуальність проведення даного дослідження.

Проблематика управління ліквідністю банківських установ посідає важливе місце у сучасних економічних дослідженнях і є предметом наукового інтересу багатьох вітчизняних учених. Значний внесок у розвиток теоретичних положень і прикладних аспектів забезпечення ліквідності банків зробили О. В. Вінниченко [1], В. В. Дранус і В. Д. Гавриленко [2], П. Г. Ільчук, О. О. Коць, Д. Я. Мартинюк та Рак-Млинарська [3], І. В. Краснова та І. Ю. Громницька [4], О. А. Криклій та А. О. Москаленко [5] та інші дослідники. У їхніх працях розкрито концептуальні засади банківської ліквідності, систематизовано чинники впливу на її рівень, обґрунтовано сучасні підходи до регулювання ліквідних процесів, а також визначено напрями підвищення стійкості банківських установ в умовах зростання фінансових ризиків.

Результати досліджень. В умовах посилення нестабільності фінансового середовища, впливу воєнного стану та уповільнення економічної активності питання управління ліквідністю банків набуває особливої актуальності, оскільки саме достатній рівень ліквідності визначає фінансову стійкість комерційних банків та їх спроможність своєчасно виконувати платіжні й кредитні зобов'язання перед клієнтами та контрагентами [4]. Банківська ліквідність є одним із ключових чинників забезпечення стабільності функціонування як окремої банківської установи, так і фінансової системи держави загалом. За цих умов ефективне управління ліквідністю передбачає не лише підтримання оптимальної структури

активів і зобов'язань, а й постійне вдосконалення механізмів контролю ризиків та збереження довіри клієнтів до банківської системи. Реалізація дієвої політики управління ліквідністю створює передумови для зміцнення ринкових позицій банку та підвищення його конкурентоспроможності у стратегічній перспективі.

Попри розвиток сучасних банківських технологій та інструментів фінансового управління, одним із базових завдань комерційного банку залишається забезпечення безперебійного виконання зобов'язань перед вкладниками та іншими клієнтами тому, що недостатній рівень ліквідності обмежує можливості банку виконувати свої основні функції, негативно впливає на його ділову репутацію, знижує інвестиційну привабливість та ускладнює доступ до додаткових фінансових ресурсів. Наслідком цього можуть бути погіршення фінансових результатів, зменшення доходності операцій та виникнення ризику збиткової діяльності, але підтримання раціонального рівня ліквідності забезпечує здатність банку стабільно функціонувати, підвищує рівень його фінансової стійкості та сприяє зміцненню конкурентних переваг у межах банківського сектору і тому управління ліквідністю розглядається як один із визначальних інструментів підтримання надійності банківської діяльності та стійкості фінансової системи країни [4].

Раніше управління ліквідністю в комерційних банках переважно розглядалося як окремий напрям аналітичної діяльності та недостатньо пов'язувалося із системою оцінювання ризиків і потенційних загроз функціонуванню банківського сектору. Проте під впливом фінансових кризових явищ підходи до управління ризиком ліквідності суттєво трансформувалися, а в сучасних умовах забезпечення якісного оцінювання ліквідності банківської системи та підтримання її стабільності стало одним із пріоритетних напрямів діяльності комерційних банків України [2].

Управління ліквідністю банку доцільно розглядати як системний та цілеспрямований процес прийняття управлінських рішень, який ґрунтується на загальних принципах банківського менеджменту та спрямований на забезпечення оптимального співвідношення між ліквідністю, прибутковістю та рівнем ризику. Процес управління ліквідністю передбачає координацію окремих складових ліквідності відповідно до наявних фінансових можливостей банку та орієнтується на досягнення максимальної результативності в реалізації стратегічних і поточних цілей управління ліквідністю [5].

У сучасних умовах функціонування банківського сектору ліквідність розглядається не лише як інструмент оцінювання поточного фінансового стану банку, а і як один із ключових орієнтирів забезпечення балансу між рівнем виконання зобов'язань та досягненням максимально можливих фінансових результатів. Підтримання оптимального співвідношення між обсягом ліквідних ресурсів і прибутковістю банківських операцій дає змогу не лише знизити рівень фінансових ризиків, але й посилити ринкові позиції банківської установи. Саме тому визначення раціонального рівня ліквідності стає важливою умовою формування конкурентних переваг на ринку банківських послуг.

Дослідження показників ліквідності дозволяє своєчасно виявляти негативні тенденції у зміні фінансового стану банку та забезпечує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень щодо підтримання його стабільного функціонування. Вчасне реагування на потенційне погіршення ліквідності сприяє збереженню платоспроможності та мінімізації ймовірності виникнення кризових явищ. Унаслідок цього ефективне управління ліквідністю перетворюється на один із визначальних чинників забезпечення довгострокової результативності, фінансової стійкості та прибутковості діяльності банків [3].

Для регулювання рівня ліквідності та обмеження фінансових ризиків комерційні банки застосовують систему пруденційних нормативів, які являють собою встановлені регуляторними органами кількісні критерії, які використовуються для контролю рівня ризиків та оцінювання фінансової надійності банківських установ. Пруденційні нормативи охоплюють широкий спектр параметрів діяльності, зокрема вимоги до достатності капіталу, підтримання необхідного рівня ліквідності, обмеження кредитного ризику та забезпечення збалансованості банківських операцій, а дотримання пруденційних нормативів спрямоване не лише на підтримання внутрішньої фінансової рівноваги окремого банку, а і на забезпечення стабільності банківської системи загалом. Реалізація цих вимог створює умови для підвищення стійкості фінансових установ до зовнішніх і внутрішніх викликів, сприяє зміцненню довіри клієнтів та підтримує належний рівень функціонування фінансового ринку [1].

У сучасних умовах розвитку банківського сектору ліквідність перестала виконувати виключно функцію оцінювання поточного фінансового стану банківської установи та перетворилася на один із ключових інструментів забезпечення ефективності її діяльності. Сьогодні комерційні банки розглядають управління ліквідністю як складову стратегічного фінансового менеджменту, спрямовану на підтримання оптимального співвідношення між рівнем виконання зобов'язань і досягненням максимально можливих фінансових результатів. Раціональне поєднання достатнього обсягу ліквідних ресурсів із забезпеченням необхідного рівня прибутковості створює передумови для зміцнення конкурентних позицій банку та підвищення результативності його діяльності на ринку банківських послуг.

Висновки. Отже, ліквідність є ключовим показником фінансової стійкості банку, і її зниження може бути першим сигналом про потенційні проблеми у його діяльності. Аналіз ліквідності комерційного банку дозволяє виявити тенденції, що вказують на її зниження, та своєчасно вжити заходів щодо стабілізації ситуації. У разі фінансової нестабільності на ліквідність банку впливають макро- і мікроекономічні чинники. Економічна нестабільність, політичні кризи та зміни у грошово-кредитній політиці можуть призвести до погіршення ліквідності банківської системи. До мікроекономічних факторів належать якість менеджменту, достатність капіталу, стійкість ресурсної бази, залежність від зовнішніх запозичень, збалансованість активів та пасивів, рівень ризикованості та прибутковості активів. В умовах фінансової нестабільності особливо важливо підтримувати оптимальне співвідношення активів та зобов'язань, мінімізувати

ризиків та забезпечувати надійні джерела фінансування, оскільки недостатня ліквідність може призвести до втрати платоспроможності та кризи довіри до банку.

Список використаних джерел

1. Вінниченко О. В. Ліквідність банку: сутність, фактори впливу та методи оцінки. *Бізнес Інформ*. 2024. № 4. С. 199–206.
2. Дранус В. В., Гавриленко В. Д. Сучасні вимоги до управління ліквідністю банків в Україні. *Ефективна економіка*. 2023. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_1_38 (дата звернення: 25.05.2026).
3. Ільчук П. Г., Коць О. О., Мартинюк Д. Я., Рак-Млинарська Е. Стан, динаміка та проблеми ліквідності банківської системи України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Проблеми економіки та управління. 2020. Т. 4, № 2. С. 27–36.
4. Краснова І. В., Громницька І. Ю. Антикризівні заходи управління ліквідністю банків в умовах воєнного стану в Україні. *Бізнес Інформ*. 2023. № 8. С. 228–240.
5. Криклій О. А., Москаленко А. О. Вплив невизначеності на ліквідність банківської системи України. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_11_33 (дата звернення: 25.05.2026).

ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анастасія ЄФІМОВА

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник - д.е.н., професор Віленчук О.М.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. В умовах реалізації поглибленого етапу реформи децентралізації в Україні та необхідності післявоєнного відновлення критичної інфраструктури, фінансова спроможність комунальних підприємств набуває стратегічного значення. Традиційна вітчизняна модель фінансового забезпечення комунальних підприємств, яка переважно базується на прямому субсидуванні з місцевих бюджетів та стримуванні тарифів з політичних мотивів, демонструє свою неефективність. Вона призводить до хронічного дефіциту оборотного капіталу, зношеності основних засобів на рівні 70-80% та критичної обмеженості інвестицій. За таких обставин актуальним стають дослідження та імплементація провідного зарубіжного досвіду формування капіталу муніципальних компаній. Вивчення іноземних фінансових архітектур дозволить диверсифікувати джерела залучення ресурсів, оптимізувати структуру капіталу вітчизняних комунальних підприємств та забезпечити їх перехід на принципи самоокупності й інвестиційної привабливості.

Питаннями дослідження капіталу суб'єктів господарювання публічного сектору присвячено праці багатьох провідних вчених. Загальні теоретичні засади корпоративних фінансів та управління капіталом висвітлено в працях: І. Бланка, Дж. К. Ван Хорна, Б. Коласса. Специфіку функціонування фінансів підприємств комунальної власності в Україні активно досліджували такі науковці, як О. Сунцова, В. Кравченко, І. Волохова, Т. Паєнтко. Проте, попри наявність значної кількості напрацювань, механізми адаптації західних інструментів формування капіталу (зокрема, муніципальних облігацій) до специфіки фінансової системи України в період трансформації потребують додаткового детального дослідження.

Основний матеріал. Зарубіжна практика свідчить, що фінансова діяльність муніципальних підприємств у розвинених країнах базується на чіткому розмежуванні операційної діяльності (яка має бути повністю самоокупною за рахунок тарифів) та капітального розвитку, який фінансується через складні багатокомпонентні механізми ринку капіталу.

Аналізуючи світовий досвід, можна виділити три ключові моделі формування капіталу підприємств комунального сектору (табл. 1):

1. Німецька модель (Stadtwerke): організаційно-фінансова модель інтегрованих комунальних холдингів. У Німеччині більшість інфраструктурних послуг (водо-, тепло-, електропостачання, транспорт) об'єднані в межах однієї багатопрофільної компанії (Stadtwerke), яка належить муніципалітету. Фінансовою особливістю цієї моделі є механізм «перехресного субсидування»

(Querverbund) в межах єдиного капіталу холдингу. Прибутки, отримані від рентабельних секторів (розподіл електроенергії чи газу), легально спрямовуються на формування капіталу та покриття капітальних витрат хронічно збиткових, але соціально важливих напрямів (наприклад, громадський транспорт). Це дозволяє мінімізувати пряме навантаження на міський бюджет та оптимізувати податкові зобов'язання холдингу загалом.

Таблиця 1

**Порівняльний аналіз зарубіжних інструментів
формування капіталу та можливостей їх адаптації в Україні**

Інструмент/Модель формування капіталу	Країни-лідери	Джерело походження фінансових ресурсів	Основна фінансова перевага	Обмеження для імплементації в сучасній Україні
Муніципальні облігації доходів (Revenue Bonds)	США, Канада	Приватні інвестори, інституційні фонди (через фондовий ринок)	Залучення довгострокового капіталу без капітальних витрат з бюджету	Низька ліквідність та нерозвиненість вітчизняного фондового ринку
Багатопрофільні холдинги (Stadtwerke)	Німеччина, Австрія	Внутрішні фінансові потоки групи компаній	Оптимізація податків, внутрішній перерозподіл ліквідності	Організаційна та юридична розпорошеність українських КП
Концесійні угоди (ДПП)	Франція, Іспанія	Прямі інвестиції приватних операторів	Зняття капітального навантаження з публічного сектору	Високі регуляторні та воєнні ризики для іноземних інвесторів
Зелене фінансування (Green Bonds, МФО)	Країни ЄС	Спеціалізовані екологічні фонди, міжнародний банкінг	Надвизька вартість капіталу, тривалий пільговий період (\$Grace period\$)	Необхідність жорсткого фінансового аудиту та комплаєнсу

Джерело: сформовано за результатами досліджень [1, 2]

2. Американська модель: у США формування довгострокового позичкового капіталу комунальних служб (Utility companies) значною мірою залежить від фондового ринку, зокрема через випуск дохідних муніципальних облігацій (Revenue Bonds). Такі облігації випускаються під заставу майбутніх грошових потоків конкретного інвестиційного проекту комунального підприємства (наприклад, будівництво нового сміттєпереробного заводу або модернізація водогону). Інвестори купують такі папери, оскільки дохід за ними звільняється від федерального прибуткового податку. Крім того, у США діє жорсткий, але прозорий механізм формування власного капіталу через тарифну формулу "Cost of Service", де у структуру тарифу для населення законодавчо закладається нормативно визначений рівень прибутковості на інвестований капітал (Rate of Return). Це стимулює приплив приватного капіталу в комунальний сектор.

3. Французька модель: Франція є лідером у використанні державно-приватного партнерства (ДПП) у формі концесій та контрактів «аффірмаж»

(affermage). За такої схеми право власності на інфраструктурні об'єкти залишається за муніципалітетом, але операційне управління та обов'язки щодо формування модернізаційного капіталу передаються приватним операторам (наприклад, Veolia, Suez). Приватний партнер інвестує власний та залучений банківський капітал у реновацію мереж, очікуючи на повернення інвестицій протягом тривалого строку (20-30 років) за рахунок оптимізації операційних витрат та збору платежів.

Важливим трендом останнього десятиліття у європейській практиці є залучення «зеленого» позичкового капіталу. Комунальні підприємства ЄС активно емітують Green Bonds (зелені облігації) та отримують цільові синдиговані кредити від спеціалізованих інституцій розвитку (наприклад, Європейського інвестиційного банку) на фінансування проєктів з декарбонізації, підвищення енергоефективності та переходу на відновлювані джерела енергії. Ставка за такими запозиченнями є значно нижчою порівняно зі стандартними комерційними кредитами, що суттєво зменшує середньозважену вартість капіталу (WACC) комунального підприємства.

З огляду на зарубіжні практики, оптимізація процесів формування та використання капіталу українських комунальних підприємств може здійснюватися за такими етапами:

1. Реформування системи тарифоутворення. Необхідно здійснити перехід від концепції покриття поточних збитків («Cost-Plus») до стимулюючого регулювання (RAB-регулювання). Внесення інвестиційної складової (нормативно визначеного прибутку на регуляторну базу активів) до структури тарифів дозволить комунальним підприємствам формувати достатній рівень внутрішнього власного капіталу для самостійного оновлення необоротних активів.

2. Корпоратизація та створення муніципальних холдингів. Доцільно запозичити німецький досвід та здійснити консолідацію дрібних комунальних підприємств у межах однієї територіальної громади у єдині багатопрофільні холдинги. Це дозволить централізувати фінансовий менеджмент, оптимізувати рух грошових коштів (Cash flow) та використовувати механізми внутрішнього перехресного субсидування.

3. Розвиток інструментів муніципального боргу. Спільно з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) необхідно розробити спрощені механізми випуску цільових інфраструктурних та зелених облігацій великими муніципальними підприємствами (особливо у сфері тепло- та водопостачання), що дозволить залучати середньостроковий капітал внутрішніх інвесторів.

4. Активізація державно-приватного партнерства через механізм гарантій. Для залучення приватного капіталу в межах концесій необхідно впроваджувати інструменти розподілу ризиків, де органи місцевого самоврядування виступатимуть гарантами мінімального рівня доходності для приватного партнера у разі форс-мажорних обставин.

Реалізація зазначених пропозицій дозволить зняти критичний фінансовий

тиск з місцевих бюджетів, підвищити інвестиційну привабливість вітчизняних комунальних підприємств та забезпечити сталий розвиток муніципальної інфраструктури відповідно до європейських стандартів.

Висновки. Проведене дослідження зарубіжних практик формування капіталу комунальних підприємств дозволяє зробити висновок, що ефективність функціонування комунального сектору безпосередньо залежить від ступеня диверсифікації його капітальної бази. Західні країни успішно відійшли від парадигми безальтернативного бюджетного дотування, трансформували комунальні підприємства на повноцінних учасників фінансового ринку.

Список використаних джерел

1. Дума В. Л. Міжнародний досвід формування бюджетного потенціалу місцевих фінансів. *Економіка і суспільство*. 2017. №13. С.1093-1099.
2. Багацька К. Фінансування комунальних підприємств: європейський досвід. *Ius Modernum*. 2022. №122. С. 110–118. DOI: [https://doi.org/10.31617//zt.knute.2022\(122\)08](https://doi.org/10.31617//zt.knute.2022(122)08).

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СКЛАДСЬКОЇ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Вадим ЯЦЮТА

здобувач спеціальності «Логістика»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Тарасович Л.В.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах турбулентного економічного середовища та жорсткої конкуренції парадигма сприйняття складу кардинально змінилася. Сучасний складський комплекс більше не розглядається як статичне місце для зберігання товарно-матеріальних цінностей; він трансформувався у високодинамічний інтеграційний вузол ланцюга постачань. Неефективна організація складських операцій автоматично генерує ефект «пляшкового горлечка», що призводить до заморожування оборотного капіталу, збільшення операційних витрат та зниження загального рівня клієнтського сервісу. Відповідно, пошук інноваційних шляхів підвищення ефективності складської логістики набуває статусу стратегічного пріоритету для підприємств реального сектору економіки.

Основний матеріал. Оптимізація складського господарства вимагає комплексного підходу, оскільки точкові зміни (наприклад, проста заміна навантажувачів) не здатні забезпечити довгостроковий економічний ефект. Аналіз практичної діяльності вітчизняних підприємств свідчить, що найбільші втрати часу та ресурсів генеруються на етапах комплектації замовлень (пікінгу) та інвентаризації, що зумовлено нераціональним використанням корисної площі та відсутністю автоматизованого обліку.

Для системного вирішення окреслених проблем нами запропоновано комплексну модель модернізації складської логістики, яка агрегує інноваційні рішення за трьома взаємопов'язаними напрямками (рис. 1).

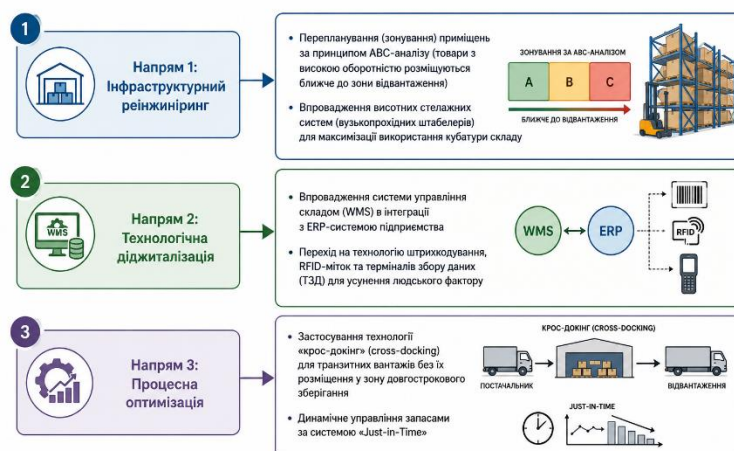

Рис. 1. Комплексна модель напрямів підвищення ефективності складської логістики підприємства

Джерело: сформовано за допомогою інструментів III за даними [1].

Впровадження запропонованої архітектури рішень вимагає певних капітальних інвестицій (CAPEX) на етапі придбання програмного забезпечення (WMS) та оновлення складського обладнання. Проте ці інвестиції мають високий рівень рентабельності. Інтеграція цифрових інструментів дозволяє перейти до концепції «розумного складу» (Smart Warehouse), де система самостійно формує маршрут комірника, мінімізуючи його зайві переміщення (так звані втрати «туда» за термінологією Lean-менеджменту).

Для кількісного обґрунтування доцільності розроблених заходів нами було сформовано прогнозну оцінку ключових індикаторів ефективності (KPI) складського комплексу (табл. 1).

Таблиця 1

Економічна оцінка ефективності впровадження інноваційних складських технологій (прогнозні показники)

Показник ефективності (KPI)	До оптимізації	Після оптимізації	Очікуване відхилення (+, -)
Середній час комплектації одного замовлення, хв	18,5	6,2	-12,3
Точність інвентаризації та підбору товарів, %	92,4	99,8	+ 7,4
Коефіцієнт корисного використання об'єму складу, %	55	82,5	+ 27,5
Операційні витрати на складську вантажопереробку (на 1 т), грн	420	315	-105

Джерело: змодельовано та розраховано автором

Як свідчать дані табл. 1, перехід до автоматизованого управління простором та процесами дозволяє скоротити час комплектації замовлень майже втричі, що критично важливо для швидкості обслуговування клієнтів. Водночас зростання коефіцієнта використання об'єму складу на 27,5% дозволяє підприємству відмовитися від оренди додаткових площ навіть при збільшенні товарообігу, що безпосередньо знижує загальні операційні витрати.

Відтак, перехід від екстенсивного утримання власної застарілої інфраструктури до використання інтелектуальних цифрових рішень дозволяє поетапно скоротити загальні логістичні витрати на 22% [3, с. 142]. Найбільший економічний ефект досягається за рахунок трансформації постійних витрат (CAPEX) на утримання автопарку у змінні (OPEX) шляхом залучення логістичних провайдерів [4]. Крім того, автоматизація диспетчеризації ліквідує простой, а впровадження електронного документообігу прискорює оборотність дебіторської заборгованості.

Висновки та пропозиції. Підсумовуючи результати дослідження, можна констатувати, що ефективна організація складської логістики в сучасних умовах є неможливою без відмови від застарілих аналогових методів управління. Максимальний синергетичний ефект досягається виключно шляхом паралельного впровадження інформаційних систем класу WMS, оптимізації топології складу та адаптації передових методологій вантажопереробки (зокрема, крос-докінгу).

Реалізація цих напрямів дозволяє трансформувати склад із центру генерації витрат у стратегічний актив, що формує додану цінність та стійку конкурентну перевагу підприємства.

Список використаних джерел

1. Крикавський Є. В., Похильченко О. А. Логістика та управління ланцюгами поставок : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 848 с.
2. Мартинюк О. В. Інноваційні технології складської логістики в умовах діджиталізації економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua>
3. Окландер М. А., Бурлуцька С. В. Логістика: оптимізація складських процесів на підприємствах реального сектору : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 245 с.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКОГЕННОСТІ

Вікторія ЯКУСЕВИЧ

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – д.е.н., професор Віленчук О.М.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Воєнний стан в Україні має значний негативний вплив на функціонування страхового ринку. Посилення рівня ризиків, пошкодження інфраструктурних об'єктів, зміна потреб клієнтів і переорієнтація державної економічної політики сформували нові умови діяльності для страхових компаній. Відтак страхові компанії змушені адаптувати підходи до ведення бізнесу, переглядати структуру страхових портфелів, активніше впроваджувати цифрові сервіси та розробляти нові страхові продукти, спрямовані на захист від воєнних, кібернетичних, соціальних і логістичних ризиків.

Результати дослідження трансформаційних процесів у страховій діяльності відображено у наукових працях багатьох дослідників, зокрема: В. Базилевича, О. Віленчука, П. Друкера, О. Залетова, Ф. Найта, С. Осадеця, Н. Ткаченко, Й. Шумпетера та ін., які внесли вагомий внесок в теоретичне обґрунтування розвитку страхового ринку, ризик-менеджменту, фінансової стійкості страховиків. Проте в умовах невизначеності та ризикогенності постає необхідність у здійсненні подальших досліджень, особливо щодо адаптації страхового сектору до вимог сьогодення.

Основний матеріал. В умовах посилення макроекономічної нестабільності страховий ринок продовжує виконувати одну з основних функцій перерозподілу ризиків, однак його пріоритети дещо коригуються. Основна увага зосереджується не лише на покритті класичних ризиків, а й на забезпеченні захисту від масштабних кліматичних, воєнних загроз, а також посиленні взаємодії між усіма стейкхолдерами страхового процесу

Однією з найбільших проблем сучасного страхового ринку є посилення системних і взаємопов'язаних ризиків. За оцінками аналітиків, воєнні дії спричиняють появу ризиків, які одночасно впливають на значну кількість об'єктів. Крім цього, відбувається об'єктивне скорочення кількості активних страховиків. Частина компаній припиняє роботу або тимчасово призупиняє діяльність, унаслідок чого зменшується рівень конкуренції та посилюється концентрація ризиків серед учасників, які залишаються на ринку.

Для характеристики стану та особливостей розвитку страхового ринку України доцільно проаналізувати основні показники його діяльності у динаміці за 2023–2025 рр. (табл. 1). Оцінка змін кількості страхових компаній, обсягів страхових премій і страхових виплат, а також рівня виплат дає змогу визначити тенденції функціонування страхового сектору, рівень його фінансової

стабільності та здатність адаптуватися до сучасних економічних і воєнних викликів.

Таблиця 1

Динаміка змін показників страхового ринку України за 2023-2025 рр.

Показники	Роки			2025 р. до 2023 р., %
	2023	2024	2025	
Загальна кількість СК	101	65	57	56,4
СК “non-Life”	90	55	47	52,2
СК “Life”	11	10	10	90,9
<i>Зміна показників ринку у розрізі загальних класів страхування</i>				
Страхові премії, млн грн	47 014,7	53 078,9	72 300	145,4
Страхові виплати, млн грн	16 831, 3	20 860	29 643	165,6
Рівень виплат, %	35,8	39,3	37,0	103,4
<i>Зміна показників ринку у розрізі класів страхування життя</i>				
Страхові премії	5 164	5 685	6 251	121,0
Страхові виплати	1 267	1 450	1 859	146,7
Рівень виплат, %	24,5	25,5	29,7	121,2

Джерело: сформовано за даними [1]

Дані таблиці 1 свідчать, що у 2023–2025 рр. на страховому ринку України відбувалося скорочення кількості страхових компаній, натомість основні фінансові показники продовжували зростати. Загальна кількість страхових компаній за досліджуваний період зменшилася зі 101 до 57 компаній. Найбільше скорочення відбулося у сегменті “non-Life”. Водночас обсяг страхових премій за загальними класами страхування зріс на 145,4 % з 47 014,7 млн грн у 2023 р. до 72 300 млн грн у 2025 році, а страхові виплати – на 165,6 % з 16 831,3 млн грн до 29 643 млн грн. Рівень виплат залишався відносно стабільним і у 2025 році становив 37,0 %. У сфері страхування життя також спостерігалось зростання: страхові премії збільшилися на 121 %, а страхові виплати – на 146,7%. Це свідчить про поступове відновлення страхового ринку та посилення фінансової стійкості страховиків.

Рівень проникнення страхування є одним із ключових показників розвитку страхового ринку, оскільки відображає співвідношення обсягу страхових премій до валового внутрішнього продукту країни. Даний показник характеризує роль страхування в економіці та рівень поширення страхових послуг серед населення і бізнесу. На рисунку 1 наведено динаміку валових страхових премій та рівень проникнення страхування в Україні у 2023–2025 рр.

Таким чином, страховий ринок України характеризувався не лише зростанням валових страхових премій, а й поступовим підвищенням рівня проникнення страхування. Після зниження показника проникнення з 0,719 % у 2023 році до 0,693 % у 2024 р., у 2025 р. спостерігалось його зростання до 0,84 %. Це свідчить про посилення ролі страхування в економіці країни та поступове відновлення довіри до страхових послуг.

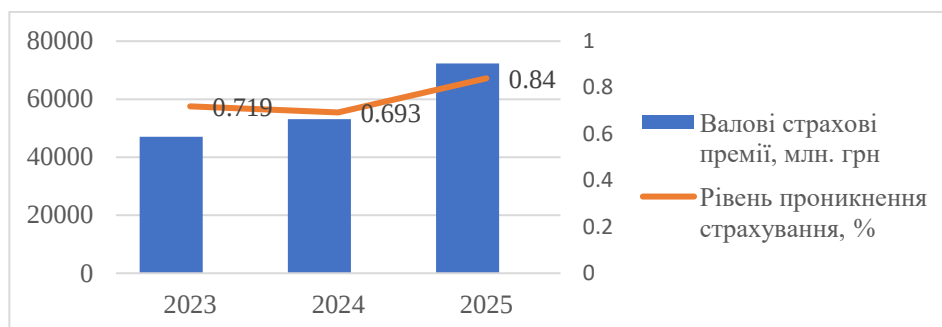

Рис. 1. Динаміка страхових премій та рівень проникнення страхування в Україні за 2023–2025 рр.

Джерело: побудовано за матеріалами [2,3]

У воєнний час страховий ринок має функціонувати як важливий механізм підтримки населення, бізнесу та економіки країни загалом. Навіть в умовах системних ризиків страхові компанії мають забезпечувати безперервне надання послуг, своєчасно здійснювати виплати та адаптувати свою діяльність до нових викликів. Особливого значення набуває фінансова стійкість страховиків, адже саме від неї залежить довіра громадян і здатність ринку виконувати свої зобов'язання. У цей період важливо розвивати цифрові сервіси, спрощувати процедури оформлення страхування та врегулювання збитків.

Висновки та пропозиції. Отже, страховий ринок України в умовах воєнного стану функціонує в складних економічних і соціальних умовах, однак продовжує відігравати важливу роль у забезпеченні фінансового захисту населення та бізнесу. Проведений аналіз показав, що попри скорочення кількості страхових компаній, основні показники діяльності страхового ринку демонструють позитивну динаміку, що свідчить про поступову адаптацію страховиків до сучасних викликів і збереження потенціалу розвитку галузі. З метою подальшого розвитку страхового ринку доцільно посилити впровадження цифрових технологій, удосконалити механізми управління ризиками та підвищити доступність страхових послуг для населення. Реалізація цих заходів сприятиме зміцненню фінансової стійкості страхового сектору, підвищенню довіри до страхування та зростанню його ролі в економіці України.

Список використаних джерел

1. Національна асоціація страховиків України. Огляд страхового ринку України 2025. URL: <https://nasu.com.ua/oglyad-strahovogo-rynku-ukrayiny-2025/>
2. Основні тенденції страхового ринку у 2024 році. URL: <https://uainsur.com/osnovni-tendentsii-strakhovoho-rynku-u-2024-rotsi/>
3. Основні тенденції страхового ринку у 2025 році. URL: <https://uainsur.com/osnovni-tendentsii-strakhovoho-rynku-u-2025-rotsi/>
4. Щур Р. І., Плєць І. І., Кохан І. В. Трансформація страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*. 2025. 3399-3401 с.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО КЕРУВАННЯ ТЕХНІЧНИМ ОНОВЛЕННЯМ ДП «ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»

Людмила ШЕРЕМЕТ

здобувачка спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник – д.е.н., професор Забуранна Л. В.

Постановка проблеми. В умовах сучасного менеджменту технологічна модернізація є стратегічним орієнтиром, що визначає конкурентоспроможність, стабільність підприємства та його здатність відповідати жорстким глобальним екологічним критеріям. У лісовому секторі цей вектор передбачає формування високоефективної інфраструктури, яка гармонізує комерційні інтереси щодо нарощування обсягів якісної лісопродукції з вимогами сталого природокористування. Управління технічними засобами тут має виражену галузеву специфіку: значну географічну розосередженість підрозділів, сезонність експлуатації машин, складні ландшафтно-кліматичні умови Житомирського Полісся та суворий контроль у межах міжнародної сертифікації FSC. Ці фактори обґрунтовують об'єктивну необхідність відмови від застарілого екстенсивного обладнання на користь універсальних, маневрених та екологічно безпечних лісозаготівельних комплексів – харвестерів і форвардерів.

Основний матеріал. Дочірнє підприємство «Олевський лісгосп АПК» належить до сегменту великих та впливових представників галузі. Дослідження результатів його діяльності впродовж 2023–2025 років засвідчило прогресивні трансформації в управлінській структурі: питома вага кваліфікованих працівників у віці до 45 років збільшилася з 42,5 % до 46,5 %, частка фахівців із вищою освітою серед керівної та інженерно-технічної ланки, включаючи майстрів лісу, сягнула 79 %, що безпосередньо стимулювало підвищення виробітку до 465 тис. грн на одного робітника.

Попри позитивні кадрові зрушення та загальну фінансову стабільність, ключовим деструктивним чинником для підприємства залишається критичне фізичне й моральне зношення лісозаготівельного парку. Систематичні витрати на пальне та постійні ремонти застарілих машин значно підвищують собівартість лісопродукції, створюючи реальну небезпеку невиконання вчасно робіт із відтворення лісів та протипожежної безпеки. У зв'язку з цим, головним пріоритетом розвитку стало комплексне переозброєння матеріальної бази та автоматизація виробництва. Це передбачає придбання сучасних лісових комплексів, впровадження супутникового GPS-контролю за автотранспортом, застосування безпілотників для таксації й моніторингу масивів, а також перехід на цифрові системи точного лісівництва. Через брак вільних обігових коштів лісгоспу найбільш економічно виправданим і раціональним способом оновлення активів визначено використання механізмів фінансового лізингу.

Висновки. Проведені розрахунки основних параметрів ефективності довели економічну доцільність реалізації вказаних інновацій, адже вони дозволяють суттєво зменшити поточні витрати, оптимізувати безпеку та комфорт персоналу, гарантуючи збереження кадрового потенціалу та міцні позиції лісгоспу як на вітчизняному, так і на світовому ринках.

Список використаних джерел

1. Дзюбенко О. М. Інвестиційно-інноваційне забезпечення розвитку лісового сектору України : дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2021. 531 с.
2. Шершун М. Х., Дребот О. І. Інноваційний розвиток підприємств лісового господарства України. *Економіка АПК*. 2020. № 5. С. 56–64.

ОЦІНКА ЛІКВІДНОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Альона ДАВИДЮК

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – д.е.н., професор Віленчук О. М.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах розвитку економіки ліквідність банківської системи є одним із ключових чинників забезпечення фінансової безпеки держави та стабільності грошово-кредитного ринку. Ефективна оцінка ліквідної позиції комерційних банків дає можливість своєчасно виявляти потенційні ризики, підтримувати платоспроможність банківських установ і зміцнювати довіру до фінансової системи країни. Проблеми оцінки та управління ліквідністю банків досліджувалися у працях багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, М. В. Литвинюк та В. І. Демиденко розглядали ліквідність як показник ефективності діяльності банків і чинник їх прибутковості [1]. Н. В. Тарасевич досліджувала особливості регулювання ліквідності банків [3], а О. В. Третьякова, В. М. Харабара та Р. І. Грешко аналізували ефективність нових нормативів ліквідності в банківській системі України [4]. І. Є. Чуркіна та Т. Я. Продан приділяли увагу сучасним викликам ліквідності та платоспроможності банків [5]. Водночас питання оцінки ліквідної позиції банків у контексті забезпечення фінансової безпеки держави потребують подальших досліджень з урахуванням сучасних економічних ризиків.

Основний матеріал. Дослідження ліквідності банків є необхідною умовою оцінки стабільності та надійності функціонування банківської системи, оскільки саме ліквідність визначає здатність банку своєчасно та в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання перед вкладниками, кредиторами й іншими контрагентами. Рівень ліквідності формується під впливом збалансованості активних і пасивних операцій, ефективності управління грошовими потоками, а також наявності достатнього обсягу високоліквідних активів для покриття можливих відпливів коштів. Крім того, важливу роль відіграє здатність банку оперативно залучати додаткові фінансові ресурси та забезпечувати ефективний розподіл коштів між кредитуванням, інвестиційною діяльністю й поточними витратами [5].

У контексті забезпечення фінансової безпеки держави ефективне управління ліквідністю банків є необхідною умовою стабільного функціонування банківської системи та підтримання довіри до фінансового сектору. Регулювання ліквідної позиції банків в Україні здійснюється Національним банком України через систему економічних нормативів, резервних вимог та інструментів рефінансування, що сприяє підтриманню платоспроможності банківських установ і мінімізації системних ризиків [4].

Ліквідна позиція банків має важливе значення для забезпечення стійкості фінансового ринку, оскільки відображає здатність банків своєчасно виконувати свої зобов'язання та ефективно управляти фінансовими ресурсами. Достатній рівень ліквідності створює умови для безперервного здійснення кредитних та інвестиційних операцій, а також підвищує адаптивність банківської системи до кризових явищ і економічних коливань [1]. Крім того, високий рівень ліквідності сприяє зміцненню фінансової безпеки держави через підвищення стабільності банківського сектору, зниження ризику неплатоспроможності та посилення довіри вкладників і суб'єктів господарювання до банківської системи України [3]. Таблиця 1 відображає основні показники ліквідності провідних комерційних банків України.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика основних показників ліквідності
провідних комерційних банків України**

Банк	Високоліквідні активи, млн грн	Відпливи фіз. осіб, млн грн	Відпливи юр. осіб, млн грн	Сукупні відпливи, млн грн	LCR, %
ПриватБанк	298,13	83,93	65,91	150,50	277,10
Ощадбанк	180,34	29,68	58,37	92,05	239,90
Укрексімбанк	90,51	2,40	46,15	76,09	212,70
Райффайзен Банк	87,08	12,61	45,82	61,14	272,70
Укрсиббанк	70,39	9,12	33,95	43,08	541,80
Сітібанк	56,27	0,00	27,94	27,99	327,80
Універсал Банк	54,87	14,83	22,33	37,48	390,40
Креді Агріколь	49,79	3,38	28,47	31,86	561,60
ПУМБ	45,46	8,34	40,30	51,97	144,00
Сенс Банк	41,11	3,92	22,12	26,78	214,90

Джерело: сформовано на основі даних НБУ [2].

Отримані результати порівняльного аналізу свідчать про достатній рівень ліквідності провідних комерційних банків України, що підтверджується перевищенням нормативного значення коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) у більшості досліджуваних установ. Найвищі обсяги високоліквідних активів зосереджені у системно важливих банках, зокрема у ПриватБанк та Ощадбанк, що забезпечує їхню здатність своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання навіть за умов посилення фінансових ризиків.

Водночас суттєва диференціація показників LCR між банками свідчить про різний рівень ефективності управління ліквідними ресурсами та структури клієнтських відпливів. Банки з високим запасом ліквідності мають більшу адаптивність до кризових явищ і можуть підтримувати стабільність фінансових потоків навіть за несприятливих економічних умов. У свою чергу, установи з нижчим рівнем покриття ліквідністю є більш чутливими до змін ринкової кон'юнктури та потребують посилення політики управління активами й пасивами.

На основі проведеної оцінки ліквідної позиції провідних комерційних банків України можна визначити низку напрямів підвищення рівня фінансової безпеки держави та зміцнення стійкості банківської системи

Одним із ключових напрямів є нарощення обсягів високоліквідних активів банків, що забезпечить своєчасне покриття можливих відпливів коштів та підвищить стійкість банків до кризових явищ. Особливо актуальним це є для банків із нижчим рівнем коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR), оскільки недостатній запас ліквідності підвищує ризик фінансової нестабільності. Важливим шляхом розвитку є вдосконалення системи управління активами і пасивами банків. Збалансування строків залучення та розміщення ресурсів сприятиме зниженню ризику дефіциту ліквідності та підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів. Це дозволить банкам підтримувати стабільний рівень платоспроможності навіть за умов економічної нестабільності. Не менш важливим є диверсифікація ресурсної бази банків через розширення депозитних програм для населення та бізнесу. Залучення стабільних джерел фінансування сприятиме зменшенню залежності банків від короткострокових міжбанківських ресурсів і посилить їхню фінансову стійкість.

Для забезпечення фінансової безпеки держави доцільним є також посилення ролі цифрових технологій у системі моніторингу ліквідності. Використання сучасних аналітичних інструментів, економіко-математичного моделювання та прогнозування дасть змогу своєчасно виявляти ризики втрати ліквідності й оперативно реагувати на зміни фінансового середовища. Крім того, важливим напрямом є подальше вдосконалення регуляторної політики Національного банку України у сфері контролю ліквідності банків. Посилення вимог до управління ліквідними ризиками та проведення регулярного стрес-тестування сприятимуть підвищенню стабільності банківської системи та зміцненню довіри вкладників до банківського сектору України.

Висновки та пропозиції: Проведене дослідження показало, що ліквідність банків є одним із ключових чинників забезпечення стабільності банківської системи та фінансової безпеки держави. З метою підвищення ефективності управління ліквідністю доцільним є нарощення обсягів високоліквідних активів, удосконалення системи управління активами та пасивами банків, а також диверсифікація джерел ресурсного забезпечення. Важливим напрямом розвитку має стати впровадження сучасних цифрових технологій моніторингу й прогнозування ліквідності, що дозволить своєчасно виявляти потенційні ризики та оперативно реагувати на зміни фінансового середовища. Крім того, подальше вдосконалення регуляторної політики Національного банку України та посилення системи стрес-тестування сприятимуть зміцненню фінансової стійкості банківської системи України в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Литвинюк М. В., Демиденко В. І. Ліквідність банку та банківської системи як показник ефективності діяльності банку та її вплив на прибутковість комерційного банку. *Економіка і суспільство*. 2021. Вип. 10. С. 631-636.

2. Наглядова статистика. Національний банк України. URL: <https://surl.li/bwajpv> (дата звернення: 27.04.2026).
3. Тарасевич Н. В. Окремі аспекти регулювання ліквідності банків. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2022. Вип. 3. С. 276-282.
4. Третьякова О. В., Харабара В. М., Грешко Р. І. Ліквідність банку та ефективність впровадження нових нормативів ліквідності для банківської системи країни. *Інвестиції : практика та досвід*. 2023. № 5. С. 37-43.
5. Чуркіна І. Є., Продан Т. Я. Виклики ліквідності та платоспроможності українських банків в сучасних реаліях. *Академічні візії*. 2023. № 26. URL: <https://surl.li/dsjwex> (дата звернення: 12.04.2026).

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ВІДКРИТІ ІННОВАЦІЇ ЯК НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРАТ «МАЛИНСЬКА ПАПЕРОВА ФАБРИКА-ВАЙДМАНН»

Марія КРЕСТЕЛЬСЬКА

здобувачка спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник – д.е.н., професор Скидан О.В.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується активним поширенням цифрових технологій, автоматизацією виробничих процесів та зростанням ролі інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств. Для промислових компаній дедалі більшого значення набуває не лише модернізація обладнання, а й здатність швидко генерувати нові ідеї, використовувати зовнішні джерела знань та інтегрувати цифрові рішення в систему управління [1, с. 108].

В Україні питання цифрової трансформації бізнесу набуло особливої актуальності в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки. Підприємства змушені адаптуватися до нових викликів, скорочувати витрати, підвищувати продуктивність праці та забезпечувати безперервність виробничих процесів. Теоретичні та практичні аспекти інноваційного розвитку підприємств досліджували Л. Федулова, В. Геєць, І. Спіфанова, П. Друкер, Г. Чесбро та інші науковці. Значний внесок у розвиток концепції відкритих інновацій зробив Генрі Чесбро, який обґрунтував доцільність використання зовнішніх джерел знань та технологій у процесі створення інноваційних продуктів.

Основний матеріал. Інноваційна політика підприємства повинна забезпечувати не лише впровадження нових технологій, а й створення умов для постійного оновлення виробничих та управлінських процесів. У сучасних умовах важливими складовими такої політики виступають цифровізація та відкриті інновації, які дозволяють підвищити швидкість адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища та забезпечити ефективніше використання ресурсів [2, с. 86].

Об'єктом дослідження є ПрАТ «Малинська паперова фабрика-ВАЙДМАНН» – підприємство, що входить до міжнародної групи Weidmann та спеціалізується на виробництві високотехнологічної електроізоляційної продукції для енергетичної галузі. Належність до міжнародної корпорації створює сприятливі умови для впровадження сучасних технологій та використання передового управлінського досвіду.

Аналіз діяльності підприємства показав, що упродовж останніх років воно активно інвестувало кошти в інноваційну діяльність. Загальний обсяг інноваційних витрат зріс майже вдвічі – з 42,8 млн грн у 2022 році до 82,8 млн грн у 2024 році. Основна частка витрат була спрямована на придбання нового обладнання та впровадження сучасних технологій виробництва. Такі заходи дали

змогу збільшити частку інноваційної продукції у структурі доходу підприємства до 23,1 %, а також підвищити ефективність виробничих процесів.

Разом із позитивними результатами аналіз виявив низку напрямів, які потребують подальшого вдосконалення. Зокрема, цифровізація управлінських процесів залишається на середньому рівні, а співпраця із зовнішніми інноваційними партнерами не має системного характеру. Одним із найбільш перспективних напрямів удосконалення інноваційної політики є цифрова трансформація виробничого та управлінського середовища. Йдеться про впровадження систем автоматизованого збору даних, цифрового моніторингу виробничих процесів, технологій прогнозування технічного стану обладнання та використання інструментів аналітики великих даних [4, с. 56].

Важливим напрямом є також впровадження елементів концепції «розумного виробництва» (Smart Manufacturing), яка передбачає використання цифрових технологій для забезпечення більш гнучкого та ефективного управління виробничими процесами. Для підприємств паперової промисловості це створює можливість підвищення якості продукції, скорочення виробничих витрат та покращення контролю за використанням сировини.

Не менш важливу роль відіграє концепція відкритих інновацій. На відміну від традиційної моделі, коли всі інноваційні розробки створюються виключно всередині підприємства, відкриті інновації передбачають активне використання зовнішніх джерел знань і технологій. Такий підхід дозволяє суттєво скоротити час розробки нових продуктів та зменшити фінансові витрати на проведення науково-дослідних робіт [3, с. 230].

Для ПрАТ «Малинська паперова фабрика-ВАЙДМАНН» перспективним напрямом може стати розширення співпраці із закладами вищої освіти, науково-дослідними установами та інноваційними центрами. Особливо актуальним це є для розробки нових видів електроізоляційних матеріалів та удосконалення технологій виробництва спеціалізованої паперової продукції.

Важливим елементом реалізації відкритих інновацій є формування інноваційної культури всередині підприємства. Працівники повинні бути зацікавлені у поданні власних пропозицій щодо вдосконалення виробничих процесів та створення нових продуктів. Для цього доцільно використовувати систему мотивації, яка стимулюватиме персонал до участі в інноваційній діяльності.

Висновки та пропозиції. Проведене дослідження свідчить, що цифровізація та відкриті інновації є важливими складовими сучасної інноваційної політики підприємства. Для ПрАТ «Малинська паперова фабрика-ВАЙДМАНН» їх впровадження створює додаткові можливості для підвищення ефективності виробництва, скорочення витрат, прискорення процесу розробки нових продуктів та зміцнення конкурентних переваг на внутрішньому і зовнішньому ринках.

До основних напрямів удосконалення інноваційної політики підприємства доцільно віднести розвиток цифрових систем управління виробництвом, використання інструментів прогнозування аналітики, розширення співпраці з науковими установами та закладами вищої освіти, формування мережі зовнішніх

інноваційних партнерств і розвиток внутрішньої інноваційної культури. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню результативності стратегічного менеджменту та забезпечить стійкий розвиток підприємства в умовах зростаючої конкуренції та технологічних змін.

Список використаних джерел

1. Геєць В. М., Федулова Л. І. Інноваційна економіка: теоретико-методологічні аспекти розвитку. Київ : НАН України, 2020. 312 с.
2. Єпіфанова І. Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств: теоретико-методологічні аспекти фінансового забезпечення : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2019. 384 с.
3. Безус А. М., Шафранова К. В., Безус П. І., Шевчун М. Б., Безус Л. П. Діджиталізація як інструмент оптимізації бізнес-процесів у сучасних умовах вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 15. С. 229–234.
4. Гринько П. Л. Цифрова трансформація бізнесу в умовах розвитку інноваційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 3. С. 53–58.

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АВТОМОБІЛЬНОГО СЕРВІСУ В УКРАЇНІ

Катерина ОСАДЧА

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Шубенко І.А.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Повномасштабна військова агресія російської федерації проти України, що розпочалася у 2022 році, зумовила глибокі трансформаційні процеси у функціонуванні національної економіки та діяльності суб'єктів господарювання, зокрема підприємств автомобільного сервісу. Сучасні умови їх функціонування характеризуються високим рівнем невизначеності та динамічністю зовнішнього середовища, що проявляється у порушенні логістичних ланцюгів постачання, значних коливаннях цін на матеріально-технічні ресурси, зниженні платоспроможності споживачів, а також зростанні рівня фінансових ризиків. Водночас ефективність діяльності підприємств автомобільного сервісу значною мірою визначається і внутрішніми чинниками, серед яких особливе значення мають рівень фінансового забезпечення, структура витрат, ефективність використання ресурсного потенціалу та якість фінансового менеджменту. У таких умовах особливої актуальності набуває здатність підприємств до адаптації, своєчасного реагування на виклики зовнішнього середовища та раціонального використання наявних ресурсів.

Сучасні інформаційно-аналітичні джерела дають змогу сформуванню комплексне уявлення про основні тенденції функціонування та розвитку галузі автомобільного сервісу. Зокрема, дослідження вартості ремонту транспортних засобів і причин її зростання сприяють оцінюванню поточної цінової ситуації на ринку автосервісних послуг, а також виявленню економічних чинників, що впливають на діяльність підприємств галузі [2].

Матеріали, присвячені формуванню стратегій діджитал-маркетингу для автосервісів, розкривають особливості цифрової трансформації підприємств автомобільного сервісу, висвітлюють можливості використання сучасних інструментів онлайн-просування та ефективних каналів комунікації зі споживачами [3]. Водночас публікації щодо доцільності відкриття автосервісних підприємств в Україні характеризують ринкові перспективи розвитку галузі, умови здійснення господарської діяльності, рівень конкурентного середовища та чинники економічної ефективності автосервісного бізнесу [4].

Важливе значення мають також аналітичні матеріали, присвячені структурі ринку ремонту автомобілів, які дають можливість визначити найбільш поширені види сервісних робіт, дослідити особливості споживчого попиту та окреслити актуальні напрями подальшого розвитку підприємств автомобільного сервісу [5].

Результати сучасних досліджень свідчать, що розвиток підприємств автомобільного сервісу в Україні визначається впливом економічних змін, цифрових технологій, трансформації споживчого попиту та необхідністю підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі.

Основний матеріал. Початок повномасштабної війни суттєво вплинув на попит на послуги технічного обслуговування та ремонту автомобілів, що безпосередньо позначилося на фінансових результатах автосервісних підприємств. У перші місяці війни відбулося скорочення кількості клієнтів через масову евакуацію населення, що призвело до тимчасового зниження доходів підприємств автомобільного сервісу, особливо у великих містах і прифронтових регіонах. Водночас у відносно безпечних областях, де збільшилася кількість внутрішньо переміщених осіб, попит на автосервісні послуги зріс, що частково компенсувало втрати доходів у інших регіонах. В умовах зниження платоспроможності населення змінилася структура попиту: зросла частка дешевших ремонтних робіт та послуг економ-сегмента, що негативно вплинуло на рівень прибутковості автосервісів. Разом з тим збільшення кількості придбаних вживаних автомобілів, а також кількості ремонтів після ДТП та підвищене навантаження на транспортні засоби сприяли формуванню додаткового попиту, що підтримувало загальний рівень доходів автосервісних підприємств.

Крім того, функціонування автосервісів у воєнних умовах супроводжується зростанням операційних витрат, зокрема на забезпечення безперебійного електропостачання, придбання генераторів та залучення персоналу. Дефіцит кваліфікованих працівників також негативно вплинув на обсяги надання послуг та продуктивність праці, що позначилося на фінансових результатах підприємств. Понад половина представників галузі визначають нестачу персоналу та мобілізацію як основну проблему функціонування бізнесу. Наслідком цього стало суттєве підвищення витрат на оплату праці: середній рівень заробітної плати автомеханіків у 2025 році досяг 40 тис. грн по країні та 50 тис. грн у столиці [3], а досвідчені автомайстри можуть отримувати до 60-80 тис. грн на місяць [2], що значно перевищує довоєнний рівень оплати праці, що свідчить про значне зростання витрат підприємств та впливає на їхню собівартість послуг.

Незважаючи на складні економічні умови, автосервісний ринок демонструє високий рівень фінансової стійкості, переважна більшість підприємств продовжують стабільно функціонувати, а понад половина оцінює результати своєї діяльності як позитивні. Станом на 2025 рік в Україні здійснює господарську діяльність близько 10 тисяч автосервісів, а це майже на чверть менше, ніж було ще у 2019 році. При цьому автопарк країни зростає, особливо в великих містах: у Києві, наприклад, на тисячу мешканців припадає понад 440 автомобілів, що створює стабільний попит на послуги станцій технічного обслуговування [4].

Структура ринку характеризується домінуванням незалежних від великих мережесервісів та франчайзингових моделей підприємств, які займають понад 90% ринку, що створює високий рівень конкуренції та сприяє формуванню гнучкої цінової політики. Додатковим фактором стабільності доходів

автосервісних підприємств є співпраця зі страховими компаніями, що забезпечує постійний потік замовлень та формує прогнозовані грошові надходження.

Незважаючи на воєнний стан, в Україні спостерігається зростання продажів уживаних автомобілів, причому збільшується частка транспортних засобів із тривалим терміном експлуатації, що безпосередньо сприяє підвищенню попиту на послуги автосервісу, оскільки старі автомобілі частіше потребують ремонту та технічного обслуговування. Збільшення кількості таких автомобілів призвело до зростання навантаження на станції технічного обслуговування, формування черг і підвищення вартості ремонтних робіт. За даними фахівців, протягом останніх років ціни на автосервісні послуги зросли в середньому на 10-15%, що пов'язано як із високим попитом, так і зі збільшенням витрат підприємств на запчастини, енергоресурси та оплату праці. Крім того, зросла частка автомобілів віком понад 10-15 років, які потребують більш частого ремонту ходової частини, двигуна та інших вузлів, що забезпечує стабільний попит на послуги автосервісних підприємств і формує основу для зростання їх доходів [5]. Таким чином, збільшення кількості старих автомобілів та підвищення попиту на їх обслуговування є важливим економічним фактором розвитку автосервісної галузі, що сприяє зростанню доходів підприємств, але водночас супроводжується підвищенням витрат і вартості послуг.

Висновки. Проведений аналіз ключових тенденцій розвитку автосервісного ринку свідчить про наявність як значних можливостей, так і суттєвих фінансових ризиків для підприємств галузі. Основними позитивними факторами є зростання попиту на автосервісні послуги, збільшення кількості складних ремонтних робіт, розвиток електромобільного сегмента та співпраця зі страховими компаніями, що сприяє збільшенню доходів підприємств та підвищенню їх фінансової стабільності. При цьому негативний вплив мають зростання витрат на оплату праці, необхідність значних інвестицій у сучасне обладнання та технології, а також технологічні зміни, які можуть зменшити попит на традиційні послуги.

Список використаних джерел

1. Автосервіси та техобслуговування в Україні. URL: https://prostavki.kiev.ua/yak-viina-vplynula-na-avtoservisy-ta-tekhobsluhovuvannia-v-ukraini/?srsltid=AfmBOorsf_A0hww5LhJO60OcM2pzK6lRgDZGP31nIdWs7RpUWalcMuQ7
2. Заїхати на СТО: скільки наразі коштує ремонт машини і чому він дорожчає. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/05/08/126437368/>
3. Стратегія з діджитал маркетингу для СТО та Автосервісів в 2025 році. URL: <https://blog.spilnoagency.com.ua/instructions/strategiya-z-didzhytal-marketyngu-dlya-sto-ta-avtoservisiv-v-2025-roczii/>
4. Чи вигідно відкривати СТО в Україні у 2025 році? URL: <https://mistokya.ua/business/chy-vyhidno-vidkryvaty-sto-v-ukraini-u-2025-rotsi>
5. Які авто та за скільки ремонтують найчастіше? Аналітика українського ринку СТО. URL: <https://eauto.org.ua/news/374-yaki-avto-ta-za-skilki-remontuyut-naychastishe-analitika-ukrajinskogo-rinku-sto>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Анастасія СІКАН

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Куровська Н.О.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасному фінансовому менеджменті грошові потоки розглядаються як найбільш динамічна та критично важлива складова економічної системи підприємства. Грошові кошти є початком і кінцем будь-якого операційного циклу, а їхній рух відображає реальну життєздатність бізнесу. Грошовий потік є визначальним фактором платоспроможності та рушієм щоденної діяльності підприємства. Актуальність дослідження зумовлена тим, що в умовах воєнного стану вітчизняні підприємства стикаються з дефіцитом ліквідності, порушенням системи розрахунків та ланцюгів постачань, що призводить до формування «ланцюга неплатоспроможності». Особливої актуальності набуває питання забезпечення синхронності грошових потоків в умовах нестабільності економічного середовища. Додатково слід зазначити, що в умовах трансформації економічного середовища грошові потоки виконують не лише обслуговуючу, але й регулюючу функцію, виступаючи інструментом адаптації підприємства до зовнішніх змін. Вони забезпечують гнучкість фінансової системи, дозволяючи оперативно реагувати на зміну кон'юнктури ринку та економічні ризики [6]. Крім того, ефективне управління грошовими потоками сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємства, оскільки потенційні інвестори оцінюють здатність генерувати стабільні грошові надходження [2].

Теоретичні та методичні аспекти формування інформації про грошові потоки досліджували такі вчені, як Т. Кучеренко, Г. Аніщенко, В. Літвінова, Г. Панекін, Т. Мулик, В. Покин'єчерда, О. Тімченко та інші. Незважаючи на значну кількість напрацювань, питання адаптації обліково-аналітичного забезпечення до умов цифровізації та стратегічного управління в умовах невизначеності потребують подальшого узагальнення [1; 4].

Основний матеріал. Економічна сутність категорії «грошовий потік» (cash flow) є предметом тривалих наукових дискусій. Уперше важливість цієї категорії була підкреслена Дж. М. Кейнсом, який акцентував на ролі грошових ресурсів у забезпеченні інвестицій. У науковій літературі грошові потоки розглядаються як ключовий інструмент оцінювання ефективності діяльності підприємства та його вартості. Вони відображають реальний рух фінансових ресурсів і дозволяють оцінити здатність підприємства генерувати грошові надходження у майбутньому.

Грошовий потік можна визначити як сукупність надходжень і витрат грошових коштів та їх еквівалентів, що генеруються підприємством протягом певного періоду [2]. На відміну від статичного показника «залишок коштів»,

грошовий потік характеризує інтенсивність їхнього обігу. Слід підкреслити, що у фінансовій практиці грошові потоки часто виступають більш об'єктивним показником ефективності діяльності, ніж бухгалтерський прибуток, оскільки не піддаються суттєвому впливу облікової політики підприємства [3]. Окрім цього, грошові потоки можуть класифікуватися за різними ознаками: за напрямом руху (позитивні та негативні), формою розрахунків (готівкові та безготівкові), рівнем прогнозованості (регулярні та нерегулярні) [4].

Згідно з МСБО 7, до грошових коштів відносять готівку та депозити до запитання, а до еквівалентів – короткострокові високоліквідні інвестиції з незначним ризиком зміни вартості [8]. Відповідні положення також закріплені у національних стандартах бухгалтерського обліку [9].

Фундаментальною основою теорії є класифікація грошових потоків за видами діяльності, що дозволяє локалізувати джерела формування коштів та зони ризику (табл. 1).

Таблиця 1.

Класифікація грошових потоків за видами діяльності

Вид діяльності	Економічний зміст	Приклади надходжень	Приклади видатків
Операційна	Основна діяльність, що створює дохід	Виручка від реалізації, роялті, комісійні	Оплата постачальникам, заробітна плата, податки
Інвестиційна	Придбання та продаж довгострокових активів	Продаж основних засобів, акцій, дивіденди	Придбання обладнання, НМА, надання позик
Фінансова	Зміни розміру та складу власного і позикового капіталу	Емісія акцій, отримання кредитів	Погашення позик, виплата дивідендів, викуп акцій

Джерело: сформовано автором на основі [8].

Використання такої класифікації дозволяє визначити ефективність основної діяльності підприємства та рівень його залежності від зовнішніх джерел фінансування. Зокрема, стабільні надходження від операційної діяльності свідчать про фінансову стійкість підприємства [7]. Ефективність функціонування підприємства залежить від якісних характеристик його грошових потоків: безперервність, детермінованість, стабільність, регулярність, тривалість та керованість. Керованість є критичним елементом, що дозволяє мінімізувати фінансові ризики та забезпечити виконання зобов'язань. Важливою характеристикою є також синхронність грошових потоків, тобто відповідність у часі надходжень і витрат. Її порушення призводить до касових розривів і втрати ліквідності [6].

Система управління грошовими потоками базується на принципах інформаційної достовірності, збалансованості, ефективності, ліквідності та гнучкості [1]. Додатково доцільно виділити принцип оптимальності, який передбачає досягнення найкращого співвідношення між обсягом грошових коштів і ефективністю їх використання.

Обліково-аналітичне забезпечення управління реалізується через Звіт про рух грошових коштів (форма № 3), який доповнює Баланс та Звіт про фінансові результати [9]. Аналіз грошових потоків охоплює оцінку їх динаміки, структури та ефективності. Важливим показником є чистий грошовий потік, який характеризує фінансовий результат руху коштів. Його позитивне значення свідчить про здатність підприємства до самофінансування [3].

Для всебічної оцінки використовуються горизонтальний, вертикальний, трендовий та коефіцієнтний аналіз [3; 4]. Це дозволяє визначити рівень ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості підприємства. На нашу думку, традиційний ретроспективний аналіз у сучасних умовах є недостатнім, оскільки він відображає лише минулі події. Важливим є впровадження дашбордингу – аналітичних панелей для моніторингу даних у реальному часі. Зокрема, використання таких інструментів дозволяє візуалізувати ключові показники ліквідності, відстежувати касові розриви та прогнозувати дефіцит грошових коштів на основі сценарного аналізу, що сприяє перейти до проактивного управління.

Оптимізація грошових потоків у короткостроковому періоді передбачає прискорення надходжень та уповільнення виплат. У довгостроковому періоді важливим є підвищення ефективності операційної діяльності та диверсифікація джерел доходів [7]. На відміну від традиційних підходів, що зосереджуються переважно на ретроспективному аналізі, доцільно акцентувати увагу на інтеграції інструментів оперативного моніторингу грошових потоків. Запропонований підхід передбачає поєднання класичних методів аналізу з цифровими аналітичними рішеннями, що дозволяє підвищити точність управлінських рішень та своєчасно реагувати на фінансові ризики.

Висновки. Теоретичне дослідження підтверджує, що грошові потоки є фундаментальним індикатором фінансового стану підприємства. Їх ефективне управління забезпечує платоспроможність та фінансову стійкість [6].

Для вдосконалення системи управління грошовими потоками доцільно: запровадити автоматизацію обліку та використання цифрових технологій [1]; розробляти бюджети грошових потоків для запобігання касовим розривам [4]; впроваджувати аналітичні дашборди для контролю ліквідності; використовувати методи прогнозування (зокрема Монте-Карло); розвивати внутрішню систему обліку для оперативного управління.

Таким чином, ефективне управління грошовими потоками має стратегічне значення для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Поєднання класичних методів аналізу з сучасними цифровими інструментами дозволяє підвищити адаптивність підприємства до умов невизначеності та мінімізувати ризики втрати ліквідності.

Список використаних джерел

1. Кучеренко Т. Є., Аніщенко Г. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.12>

2. Літвінова В., Панекін Г. Сутність грошового потоку як економічної категорії. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 4. С. 150–155. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-22>
3. Мулик Т. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. С. 47–56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-47>
4. Покиньючерда В. В., Тімченко О. Л. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства. *Modern Economics*. 2024. № 46(2024). С. 112–119. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V46\(2024\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V46(2024)-15)
5. Бабенко В. П., Назарова Т. Ю. Теоретичні аспекти забезпечення ефективності управління фінансовими потоками підприємства. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки)*. Харків, 2023. № 4. С. 23–28. DOI: <https://doi.org/doi:10.20998/2519-4461.2023.4.23>
6. Степаненко О. І., Туровська А. С. Аналіз руху грошових потоків підприємства, їх вплив на господарську діяльність. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 74. С. 148–155. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure74-27>
7. Рудь І., Дорохов В. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Економічний простір*. 2024. № 194. С. 30–35. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.194.30-35>
8. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів». Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019
9. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ

Олександра ВАСЬКОВСЬКА

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Ю.Ю.

Постановка проблеми. Банківський сектор характеризується підвищеним рівнем ризиковості порівняно з іншими галузями економіки, що зумовлено специфікою фінансових операцій, які здійснюють банки. Ризики, притаманні банківській діяльності, є її невід’ємною складовою і постійно трансформуються як за кількісними, так і за якісними характеристиками під впливом розвитку нових банківських продуктів, впровадження автоматизованих систем обслуговування та посилення міжнародної інтеграції банківської діяльності. Саме кредитний ризик є основним у системі банківських ризиків, оскільки він пов’язаний із формуванням доходів банку, має визначальний вплив на фінансові результати та виступає ключовим фактором забезпечення фінансової стійкості банківської установи, а його значущість зумовлена масштабом можливих втрат і взаємозв’язком з іншими ризиками, що потребує постійного контролю та вдосконалення системи управління. Зазначимо, що в умовах економічної нестабільності та воєнного стану значення кредитного ризику суттєво посилюється. Зниження платоспроможності позичальників, інфляційні процеси, валютні коливання та скорочення ділової активності призводять до зростання частки проблемних кредитів і підвищення навантаження на банківську систему. У таких умовах саме кредитний ризик стає ключовим фактором, що визначає можливості банків підтримувати ліквідність і здійснювати ефективну кредитну діяльність.

Питання економічної сутності кредитного ризику, його змістовного наповнення, основних характеристик та особливостей прояву в банківській діяльності досліджували Л. А. Аврамчук і К. Г. Солошенко [1], Д. В. Апостолов і О. В. Батрак [2], Р. Я. Ватуляк і Л. О. Петик [3], М. І. Волошин [4], І. Доценко [5], О. Д. Стешенко та І. М. Іваник [6], І. А. Шубенко [7], І. Ф. Ясіновська та Л. М. Шеремета [8] та ін.

Основний матеріал. Кредитний ризик пов’язаний із ключовою діяльністю банків – кредитуванням, він займає центральне – місце в системі банківських ризиків, яке формує основну частину їх активів і доходів. Саме кредитні операції забезпечують отримання прибутку, але водночас супроводжуються високою ймовірністю втрат у разі невиконання позичальниками своїх зобов’язань. Тому кредитний ризик визначає якість кредитного портфеля, обсяг проблемної заборгованості та загальний фінансовий стан банківської установи, а визначальна роль кредитного ризику полягає в його впливі на прибутковість, ліквідність і капітал банку. У разі зростання виникає необхідність формування резервів, що знижує фінансові результати діяльності, а також погіршується структура активів, що може призвести до зниження платоспроможності банку та втрати фінансової

стійкості. Крім того, рівень кредитного ризику є одним із ключових індикаторів стабільності банківської системи. Зростання частки непрацюючих кредитів свідчить про погіршення якості активів і зниження ефективності діяльності банків. Отже, кредитний ризик відображає загальний стан банківського сектору та ефективність управління ризиками.

З огляду на провідне місце кредитного ризику в системі банківських ризиків та його визначальний вплив на фінансову стійкість банків, особливої актуальності набуває дослідження його економічної сутності. З метою узагальнення наукових підходів щодо економічної сутності кредитного ризику доцільно систематизувати існуючі трактування у вигляді табл. 1.

Таблиця 1

Економічна сутність кредитного ризику

Автор, джерело	Визначення
Аврамчук Л. А., Солошенко К. Г. [1, с. 111]	це ризик фінансових втрат банку, який посилюється в умовах економічної нестабільності та воєнних подій і проявляється через погіршення якості кредитного портфеля та ускладнення повернення позикових коштів
Апостолов Д. В., Батрак О. В. [2, с. 45]	це фактор можливих фінансових втрат банку, що виникає внаслідок зниження платоспроможності позичальників і погіршення якості кредитного портфеля під впливом зовнішніх і макроекономічних умов
Ватуляк Р. Я., Петик Л. О. [3, с. 81]	це ризик фінансових втрат, що виникає внаслідок неповернення кредиту або несплати відсотків і залежить від платоспроможності позичальника та стану економічного середовища
Волошин М. І. [4, с. 60]	це ймовірність виникнення збитків у процесі кредитування, пов'язана з неспроможністю клієнтів виконувати фінансові зобов'язання та супроводжує весь кредитний процес
Доценко І. [5, с. 157]	це потенційна загроза для доходів і капіталу банку, що виникає через невиконання позичальником умов фінансової угоди
Стешенко О. Д., Іваник І. М. [6, с. 24]	це ймовірність невиконання позичальником умов кредитного договору, що проявляється у неповерненні боргу або відсотків і впливає на фінансову стійкість банку
Шубенко І. А. [7, с. 153]	це комплексний ризик, що охоплює як кредитора, так і позичальника, і пов'язаний із можливістю невиконання умов кредитної угоди
Ясіновська І. Ф., Шеремета Л. М. [8, с. 238]	це складова банківських ризиків, яка виникає через можливість неповернення позикових коштів і впливає на фінансову стабільність банку

Джерело: складено автором на основі [1-8]

Більшість науковців розглядають кредитний ризик через призму невиконання позичальниками фінансових зобов'язань та можливості виникнення втрат у процесі кредитування. Зокрема, Р. Я. Ватуляк і Л. О. Петик [3], О. Д. Стешенко та І. М. Іваник [6], а також І. Ф. Ясіновська і Л. М. Шеремета [8] трактують кредитний ризик як імовірність неповернення кредитних коштів або несплати відсотків, що безпосередньо впливає на фінансову стійкість банківських установ. Окрема група науковців, зокрема Д. В. Апостолов і О. В. Батрак [2], І. Доценко [5] та Л. А. Аврамчук і К. Г. Солошенко [1], розглядають кредитний ризик

як джерело потенційних фінансових втрат банку, пов'язуючи його виникнення із погіршенням якості кредитного портфеля, змінами макроекономічного середовища, рівнем платоспроможності позичальників і впливом кризових явищ. Комплексний та системний характер кредитного ризику висвітлюють М. І. Волошин [4] та І. А. Шубенко [7], які визначають його як явище, що супроводжує весь кредитний процес, охоплює взаємовідносини між кредитором і позичальником та взаємодіє з іншими видами банківських ризиків. Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що кредитний ризик доцільно розглядати як комплексну економічну категорію, яка відображає ймовірність фінансових втрат банківської установи внаслідок невиконання позичальниками своїх фінансових зобов'язань під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів.

Сьогодні проблема кредитного ризику залишається значною в банківській галузі України, і вкрай важливо, щоб банки усвідомлювали необхідність управління цим ризиком.

Висновки. Узагальнення наукових підходів дає підстави стверджувати, що кредитний ризик слід розглядати як складну багаторівневу економічну категорію, яка відображає не лише ймовірність виникнення втрат, але й характер, масштаб і наслідки їх впливу на результати банківської діяльності. Він охоплює як процес формування ризику на етапі прийняття кредитних рішень, так і його реалізацію через погіршення якості активів, зниження доходів і порушення фінансової рівноваги банку. З урахуванням цього кредитний ризик доцільно визначати як інтегральну характеристику кредитної діяльності банку, що відображає ступінь ймовірності та потенційного обсягу фінансових втрат, які виникають унаслідок повного або часткового невиконання позичальником умов кредитної угоди, та визначає вплив цих втрат на ліквідність, прибутковість, капітал і загальну фінансову стійкість банківської установи.

Список використаних джерел

1. Аврамчук Л. А., Солошенко К. Г. Кредитний ринок України в умовах війни: виклики, ризики та шляхи відновлення. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 3. С. 110-113.
2. Апостолов Д. В., Батрак О. В. Управління кредитним ризиком банку: бібліометричний аналіз досліджень і наукових колаборацій. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2025. № 3(1). С. 44-55.
3. Ватуляк Р. Я., Петик Л. О. Кредитний ризик у сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2023. Вип. 4. С. 81-85.
4. Волошин М. І. Управління кредитним ризиком: теоретичні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 17. С. 59-66.
5. Доценко І. Управління кредитними ризиками банківських установ в умовах воєнного стану. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 1. С. 156-162.
6. Стещенко О. Д., Іваник І. М. Особливості визначення кредитного ризику в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2023. № 17. С. 23-27.
7. Ясіновська І. Ф., Шеремета Л. М. Управління банківськими ризиками в умовах війни. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 237-246.

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Ірина ДИКУНЕЦЬ

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Куровська Н.О.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У нинішніх умовах розвитку економіки фінансова стабільність виступає одним із головних факторів ефективної діяльності підприємства. На тлі швидких змін ринку, посилення конкуренції та економічної нестабільності особливо важливо своєчасно оцінювати фінансовий стан підприємства та прогнозувати ймовірність його банкрутства. Проведення таких досліджень дає змогу виявити слабкі місця в діяльності підприємства, своєчасно впроваджувати антикризові заходи та підтримувати платоспроможність. Водночас оцінка ймовірності банкрутства базується на використанні економіко-математичних моделей і методик, які допомагають прогнозувати кризові явища та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Теоретико-методичний фундамент та прикладні інструменти діагностики фінансового стану та попередження банкрутства підприємства формувалися під впливом праць таких науковців, як О. Адлер, І. Бланк, І. Волкова, Н. Іщенко, О. Кобзева, М. Москвін, А. Поддєрьогін, О. Терещенко, А. Череп. Отримані результати дослідження можуть слугувати основою для підвищення ефективності фінансового управління, зміцнення конкурентоспроможності підприємства та запобігання можливим кризовим явищам у його діяльності.

Основний матеріал. Діагностика фінансового стану представляє собою комплексну оцінку діяльності підприємства, його здатності виконувати фінансові зобов'язання, рівня фінансової стійкості та ефективності використання наявних ресурсів [4]. Основна мета діагностики полягає у виявленні фінансових проблем, які можуть призвести до втрати стабільності або банкрутства, а також у розробленні шляхів їх усунення.

До основних елементів фінансової діагностики належать аналіз ліквідності, рентабельності, ділової активності, фінансової стійкості та структури капіталу [1, с. 83]. Кожен з цих напрямів дає змогу комплексно оцінити поточний стан підприємства: ліквідність відображає спроможність підприємства своєчасно погашати свої короткострокові зобов'язання; платоспроможність показує спроможність підприємства розраховуватися за всіма боргами у разі ліквідації; фінансова стійкість відображає рівновагу між власними й залученими коштами; рентабельність свідчить про ефективність використання капіталу та ресурсів.

Фінансовий стан підприємства є відображенням результатів його діяльності за певний період, тому регулярний моніторинг цих показників є запорукою стабільного розвитку.

Для визначення ризику неплатоспроможності використовуються різні методики прогнозування банкрутства, які базуються на аналізі фінансових коефіцієнтів і статистичних моделей [2]. Серед найпоширеніших моделей наступні:

- Модель Е. Альтмана (Z-score) – дозволяє оцінити ймовірність банкрутства на основі п'яти фінансових коефіцієнтів, що враховують рентабельність, ліквідність, оборотність активів та структуру капіталу.
- Модель Лісса (Taffler) – застосовується для підприємств різних галузей і визначає ризик банкрутства за чотирма показниками, серед яких співвідношення прибутку до короткострокових зобов'язань та оборотного капіталу до активів.
- Українська адаптована модель – враховує особливості національної економіки та специфіку бухгалтерського обліку, дозволяючи точніше оцінити реальну фінансову ситуацію на підприємстві.

Застосування кількох моделей одночасно забезпечує більш об'єктивну оцінку фінансової стабільності підприємства та ймовірності його банкрутства.

Практичний етап діагностики фінансового стану є одним із найважливіших, оскільки саме він дозволяє на основі реальних даних визначити рівень стабільності та ефективності діяльності підприємства [3, с. 20]. Для цього використовуються показники, які розраховуються за фінансовою звітністю – балансом, звітом про фінансові результати, звітом про рух грошових коштів.

Насамперед здійснюється аналіз ліквідності, який показує, наскільки підприємство здатне вчасно виконувати свої короткострокові фінансові зобов'язання. Аналізується співвідношення поточних активів і поточних пасивів, що дозволяє зробити висновки про наявність у підприємства достатньої кількості оборотних коштів. Важливим показником є коефіцієнт поточної ліквідності, який показує, чи може підприємство розрахуватися з кредиторами у найближчій перспективі [5, с.129].

Далі оцінюється платоспроможність та фінансова стійкість підприємства. Ці показники відображають ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та чи може воно забезпечити виконання своїх довгострокових зобов'язань. Аналізується співвідношення власного і позикового капіталу, визначається рівень автономії. Якщо частка власних коштів є низькою, підприємство вважається фінансово вразливим [1, с. 84].

Наступним етапом є аналіз рентабельності, який характеризує ефективність використання активів та капіталу. Рентабельність продажів, активів і власного капіталу показує, наскільки прибуткова діяльність підприємства, чи забезпечується зростання прибутку від реалізації продукції та інвестицій [4].

Заключним елементом аналізу є оцінка ймовірності банкрутства. Для цього застосовуються моделі прогнозування, зокрема модель Альтмана або адаптовані українські методики [3, с. 22]. Вони дозволяють визначити, наскільки підприємство перебуває у «зоні ризику» та чи існує загроза фінансової кризи.

Якщо розрахункове значення показника нижче критичного рівня, це сигналізує про можливість втрати платоспроможності та необхідність негайних управлінських рішень. Таким чином, результати практичного аналізу дають змогу об'єктивно оцінити актуальний фінансовий стан підприємства, визначити його сильні та слабкі сторони, а також визначити основні напрями стабілізації діяльності.

Після проведеної діагностики доцільно розробити комплекс заходів для зміцнення фінансової стабільності підприємства, при цьому одним із основних напрямів є оптимізація структури капіталу. Підприємству варто прагнути до збільшення частки власного капіталу, що зменшить фінансові ризики й залежність від кредиторів. Водночас ефективне використання позикових коштів може забезпечити додаткові можливості для розвитку, якщо дотримуватися оптимального співвідношення між ризиком і прибутковістю [4].

Не менш важливим є підвищення ефективності використання оборотних активів [2]. Це передбачає прискорення оборотності запасів, скорочення дебіторської заборгованості та раціональне управління грошовими потоками. Для цього можна впроваджувати сучасні системи фінансового планування та контролю, що дозволить уникати дефіциту коштів і своєчасно реагувати на зміни ринку.

Крім того, варто приділити увагу зменшенню витрат. Оптимізація виробничих і адміністративних витрат сприятиме підвищенню рентабельності та конкурентоспроможності продукції. Це можна досягти через модернізацію обладнання, впровадження енергоощадних технологій, автоматизацію процесів та раціональну організацію праці.

Для стабільного розвитку варто здійснювати диверсифікацію діяльності — освоювати нові види продукції, послуг чи ринки збуту [4]. Це дозволяє знизити залежність від одного напрямку діяльності та зміцнити фінансову стійкість підприємства в умовах економічної нестабільності.

Окрім того, важливо вдосконалити систему управління фінансами — запровадити стратегічне фінансове планування, прогнозування доходів і витрат, регулярний моніторинг ключових показників [1, с.85]. Такий підхід дає змогу своєчасно виявляти ризики та приймати ефективні рішення для їх усунення.

Загалом зміцнення фінансового стану підприємства вимагає комплексного підходу, який поєднує внутрішні резерви, управлінські рішення та стратегічне бачення розвитку. Впровадження запропонованих заходів сприятиме зростанню прибутковості, забезпечити стабільність грошових потоків і зміцнити позиції підприємства на ринку [4].

Висновки та пропозиції. Тож, проведена діагностика фінансового стану та оцінка ймовірності банкрутства підприємства дозволяють зробити висновок, що фінансовий аналіз виступає ключовим засобом управлінського контролю та запобігання кризовим ситуаціям. Регулярний моніторинг показників ліквідності, платоспроможності, рентабельності та фінансової стійкості дає змогу своєчасно виявляти проблеми й приймати ефективні управлінські рішення. Для зміцнення фінансової стабільності підприємству необхідно оптимізувати структуру

капіталу, покращити ефективність використання ресурсів, знизити витрати та вдосконалити систему фінансового планування. Реалізація цих заходів забезпечить підвищення прибутковості, стабільний розвиток і стійке становище підприємства на ринку.

Список використаних джерел

1. Безбородова Т. В. Методики визначення банкрутства підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 13. С. 82-85. URL:<https://surl.li/tpttnk>(дата звернення: 30.10.2025)
2. Вінтоняк А. А., Чубай В. М. Методики аналізу загрози банкрутства підприємств та чинники впливу на зміну її рівня. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3761> (дата звернення: 31.10.2025)
3. Гаврилюк В., Горелик Д., Вербіцький О. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства. *Universum*. 2025. № 16. С. 18–25. URL:<https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1561> (дата звернення: 30.10.2025)
4. Іщенко. Н. А. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства та шляхи його стабілізації. URL: <https://surl.li/kzjiqq> (дата звернення: 31.10.2025)
5. Рудика В. І., Великий Ю. М., Зьома О. Д. Економічна сутність поняття «банкрутство»: причини виникнення та наслідки на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 18. С. 127–132.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Ольга КОЗАК

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Куровська Н.О.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Проблематика розвитку ринку споживчого кредитування є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців, зокрема М. В. Адаменко, Г. І. Волкової, Ю. В. Алескерової, Д. М. Гладких, О. Б. Жарікової, О. В. Пащенко та інших. У наукових працях розглядаються питання сутності споживчого кредитування, класифікації кредитів, оцінки ризиків та напрямів удосконалення ринку. Водночас актуальним залишається дослідження перспектив розвитку споживчого кредитування в умовах воєнного стану та макроекономічної нестабільності.

Основний матеріал. Ринок споживчого кредитування в Україні у найближчі роки продовжить розвиватися під впливом внутрішніх економічних процесів і зовнішніх ризиків. Основними чинниками розвитку виступатимуть відновлення платоспроможного попиту населення, адаптація банків до економічної невизначеності та цифровізація фінансових послуг. Очікується подальше зростання обсягів споживчих кредитів завдяки поступовому відновленню економічної активності домогосподарств. Провідні банківські установи збережуть домінуючі позиції на ринку через масштаб діяльності, розвиток цифрових сервісів та впровадження інноваційних кредитних продуктів. Найбільш затребуваними залишатимуться коротко- та середньострокові кредити.

Важливим чинником розвитку стане конкуренція між банками та фінтех-компаніями. Розширення цифрових платформ, розвиток безготівкових технологій і партнерських програм сприятимуть спрощенню доступу до кредитних ресурсів та зниженню транзакційних витрат. Це може позитивно вплинути на доступність кредитів для населення та сприяти помірному зниженню процентних ставок для надійних позичальників.

Іпотечне кредитування, яке зазнало суттєвого скорочення під час кризових явищ, має потенціал до поступового відновлення за умови державної підтримки та зниження кредитних ризиків. Водночас довгострокові кредити залишатимуться дорогими через високий рівень ризику та нестабільність фінансового середовища. Подальша динаміка ринку значною мірою залежатиме від макроекономічної ситуації. Інфляційні процеси, коливання облікової ставки НБУ та воєнні ризики можуть стримувати темпи зростання кредитування. У таких умовах банки посилюватимуть оцінку кредитоспроможності позичальників, удосконалюватимуть системи ризик-менеджменту та диверсифікуватимуть напрями діяльності.

Прогнозні розрахунки свідчать про перехід ринку споживчого кредитування до більш помірних темпів розвитку у 2026-2028 рр. У 2026 р. прогнозується певне скорочення обсягів кредитування до 275419,7 млн грн, що може бути пов'язано з корекцією після стрімкого зростання попередніх років та збереженням економічної невизначеності. У подальшому очікується поступове зростання: до 292822,0 млн грн у 2027 р. та 310224,3 млн грн у 2028 р., що свідчить про формування стабільної тенденції розвитку ринку рис. 1.

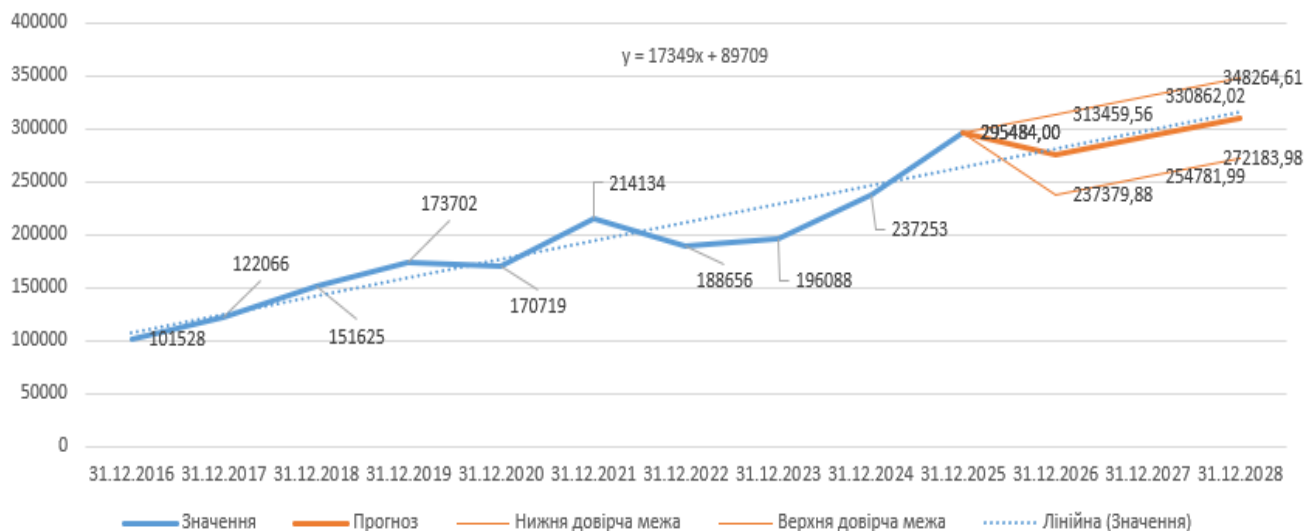

Рис. 1. Динаміка та прогноз обсягу споживчих кредитів, наданих депозитними корпораціями у 2016-2028 рр., млн грн

Джерело: побудовано за даними НБУ [1]

Наявність широких довірчих інтервалів прогнозу свідчить про високий рівень невизначеності, який обумовлений воєнними ризиками, інфляційними процесами та змінами фінансової політики держави. Аналіз трендової моделі показує наявність довгострокової висхідної тенденції розвитку споживчого кредитування. Середньорічний приріст обсягів кредитів становить близько 17,3 млрд грн. Водночас фактична динаміка демонструє відхилення від тренду, зокрема спад у 2020 та 2022 роках і прискорене зростання у 2021 та 2025 роках. Це підтверджує високу чутливість ринку до зовнішніх економічних та соціально-політичних шоків. Порівняння прогнозних показників із трендовою лінією свідчить про можливість короткострокових коливань, однак у довгостроковій перспективі очікується повернення до стабільної траєкторії зростання.

Висновки та пропозиції. Ринок споживчого кредитування України характеризується високою залежністю від макроекономічних умов та кризових явищ, однак у довгостроковій перспективі зберігає тенденцію до зростання. Лінійна трендова модель підтверджує поступове відновлення та стабілізацію ринку після кризових періодів. У найближчі роки очікується подальше зростання обсягів споживчого кредитування, посилення конкуренції між фінансовими установами та активний розвиток цифрових кредитних сервісів. Водночас ключовими викликами залишатимуться забезпечення фінансової доступності для

населення, ефективне управління кредитними ризиками та підтримка якості кредитного портфеля банків.

Список використаних джерел

1. НБУ: Наглядова статистика URL:
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Надія ЯВОРСЬКА

здобувачка спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник – д.е.н., професор Забуранна Л.В.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах господарювання ефективність функціонування підприємства значною мірою залежить від його здатності адаптуватися до змін зовнішнього середовища та своєчасно реагувати на трансформацію споживчих потреб. Одним із ключових інструментів забезпечення такої адаптації виступає асортиментна політика, яка визначає напрями формування товарного портфеля підприємства та забезпечує узгодження його виробничого потенціалу з вимогами ринку.

Теоретичні та практичні аспекти формування й удосконалення асортиментної політики підприємства є предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних учених, серед яких О. Буднік, О. Громова, О. Вовчанська, В. Зіновчук, Л. Коваль, М. Окландер, Т. Остапчук, С. Панченко, О. Пашенко, О. Поліщук, О. Присвітла, І. Станкевич, Л. Тарасович, П. Шевчук, Н. Шпак, Т. Янчук, С. Яроміч та інші [1, 2]. Незважаючи на значний науковий доробок у сфері управління асортиментною політикою, окремі аспекти цієї проблематики потребують подальшого дослідження з урахуванням сучасних тенденцій розвитку ринку, трансформації споживчих уподобань і необхідності підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Основний зміст. У системі менеджменту підприємства асортиментна політика займає важливе місце, оскільки охоплює комплекс управлінських рішень щодо формування, оновлення, підтримки та вилучення окремих видів продукції. Її реалізація безпосередньо впливає на обсяги реалізації, структуру витрат, ефективність використання ресурсів, конкурентоспроможність продукції та фінансові результати діяльності підприємства. Водночас асортиментна політика є не лише інструментом оперативного управління, а й важливою складовою стратегічного розвитку, оскільки визначає перспективні напрями діяльності та ринкового позиціонування підприємства. Рішення щодо зміни структури асортименту впливають на виробничу програму, систему постачання, логістичні процеси, маркетингову діяльність та фінансові результати підприємства.

Формування ефективної асортиментної політики передбачає врахування як внутрішніх можливостей підприємства, так і зовнішніх ринкових чинників. З одного боку, підприємство прагне забезпечити максимальну результативність використання наявних ресурсів, а з іншого – задовольнити різноманітні потреби споживачів та підтримувати конкурентні переваги на ринку. У зв'язку з цим особливого значення набуває пошук оптимальної структури асортименту, яка б

забезпечувала баланс між економічною ефективністю виробництва та ринковою привабливістю продукції [2].

За сучасних умов конкуренція дедалі більше відбувається між товарними пропозиціями підприємств, а не між окремими товарами. Споживачі оцінюють не лише якість продукції, а й широту асортименту, можливість вибору та здатність виробника задовольняти різноманітні потреби. Саме тому розширення асортименту та його адаптація до нових ринкових тенденцій стають важливими інструментами зміцнення конкурентних позицій підприємства. Зокрема, впровадження нових товарних лінійок дозволяє освоювати нові сегменти ринку, залучати додаткові групи споживачів і зменшувати залежність від попиту на окремі види продукції [1, 2].

Ефективне управління асортиментом базується на систематичному аналізі ринкового попиту, оцінюванні конкурентного середовища, визначенні перспективних напрямів розвитку продукції, управлінні її життєвим циклом та контролі результативності прийнятих рішень. Від якості цих управлінських процесів залежить здатність підприємства своєчасно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, підтримувати конкурентоспроможність та забезпечувати стабільний розвиток.

Роль асортиментної політики в системі менеджменту підприємства виходить за межі забезпечення поточних продажів. Вона впливає на стратегічне позиціонування підприємства, визначає перспективи його розвитку та сприяє реалізації маркетингових, виробничих і фінансових цілей. Своєчасне оновлення продукції, врахування змін споживчих переваг і ринкових тенденцій створюють передумови для збереження та посилення конкурентних переваг підприємства. Натомість недостатня увага до управління асортиментом може призвести до втрати ринкових позицій та зниження ефективності діяльності [1].

Практика функціонування підприємств свідчить, що причиною погіршення економічних результатів нерідко стає невідповідність асортиментної структури сучасним потребам ринку. Навіть за наявності достатнього виробничого потенціалу підприємство може втрачати конкурентні переваги через несвоєчасне оновлення продукції або обмеженість товарної пропозиції. Це підтверджує важливість асортиментної політики як одного з ключових інструментів адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища.

У сучасних умовах асортиментна політика дедалі тісніше інтегрується зі стратегічним менеджментом підприємства. Вона трансформується з інструменту управління окремими товарами в механізм забезпечення довгострокового розвитку, який визначає напрями інвестування, можливості диверсифікації діяльності та освоєння нових ринків. Тому управління асортиментною політикою доцільно розглядати як безперервний процес узгодження ресурсних можливостей підприємства з вимогами ринку, від ефективності якого залежить його поточна результативність і перспективи подальшого розвитку.

Висновки та пропозиції. Асортиментна політика є важливою складовою системи менеджменту підприємства, оскільки забезпечує узгодження виробничих можливостей із потребами ринку та безпосередньо впливає на

конкурентоспроможність, фінансові результати й перспективи розвитку підприємства. Ефективне управління асортиментом потребує постійного аналізу ринкового попиту, конкурентного середовища та своєчасного оновлення продукції відповідно до змін споживчих потреб. Встановлено, що асортиментна політика виконує не лише оперативну, а й стратегічну функцію, визначаючи напрями диверсифікації діяльності та довгострокового розвитку підприємства.

Для підвищення ефективності асортиментної політики доцільно впровадити систему постійного моніторингу ринкового попиту та споживчих уподобань, удосконалити процес управління життєвим циклом продукції та регулярно оцінювати результативність асортиментних рішень. Важливим напрямом розвитку є диверсифікація асортименту шляхом освоєння нових товарних сегментів і адаптації продукції до сучасних ринкових тенденцій. Це сприятиме зміцненню конкурентних позицій підприємства, зниженню ринкових ризиків та забезпеченню стабільного економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Громова О. Є., Мусієнко О. Л., Шевчук А. Л. Комплекс маркетингових заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2020. № 1 (65). С. 36–42.
2. Кримська А. О., Балик У. О., Клімова І. О. Цифрова трансформація у сфері маркетингу: нові підходи та можливості. *Академічні візії*. 2024. № 26. С. 1–12. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10374255>.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОНІТОРИНГУ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Ірина ПАРУБОК

здобувачка спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник – к.е.н., доцент Куровська Н. О.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Формування, оцінка та моніторинг кредитного портфеля банку є важливим напрямом сучасних досліджень, оскільки кредитні операції забезпечують основні доходи банків і водночас формують значні ризики. В умовах економічної нестабільності та зростання проблемної заборгованості ефективне управління кредитним портфелем набуває особливої актуальності. Питання формування та управління кредитним портфелем банків досліджувалися у працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема Н. В. Антипенко та В. В. Охріменко. П. Д. Нагорний і В. В. Смаль досліджували взаємозв'язок кредитного портфеля з ризиковістю, ліквідністю та прибутковістю банківської діяльності. Проблеми оцінки кредитних ризиків та управління ними досліджували Мирошнік Д. С. та Богуславська С. І. Проте питання щодо управління кредитним портфелем комерційного банку потребує подальших досліджень.

Основний матеріал. У процесі діагностики та моніторингу кредитного портфеля банки найчастіше застосовують статистичний метод, метод експертних оцінок, метод аналогій та комбінований підхід. Статистичний метод ґрунтується на аналізі рівня простроченої заборгованості, ймовірності дефолту та кредитних втрат, що дозволяє прогнозувати ризики, однак потребує значного обсягу достовірних даних. Метод експертних оцінок використовується в умовах невизначеності, але характеризується певною суб'єктивністю. Метод аналогій базується на порівнянні з подібними ситуаціями у банківській практиці, проте не завжди враховує сучасні економічні зміни. Комбінований підхід поєднує переваги різних методів і забезпечує більш комплексну оцінку кредитного портфеля, хоча потребує більших ресурсів [1].

Серед сучасних інструментів оцінювання також використовують метод Монте-Карло, скорингові моделі, дерева рішень, кореляційно-регресійний аналіз, таксономічний підхід і стрес-тестування, які дозволяють оцінити якість кредитного портфеля та стійкість банку до негативних змін економічного середовища [2, с. 279].

Для оцінки стійкості кредитного портфеля АТ «А-Банк» та визначення можливих змін фінансових показників в умовах невизначеності було застосовано метод імітаційного моделювання Монте-Карло. Основою дослідження стали статистичні дані банку за останні п'ять років, що дозволило врахувати тенденції кредитної діяльності, вплив макроекономічних чинників і динаміку фінансових результатів. Для підвищення достовірності прогнозу проведено 500 ітерацій

моделювання, завдяки чому сформовано можливі сценарії розвитку кредитного портфеля та оцінено рівень потенційних ризиків.

У моделі було враховано такі показники, як загальний кредитний портфель, рівень непрацюючих кредитів (NPL), резерви під знецінення кредитів, загальні активи, процентні доходи та коефіцієнт якості кредитного портфеля. Вони характеризують рівень кредитної активності банку, якість кредитних вкладень, ефективність кредитної політики та здатність установи підтримувати фінансову стабільність.

Таблиця 1

Сценарії прогнозу якості кредитного портфеля АТ «А-Банк»

Показники	Сценарії		
	Песимістичний	Оптимістичний	Найбільш імовірний
Загальний кредитний портфель, тис. грн	14694181	15360435	15027308
Всього непрацюючих кредитів (NPL), тис. грн	1970525	2039709	2005117
Сформовані резерви під знецінення кредитів, тис. грн	2218915	2429210	2324063
Загальні активи банку, тис. грн	29052696	32607062	30829879
Процентні доходи за рік, тис. грн	7777997	8231380	8004689
Коефіцієнт якості кредитного портфеля, %	13	19	16

Джерело: власні дослідження

Результати сценарного прогнозування показують, що навіть у разі реалізації песимістичного сценарію АТ «А-Банк» у 2026 році зможе підтримувати належний рівень фінансової стабільності та зберегти контроль над якістю кредитного портфеля. Результати сценарного прогнозування якості кредитного портфеля АТ «А-Банк» свідчать про відносну стабільність його кредитної діяльності за різних умов розвитку економічного середовища. За песимістичного сценарію обсяг кредитного портфеля становить 14 694 181 тис. грн при NPL 1 970 525 тис. грн і коефіцієнті якості 13%, що вказує на незначне погіршення структури портфеля, однак без критичних ризиків для стійкості банку.

Оптимістичний сценарій характеризується зростанням кредитного портфеля до 15 360 435 тис. грн і збільшенням процентних доходів до 8 231 380 тис. грн, що свідчить про посилення кредитної активності та покращення фінансових результатів. Водночас зростання NPL до 2 039 709 тис. грн супроводжується підвищенням резервів до 2 429 210 тис. грн, що забезпечує належне покриття ризиків.

Найбільш імовірний сценарій демонструє збалансований стан кредитного портфеля на рівні 15 027 308 тис. грн при NPL 2 005 117 тис. грн та коефіцієнті якості 16%, що підтверджує помірний рівень ризику та достатню ефективність управління кредитною політикою банку. Загалом результати свідчать про здатність АТ «А-Банк» підтримувати фінансову стабільність і контроль якості кредитного портфеля навіть за умов економічних коливань.

Одним із ключових напрямів є вдосконалення оцінки кредитного ризику шляхом використання сучасних скорингових моделей, які враховують не лише фінансові показники позичальників, а й поведінкові та макроекономічні фактори. Це підвищує точність прогнозування та зменшує частку проблемних кредитів.

Важливим є також розвиток систем раннього попередження ризиків, що дозволяє своєчасно виявляти негативні зміни в якості кредитного портфеля. Посилення цифровізації та використання Big Data й елементів штучного інтелекту забезпечує більш оперативний і точний моніторинг кредитних операцій. Особливу увагу слід приділити регулярному стрес-тестуванню портфеля, зокрема із застосуванням сценарного моделювання, що дає змогу оцінити стійкість банку до кризових явищ. Також важливою є оптимізація структури кредитного портфеля через його диверсифікацію, що знижує концентраційні ризики. Крім того, підвищення ефективності роботи з проблемною заборгованістю та вдосконалення системи формування резервів сприятиме зміцненню фінансової стабільності банку [3].

Висновки та пропозиції. Ефективний моніторинг кредитного портфеля є важливою умовою забезпечення фінансової стійкості банку та зниження кредитних ризиків. Використання сучасних методів аналізу, зокрема моделювання Монте-Карло, дозволило оцінити можливі зміни показників кредитного портфеля АТ «А-Банк» та визначити рівень його стійкості в умовах економічної невизначеності. Отримані результати свідчать про здатність банку підтримувати належний рівень ліквідності, контролювати обсяг проблемної заборгованості та забезпечувати достатній рівень резервного покриття. Для підвищення ефективності управління кредитним портфелем АТ «А-Банк» доцільно вдосконалити систему раннього виявлення кредитних ризиків, розширити використання сучасних цифрових технологій та посилити контроль за якістю кредитних активів. Важливим напрямом також є автоматизація моніторингу кредитних операцій, регулярне стрес-тестування та підвищення ефективності роботи з проблемною заборгованістю.

Список використаних джерел

1. Мирошнік Д. С., Богуславська С. І. Аналіз ризиків та стратегій управління ними в банківській сфері в умовах фінансової нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-42>.
2. Моніторинг кредитного портфеля банку. Elib LNTU. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/Мостовенко%20підручник/page10.html
3. Шалигіна І. В. Кредитний портфель українських банків під час війни: ефективне формування та мінімізація ризиків. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 2 (49). С. 186–194.
4. А-Банк : офіційний вебсайт. URL: <https://a-bank.com.ua/>

МЕТОДИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Микола ГОЙКО

здобувач спеціальності «Логістика»

Науковий керівник – д.е.н., професор Скидан О.В.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку економіки, що характеризуються високим рівнем конкуренції, цифровізацією бізнес-процесів, глобалізацією ринків та зростанням вимог споживачів до якості обслуговування, особливого значення набуває забезпечення ефективного управління логістичними процесами підприємства. Логістика є важливим елементом системи управління, оскільки забезпечує раціональне використання ресурсів, оптимізацію витрат, підвищення швидкості руху матеріальних та інформаційних потоків і сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства. Водночас ефективне управління логістичною діяльністю неможливе без застосування науково обґрунтованих методичних інструментів оцінювання її результативності. Своєчасна та об'єктивна оцінка ефективності логістичних процесів дозволяє виявляти проблемні аспекти в організації логістичної діяльності, визначати резерви підвищення продуктивності, контролювати рівень логістичних витрат і приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо вдосконалення функціонування підприємства.

Теоретичні та прикладні аспекти управління логістичними процесами та оцінювання їх ефективності на підприємстві посідають важливе місце у сучасних наукових дослідженнях і знайшли широке висвітлення у працях вітчизняних учених, зокрема О. Бездітка, О. Будніка, В. Зіновчука, І. Іванова, Т. Кропивко, С. Лавриненка, Т. Остапчук, О. Присвітлої, І. Станкевича, Л. Тарасович, П. Шевчука та інших дослідників [1–4]. Науковий доробок зазначених авторів охоплює широке коло питань, пов'язаних із теоретичним обґрунтуванням сутності логістичних процесів, розробленням методологічних засад логістичного менеджменту, формуванням системи показників оцінювання ефективності логістичної діяльності, а також пошуком напрямів оптимізації матеріальних, інформаційних та фінансових потоків на підприємстві. Разом з тим, незважаючи на значний науковий доробок у сфері логістичного менеджменту, проблематика оцінювання ефективності логістичних процесів залишається актуальною та потребує подальшого дослідження. Це обумовлено необхідністю адаптації існуючих методичних підходів до сучасних умов функціонування підприємств, що характеризуються високою динамічністю ринкового середовища, цифровою трансформацією бізнесу, зростанням логістичних ризиків та ускладненням ланцюгів постачання.

Основний матеріал. У сучасних умовах господарювання ефективність логістичних процесів є важливим чинником забезпечення стабільного

функціонування та конкурентоспроможності підприємства. Рациональна організація постачання, виробництва, складування, транспортування та реалізації продукції дозволяє мінімізувати витрати, прискорити рух матеріальних потоків і підвищити якість обслуговування споживачів. Саме тому підприємства приділяють значну увагу оцінюванню ефективності логістичних процесів та впровадженню сучасних методичних інструментів управління логістикою.

Оцінювання ефективності логістичних процесів передбачає використання системи показників та методів аналізу, які дозволяють визначити результативність логістичної діяльності підприємства, виявити проблемні аспекти та сформувати напрями удосконалення логістичної системи. Сучасні методичні інструменти забезпечують комплексний підхід до оцінювання логістики та сприяють підвищенню ефективності управлінських рішень (табл.1).

Таблиця 1

**Методичні інструменти оцінювання ефективності
логістичних процесів підприємства**

Методичний інструмент	Характеристика	Основна мета застосування
Аналіз логістичних витрат	Оцінювання витрат на транспортування, складування, постачання та збут продукції	Виявлення резервів скорочення витрат
KPI логістики	Система ключових показників ефективності логістичних процесів	Контроль результативності логістичної діяльності
ABC-аналіз	Розподіл запасів за рівнем їх значущості для підприємства	Оптимізація управління запасами
XYZ-аналіз	Оцінювання стабільності та прогнозованості попиту	Підвищення точності планування
SWOT-аналіз	Визначення сильних і слабких сторін логістичної системи	Формування напрямів удосконалення
Benchmarking	Порівняння логістичних процесів із діяльністю провідних підприємств	Пошук ефективних управлінських рішень
ERP-системи	Автоматизація управління ресурсами та логістичними процесами	Підвищення ефективності управління

Джерело: сформовано на основі [1-3]

Аналіз наведених методичних інструментів свідчить, що оцінювання ефективності логістичних процесів повинно здійснюватися комплексно. Одним із найважливіших напрямів є аналіз логістичних витрат, оскільки саме витрати на транспортування, складування та управління запасами значною мірою впливають на собівартість продукції та фінансові результати підприємства.

Висновки та пропозиції. Отже, логістичне забезпечення виробничо-збутової діяльності підприємства є провідною складовою ефективного управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками. Сучасні підходи до організації логістики базуються на інтеграції виробничих і збутових процесів, використанні інформаційних технологій та орієнтації на потреби споживачів. Застосування сучасних методів і інструментів логістичного управління дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, підвищувати ефективність діяльності та забезпечувати конкурентні переваги в умовах динамічного ринкового середовища.

Список використаних джерел

1. Іванова М., Саннікова С., Варяниченко О., Харін С., Бойченко М., Рябик Г. Статистичні методи в управлінні ризиками при плануванні зовнішньоекономічної та логістичної діяльності для забезпечення сталого розвитку підприємства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 3(56). С. 241–256.
2. Тарасович Л.В., Кропивка Т.Ю. Вплив технології штучного інтелекту на систему управління логістикою підприємств АПК в умовах мінливого безпекового середовища. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 1 (11). С. 720 –730. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-1\(11\)-720-730](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-1(11)-720-730).
3. SMART Management of Small Businesses: Synergy of Marketing, Logistics and Digital Technologies: monography / Tarasovych L.V., Bezditko O.E., Budnik O.M. [et al.]; edited by L. V. Tarasovych. Kyiv: SBA Print, 2026. 164 p.

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯК СКЛАДОВА ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анна ПІВЕНЬ

здобувачка спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник – д.е.н., професор Забуранна Л.В.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання якість продукції виступає одним із ключових чинників конкурентоспроможності підприємства та формування його стійких ринкових позицій. Посилення конкуренції, зростання вимог споживачів до безпечності, надійності та ефективності продукції зумовлюють необхідність постійного вдосконалення систем управління якістю. Водночас сучасна товарна політика дедалі більше орієнтується на індивідуалізацію потреб споживачів, підвищення рівня задоволеності клієнтів та створення додаткової цінності товару шляхом покращення його функціональних, естетичних і сервісних характеристик.

Проблеми управління якістю та його впливу на результати діяльності підприємства досліджували багато вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, Бойченко М., Тарасович Л. наголошують, що ефективне управління якістю бізнес-процесів є важливою передумовою забезпечення сталого розвитку підприємства. Ангелко І. та Бойченко М. підкреслюють необхідність комплексного підходу до управління якістю на всіх етапах створення продукції – від розроблення та виробництва до реалізації та післяпродажного обслуговування. Значний внесок у розвиток теоретичних і практичних засад управління якістю зробили також інші науковці, які розглядають якість як стратегічний ресурс підприємства, що безпосередньо впливає на рівень його конкурентоспроможності, прибутковості та довгострокової ефективності діяльності [1; 2].

Таким чином, ефективне управління якістю продукції є необхідною умовою забезпечення стабільного розвитку підприємства, підвищення його конкурентних переваг та досягнення стратегічних цілей у сучасному ринковому середовищі. З огляду на це, дослідження теоретичних і практичних аспектів формування та вдосконалення систем управління якістю продукції залишається актуальним і має важливе наукове та прикладне значення.

Основний матеріал. Управління якістю є невід’ємною складовою системи менеджменту підприємства та спрямоване на забезпечення відповідності продукції вимогам споживачів, нормативно-правовим актам і міжнародним стандартам. У сучасних умовах господарювання системи управління якістю розглядаються не лише як засіб контролю характеристик продукції, а й як стратегічний інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства, оптимізації бізнес-процесів, зниження витрат та зміцнення конкурентних позицій на ринку [4]. Ефективне функціонування системи управління якістю сприяє

підвищенню рівня довіри споживачів, формуванню позитивного іміджу підприємства та забезпеченню його довгострокового розвитку.

Проведене дослідження діяльності ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика» показало, що якість продукції є одним із визначальних чинників формування товарної політики підприємства. Аналіз результатів господарської діяльності засвідчив позитивні тенденції розвитку підприємства, що проявляються у зростанні обсягів реалізації продукції, розширенні ринків збуту та покращенні фінансово-економічних показників. Це свідчить про наявність прямого взаємозв'язку між рівнем якості продукції та результативністю діяльності підприємства.

Оцінка функціонування системи управління якістю підтвердила позитивну динаміку основних показників якості. Зокрема, спостерігалось зниження частки бракованої продукції, скорочення кількості рекламцій від споживачів та підвищення стабільності виробничих процесів. Отримані результати свідчать про ефективність реалізованих заходів щодо контролю та забезпечення якості, а також про відповідність продукції встановленим нормативним вимогам і очікуванням споживачів.

Разом із тим у ході дослідження було виявлено низку проблемних аспектів, що потребують подальшого вдосконалення. До них належать недостатній рівень інтеграції системи управління якістю з процесами формування та реалізації товарної політики, обмежене використання сучасних цифрових технологій у процесах контролю й моніторингу якості, а також тенденція до зростання витрат на забезпечення якості продукції. Наявність зазначених проблем може стримувати підвищення ефективності управлінських рішень та знижувати адаптивність підприємства до змін ринкового середовища.

З метою усунення виявлених недоліків та підвищення результативності системи управління якістю запропоновано комплекс заходів, що передбачає впровадження ризик-орієнтованого підходу до управління якістю відповідно до сучасних вимог міжнародних стандартів, цифровізацію процесів контролю та аналізу якості продукції, посилення взаємодії між маркетинговими та виробничими підрозділами підприємства, а також застосування принципів концепції безперервного вдосконалення. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню рівня якості продукції, оптимізації витрат, зміцненню конкурентних переваг підприємства та підвищенню ефективності його товарної політики [2; 3].

Отже, результати дослідження підтверджують, що система управління якістю є важливим чинником забезпечення ефективної діяльності ТОВ «ДКП «Фармацевтична фабрика» та формування результативної товарної політики. Подальше вдосконалення механізмів управління якістю на основі сучасних управлінських підходів і цифрових технологій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємства та забезпеченню його сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

Висновки та пропозиції. Управління якістю є важливою складовою товарної політики підприємства та суттєво впливає на його конкурентоспроможність. Результати дослідження свідчать, що вдосконалення

системи управління якістю забезпечує підвищення задоволеності споживачів, покращення фінансових результатів діяльності підприємства та зміцнення його ринкових позицій. Особливої актуальності набувають заходи, пов'язані з цифровізацією процесів управління якістю, інтеграцією маркетингових досліджень у процес формування продукції та впровадженням сучасних підходів до безперервного вдосконалення системи якості.

Список використаних джерел

1. Ангелко І. Персоналізація товарів як ключовий тренд сучасної товарної політики. *Review of transport economics and management*. 2025. 13(29), 54–61. <https://doi.org/10.15802/rtem2025/329038>
2. Бойченко М. Управління якістю бізнес-процесів виробничої фірми в контексті сталого розвитку. *Економічний простір*. 2025. № 204. С. 49–55. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.204.48-53>
3. Денисюк О. Г., Шацька З. Я. Управління якістю продукції підприємства: теоретичні аспекти та принципи застосування. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 1(103). С. 31–37. DOI: DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-1\(103\)-26-35](https://doi.org/10.26642/ema-2023-1(103)-26-35)
4. Fonseca, L. M., Domingues, J. P. Quality Management Systems and Organizational Performance: A Systematic Review. *Administrative Sciences*. 2022. Vol. 12(1). Art. 6. <https://doi.org/10.1002/qre.70018>

ЛОГІСТИЧНІ ПРОЦЕСИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТАЦІЇ

Мирослава КОХАНЧУК

здобувачка спеціальності «Логістика»

Науковий керівник – д.е.н., професор Скидан О.В.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах динамічного розвитку ринкових відносин, глобалізації економіки, цифровізації бізнес-процесів та зростання вимог споживачів ефективне управління підприємством неможливе без належної організації логістичних процесів. Логістика відіграє ключову роль у забезпеченні раціонального руху матеріальних, інформаційних та фінансових потоків, сприяє оптимізації витрат, підвищенню продуктивності діяльності та зміцненню конкурентних переваг підприємства. Особливого значення набуває інтеграція логістичних процесів у загальну систему управління підприємством, оскільки від ефективності планування, організації та контролю логістичних операцій залежить своєчасність постачання ресурсів, безперервність виробництва, якість обслуговування споживачів і рівень прибутковості бізнесу. В умовах економічної нестабільності, порушення ланцюгів постачання та посилення конкуренції підприємства змушені шукати нові підходи до управління логістичною діяльністю з метою забезпечення стійкого розвитку та адаптації до змін зовнішнього середовища.

Таким чином, дослідження логістичних процесів у системі управління підприємством є актуальним, оскільки дозволяє визначити шляхи підвищення ефективності функціонування підприємства, оптимізації бізнес-процесів та забезпечення його конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання.

Теоретичні та прикладні аспекти управління логістичними процесами на підприємстві знайшли широке відображення у працях вітчизняних науковців, зокрема О. Білоцерківського, О. Бездітко, О. Буднік, В. Зіновчука, С. Лавриненко, М. Окландера, Т. Остапчук, С. Панченка, В. Полонця, О. Присвітлої, І. Станкевича, Л. Тарасович, П. Шевчука, Т. Янчук та інших дослідників [1–4]. У їх наукових роботах розкрито сутність логістичних процесів, обґрунтовано підходи до їх організації та управління, а також визначено напрями підвищення ефективності логістичної діяльності підприємств. Водночас, незважаючи на вагомий внесок науковців у розвиток теорії та практики логістичного менеджменту, окремі питання управління логістичними процесами потребують подальшого наукового осмислення. Це зумовлено динамічними змінами ринкового середовища, розвитком цифрових технологій, трансформацією ланцюгів постачання та необхідністю адаптації підприємств до нових викликів і умов господарювання. Саме тому подальше дослідження логістичних процесів у системі управління підприємством залишається актуальним і має важливе теоретичне та практичне значення.

Основний матеріал. Логістичні процеси являють собою сукупність взаємопов'язаних операцій, спрямованих на організацію руху ресурсів від постачальника до кінцевого споживача. Їх основною метою є забезпечення своєчасного постачання продукції необхідної якості у потрібному обсязі при мінімальних витратах. Ефективне управління логістичними процесами дозволяє підприємствам скорочувати витрати, прискорювати оборотність капіталу та підвищувати рівень обслуговування споживачів (табл.1).

Таблиця 1

Основні логістичні процеси у системі управління підприємством

Логістичний процес	Характеристика	Значення для підприємства
Постачання	Організація закупівлі та доставки ресурсів	Забезпечення безперервності виробництва
Виробнича логістика	Управління рухом матеріалів у процесі виробництва	Скорочення виробничих витрат
Складування	Зберігання та обробка матеріалів і продукції	Оптимізація запасів
Транспортування	Переміщення ресурсів і готової продукції	Своєчасна доставка продукції
Управління запасами	Контроль обсягів ресурсів та готової продукції	Мінімізація витрат на зберігання
Збутова логістика	Організація реалізації та доставки продукції споживачам	Підвищення рівня обслуговування клієнтів
Інформаційна логістика	Управління інформаційними потоками підприємства	Підвищення ефективності управління

Джерело: сформовано автором на основі [1-4]

Аналіз наведених логістичних процесів свідчить, що всі елементи логістичної системи є взаємопов'язаними та мають комплексний вплив на результати діяльності підприємства. Одним із найважливіших процесів є постачання, оскільки своєчасне забезпечення ресурсами визначає безперервність виробничої діяльності. Виробнича логістика сприяє раціональному використанню ресурсів та скороченню витрат у процесі виготовлення продукції. Суттєве значення для підприємства мають процеси складування та управління запасами, які дозволяють підтримувати оптимальний рівень ресурсів і готової продукції. Водночас транспортування та збутова логістика забезпечують своєчасну доставку продукції споживачам і підвищують рівень логістичного сервісу. Особливу роль у сучасних умовах відіграє інформаційна логістика, яка забезпечує координацію всіх логістичних процесів та дозволяє оперативно приймати управлінські рішення. Використання сучасних інформаційних систем сприяє автоматизації логістичних операцій та підвищенню ефективності управління підприємством.

У сучасній економічній літературі виділяють кілька основних підходів до формування стратегії управління логістичними процесами. Процесний підхід передбачає розгляд логістики як сукупності взаємопов'язаних процесів, спрямованих на ефективний рух ресурсів. Системний підхід базується на

інтеграції постачання, виробництва, складування та збуту продукції в єдину логістичну систему. Водночас клієнтоорієнтований підхід спрямований на максимальне задоволення потреб споживачів та підвищення рівня логістичного сервісу. Важливого значення також набуває цифровий підхід до управління логістичними процесами, який базується на використанні ERP-систем, автоматизації логістичних операцій та цифрового контролю матеріальних потоків. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє підприємствам оперативно реагувати на зміни ринкового середовища та підвищувати ефективність управлінських рішень.

Висновки та пропозиції. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що ефективне управління логістичними процесами є одним із ключових чинників забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку сучасного підприємства. В умовах динамічних змін зовнішнього середовища, посилення конкуренції та цифрової трансформації бізнесу логістика набуває стратегічного значення, оскільки забезпечує координацію матеріальних, інформаційних і фінансових потоків на всіх етапах створення та реалізації продукції.

Формування дієвої стратегії управління логістичними процесами має ґрунтуватися на комплексній інтеграції логістичних операцій у загальну систему управління підприємством, впровадженні сучасних цифрових технологій, автоматизації процесів, використанні інноваційних логістичних рішень та орієнтації на потреби споживачів. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, оптимізації витрат, скороченню часу виконання операцій і покращенню якості логістичного сервісу.

Отже, реалізація сучасної логістичної стратегії забезпечує не лише підвищення результативності операційної діяльності підприємства, а й створює умови для зміцнення його ринкових позицій, адаптації до викликів зовнішнього середовища та досягнення довгострокових цілей розвитку. Саме тому вдосконалення системи управління логістичними процесами слід розглядати як один із пріоритетних напрямів підвищення ефективності функціонування підприємств у сучасних економічних умовах.

Список використаних джерел

1. Білоцерківський О. Б., Гудименко В.П., Христофорова О.М. Технології Індустрії 4.0 в складській логістиці: інноваційні рішення та ефекти впровадження. *Наукові перспективи*. 2025. № 5 (59). С. 694–710.
2. Лавриненко С.О., Тарасович Л.В., Зелінська А.М., Бездітко О.Є. Логістика 4.0 як основа цифровізації та інноваційної трансформації ланцюгів постачання. *Інвестиції: практика досвід*. 2026. № 5. С. 215–220.
3. Тарасович Л.В., Кропивка Т.Ю. Вплив технології штучного інтелекту на систему управління логістикою підприємств АПК в умовах мінливого безпекового середовища. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 1 (11). С. 720–730.
4. SMART Management of Small Businesses: Synergy of Marketing, Logistics and Digital Technologies: monography / Tarasovych L.V., Bezditko O.E., Budnik O.M. [et al.]; edited by L. V. Tarasovych. Kyiv: SBA Print, 2026. 164 p.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Каріна ЗАРЕДІНА

здобувачка спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник – д.е.н., професор Кравчук І.І.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Результативність діяльності підприємства дедалі більше визначається не обсягами ресурсів, а здатністю їх оновлювати та ефективно використовувати. Практика показує, що навіть стабільні виробничі системи втрачають позиції, якщо не забезпечують постійного вдосконалення процесів, технологій і підходів до управління. У цьому контексті інновації виступають не додатковим інструментом, а необхідною умовою підтримання конкурентоспроможності та розвитку. Для підприємств лісогосподарського профілю ця проблема набуває особливого змісту, оскільки їх діяльність одночасно пов'язана з економічними результатами, збереженням природних ресурсів і виконанням соціальних функцій. Саме тому питання побудови впорядкованої системи управління інноваційними процесами потребує окремого дослідження.

Основний матеріал. Сутність інноваційного менеджменту доцільно розглядати як цілісний процес управління змінами. Він охоплює визначення перспектив розвитку, розробку інноваційних рішень, їх ресурсне забезпечення та впровадження з подальшою оцінкою результатів. У такому розумінні інноваційний менеджмент поєднує стратегічні та операційні аспекти управління, сприяючи розвитку підприємства [1].

Підходи до визначення інноваційного менеджменту різняться за змістом: одні автори акцентують увагу на управлінні інноваційними процесами, інші – на системі організаційно-економічних відносин. Узагальнення підходів до визначення інноваційного менеджменту наведено в додатку А. Спільною рисою є орієнтація не лише на створення новацій, а й на їх ефективне використання.

Як складова системи управління підприємством, інноваційний менеджмент виконує інтегруючу функцію, поєднуючи виробничу, фінансову, маркетингову та кадрову підсистеми. Це зумовлює залежність результативності інноваційної діяльності від узгодженості управлінських рішень і взаємодії підрозділів [2].

Зміст завдань інноваційного менеджменту визначається специфікою діяльності підприємства. Для лісогосподарських підприємств особливого значення набувають впровадження ресурсозберігаючих технологій, раціональне використання природних ресурсів і вдосконалення процесів переробки деревини, що зумовлює необхідність врахування екологічного фактору при прийнятті рішень [3].

Система інноваційного менеджменту реалізується через виконання відповідних функцій. Вони відображають зміст управлінської діяльності та включають планування інновацій, організацію їх впровадження, мотивацію

персоналу, контроль за виконанням завдань і оцінку результатів. Кожна з функцій має своє значення, але їх взаємозв'язок забезпечує цілісність процесу управління [4].

Діяльність ДП «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс» пов'язана з використанням природних ресурсів, що визначає специфіку впровадження інновацій. Інноваційні процеси тут не мають характеру швидких технологічних змін, як у промисловості, проте проявляються через удосконалення виробничих підходів, оновлення технічної бази, впровадження сучасних методів ведення лісового господарства та екологічного менеджменту.

Фактична інноваційна активність підприємства простежується у декількох напрямках. Насамперед, це модернізація технічного забезпечення. Використання вантажної техніки з гідроманіпуляторами дозволяє оптимізувати процес вивезення деревини, скорочуючи витрати часу і трудових ресурсів. Водночас застосування раціонального розкрязування сприяє більш ефективному використанню лісових ресурсів, що безпосередньо впливає на економічний результат діяльності [5].

Формування інноваційної діяльності підприємства відбувається під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, які визначають її масштаби та ефективність. До ключових внутрішніх обмежень належать обмежені фінансові ресурси, недостатній рівень технічного переоснащення та відсутність системного підходу до управління інноваційними процесами. Зовнішні фактори пов'язані з нестабільністю економічного середовища, змінами у законодавчому регулюванні та коливанням попиту на продукцію лісового господарства. У результаті інновації впроваджуються переважно фрагментарно, без довгострокового планування, що знижує їх стратегічний ефект і обмежує можливості підвищення конкурентоспроможності підприємства [].

Проведена оцінка свідчить, що інноваційна діяльність підприємства має переважно прикладний характер і спрямована на удосконалення виробничих процесів, підвищення ефективності використання ресурсів та дотримання екологічних вимог. Разом із наявними позитивними результатами простежується обмеженість масштабів інновацій через фінансові обмеження, недостатній рівень цифровізації та відсутність системного підходу до їх впровадження. Водночас підприємство має реальні передумови для розвитку інноваційної діяльності, зокрема за рахунок модернізації технічної бази, впровадження сучасних управлінських рішень і розширення напрямів господарювання.

Висновки та пропозиції. Отже, інноваційна діяльність підприємства спрямована на модернізацію технічної бази, вдосконалення виробничих процесів та ефективне використання ресурсів, проте обмежується фінансуванням, низьким рівнем цифровізації та відсутністю системного підходу. Запропоновані заходи можуть підвищити ефективність діяльності, оптимізувати ресурси та зміцнити конкурентоспроможність. Впровадження системного інноваційного менеджменту є необхідною умовою сталого розвитку підприємств лісгосподарського профілю.

Список використаних джерел

1. Яремчук С. С., Сухорукова О. А., Малишенко Л. О. Інноваційний менеджмент у міжнародному бізнесі. *Академічні візії*. 2023. № 16.
2. Zaika Y. Інноваційний менеджмент підприємств в антикризових умовах. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2022. Vol. 1, № 5. P. 62–67.
3. Савчук Т. О., Грушева А. А. Сучасні завдання та проблеми інноваційного менеджменту. *Modern research in world science*. 2022. С. 1068.
4. Бондар Т. В., Тимощенко В. Ю., Вакуленко І. А. Формування ефективного механізму інноваційного менеджменту на підприємствах енергетики. 2022.
5. Дочірнє підприємство «Олевський лісгосп АПК» ЖОКАП «Житомироблагроліс». Інформація про рух справ щодо незаконних рубок URL: <https://olevsklisapk.com.ua/informacija/informacija-pro-rukh-sprav-shchodo-nezakonnikh-rubok.html>
6. Вовк О. М. Формування інноваційного потенціалу підприємств в умовах цифровізації регіональних економічних систем. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2022. Т. 21, № 3 (52). С. 65–79.

27 травня 2026 року

Наукове видання

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Матеріали

Х науково-практичної студентської конференції

(м. Житомир, 27 травня 2026 року)

Комп'ютерна верстка Суса Ю.Ю.

Авт. арк. 5,41

Поліський національний університет, 2026.

10008, м. Житомир, бульвар Старий, 7